Πανεπιστήμιο Μακεδονίας

Συνεργαζόμενα Τμήματα:

Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών,
Βαλκανικών, Σλαβικών και Ανατολικών Σπουδών,
Ανώτατη Διακλαδική Σχολή Πολέμου.
«Διατμηματικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών στις Διεθνείς Σχέσεις και Ασφάλεια»

Επιβλέπων Καθηγητής: Κουσκουβέλης Ηλίας

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΤΙΤΛΟ:

«Η πολιτική και στρατιωτική οργάνωση των Κούρδων της Συρίας»

Σύνταξη: Φίλιππος Καραμπελιάς του Γεωργίου

Κως, 2017

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΔΗΛΩΣΗ

«Δηλώνω υπευθύνως ότι όλα τα στοιχεία σε αυτήν την εργασία τα απέκτησα, τα επεξεργάσθηκα και τα παρουσιάζω σύμφωνα με τους κανόνες και τις αρχές της ακαδημαϊκής δεοντολογίας, καθώς και τους νόμους που διέπουν την έρευνα και την πνευματική ιδιοκτησία. Δηλώνω επίσης υπευθύνως ότι, όπως απαιτείται από αυτούς τους κανόνες, αναφέρομαι και παραπέμπω στις πηγές όλων των στοιχείων που χρησιμοποιώ και τα οποία δεν συνιστούν πρωτότυπη δημιουργία μου».

Φίλιππος Γ. Καραμπελιάς

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Αντικείμενο της παρούσας διατριβής είναι η παρουσίαση της στρατιωτικής και πολιτικής οργάνωσης των Κούρδων της Συρίας.

Αρχικά, στην εισαγωγή και στο 1ο κεφάλαιο, επιχειρείται να προσδιοριστεί η ταυτότητα των Κούρδων και ο χαρακτήρας τους ως λαός. Υπό αυτό το πρίσμα αυτό, στα επόμενα κεφάλαια, θα μπορούν να ερμηνευτούν οι διάφορες συμπεριφορές του ως λαός αλλά και οι επιλογές της εκάστοτε ηγεσίας του.

Στο 2ο κεφάλαιο, η εργασία εστιάζει στο Συριακό Κουρδιστάν και παραθέτει τους παράγοντες που διαμόρφωσαν την εθνική ταυτότητα των Κούρδων της περιοχής και ιδιαίτερα τις συνιστώσες που αποτελούν την πολιτική τους ταυτότητα. Επιπρόσθετα, αναλύει τις ιδεολογίες αλλά και τις συνθήκες που επηρέασαν το κουρδικό στοιχείο ενώ επίσης προσδιορίζονται οι βάσεις επί των οποίων θεμελιώθηκε η σημερινή κατάσταση στη βόρεια Συρία, ή αλλιώς Rojava (Ροτζάβα).

Στο 3ο και το 4ο κεφάλαιο, αναφέρονται αντίστοιχα οι τρέχουσες πολιτικές και στρατιωτικές οργανώσεις των μηχανισμών που εφαρμόζονται στη Ροτζάβα, και εξετάζονται τα ισχυρά και τα αδύναμα σημεία τους.

Στο 5ο κεφάλαιο, αναλύονται οι λοιποί τοπικοί, περιφερειακοί και διεθνείς παράγοντες που επηρεάζουν τις εξελίξεις στην περιοχή και οι συσχετισμοί τους με την Κουρδική «κυβέρνηση».

Τέλος, στο 6ο κεφάλαιο, καταγράφονται τα απορρέοντα συμπεράσματα περί της επιβιωσιμότητας του εγχειρήματος και επιχειρείται μία εκτίμηση για την επόμενη ημέρα.

Πίνακας Περιεχομένων

ΕΙΣΑΓΩΓΗ 1

α. *Καταγωγή* 1

β. *Γλώσσα-Λογοτεχνία* 3

γ. *Θρησκεία* 4

δ. *Κοινωνία* 4

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1ο: ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ 7

1.α *Οι Κούρδοι Μέχρι την Εμφάνιση των Οθωμανών* 7

1.β *Από τους Οθωμανούς Μέχρι τη Συνθήκη του Μούδρου* 8

1.γ *Από τη Συνθήκη του Μούδρου μέχρι τη Συνθήκη της Λωζάννης* 12

1.δ *Μετά τη Συνθήκη της Λωζάννης* 13

1.ε *Κατά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο* 13

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2ο: Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΚΟΥΡΔΩΝ ΤΗΣ ΣΥΡΙΑΣ.....17

2.α *Μέχρι και την Οθωμανική Αυτοκρατορία* 17

2.β *Υπό τη Γαλλική Εντολή και κατά τον Β΄ ΠΠ (1923−1946)* 18

2.β.1 *Αντιμετώπιση Κουρδικού Στοιχείου* 19

2.β.2 *Η Θέση του Εθνικισμού ως Ιδεολογία* 20

2.β.3 *Η Θέση του Σοσιαλισμού ως Ιδεολογία* 23

2.β.4 *Η Θέση του Κουρδικού Εθνικισμού ως Ιδεολογία* 24

2.γ *Συριακή Δημοκρατία και Η.Α.Δ. (1946–1963)* 25

2.δ *Κυβέρνηση υπό το Κόμμα Μπάαθ* 30

2.δ.1 *Περίοδος «Ιδεολογικής Καθαρότητας»* 34

2.δ.2 *Ρεαλιστική Περίοδος* 35

2.δ.3 *Ο Χειρισμός των Κούρδων από τον Hafez al-Assad* 37

2.δ.4 *Η «Απόκρυψη» ως Πολιτική επιλογή* 39

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3ο: ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ 41

3.α *Κόμματα που Δραστηριοποιούνται στη Ροτζάβα* 43

3.α.1 *Διεθνή Κόμματα* 43

3.α.2 *Συρία / Ροτζάβα* 43

3.α.3 *Ένοπλα Τμήματα – Δυνάμεις Ασφαλείας* 44

3.β *Το «πείραμα» της Ροτζάβα* 46

3.γ *Αρνητικά Σημεία και Εμπόδια* 48

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4ο: ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ 53

4.α *Μονάδες Λαϊκής Προστασίας* 53

4.β *«Υποχρεωτική Αυτοάμυνα»* 57

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5ο: ΣΧΕΣΕΙΣ ΜΕ ΕΤΕΡΟΥΣ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ 59

5.α Εσωτερικό - Περιφερειακό Επίπεδο 59

5.α.1 *Συριακό Καθεστώς* 59

5.α.2 *Τουρκία* 60

5.α.3 *Συριακή Αντιπολίτευση (Αντικαθεστωτικοί)* 63

5.α.4 *Η Ροτζάβα και το PKK* 64

5.α.5 *Σχέσεις με την Κουρδική αντιπολίτευση (KNC) και το Ιρακινό Κουρδιστάν (KRI)* 65

5.α.6 *Ιράν και Hezbollah* 67

5.α.7 *Ισραήλ* 68

5.β *Περιφερειακό – Διεθνές Επίπεδο* 69

5.β.1 *Ρωσία* 69

5.β.2 *ΗΠΑ* 71

5.γ *Διεθνές Επίπεδο* 73

5.γ.1 *Η Ροτζάβα στην Διεθνή Σκηνή* 73

5.γ.2 *Ο.Η.Ε.* 76

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6ο: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ - ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΕΞΕΛΙΞΕΩΝ 80

6.α Κόκκινες Γραμμές Εμπλεκομένων 80

6.β *«Παραδείγματα» για τη Ροτζάβα στη Διεθνή σκηνή* 82

6.β.1 *Μοντέλο Υπερδνειστερίας* 82

6.β.2 *Μοντέλο Κοσσυφοπεδίου* 82

6.β.3 *Μοντέλο KRG* 83

6.β.4 *Μοντέλο της Αλγερίας (1975)* 84

6.γ *Πολιτικός Τομέας* 85

6.δ *Στρατιωτικός Τομέας* 86

6.ε *Οικονομικός Τομέας* 87

ΕΠΙΛΟΓΟΣ 89

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

«Α» ΥΠΟΜΝΗΜΑ ……...……A-1

«Β» ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ …….....B-1

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι Κούρδοι, αποτελούν ένα λαό που παρουσιάζει μοναδικά χαρακτηριστικά. Εμφανίζονται στο 400 π.Χ., σε μια εποχή όπου η άνοδος και η πτώση ισχυρών περιφερειακών δυνάμεων[1], προκάλεσε μια διαδικασία δράσης και αντίδρασης στο πέρασμα των αιώνων. Το γεγονός αυτό, σε συνάρτηση με την δυσκολία μετακινήσεών τους λόγω του δύσβατου του ορεινού εδάφους, αλλά και την ιδιαίτερη ικανότητά τους είτε να αντιστέκονται στις επιρροές, είτε να τις υιοθετούν, διαμόρφωσε μια «εθνική ταυτότητα» που διαφέρει από την «δυτική» αντίληψη του όρου.

Για να προσδιοριστεί το συνεκτικό χαρακτηριστικό της εθνικής συνείδησης των Κούρδων, χρειάζεται να αναφερθούν κάποιες από τις συνιστώσες που την συνθέτουν. Στη συνέχεια, επιχειρείται να αποσαφηνιστούν και να παρουσιαστούν τα εθνικά χαρακτηριστικά του Κουρδικού λαού έτσι ώστε να μπορεί να ερμηνευτεί η αδυναμία ή η ικανότητά τους να ενεργήσουν ή να αδρανήσουν, με σκοπό να γίνουν κατανοητές οι ανά τους αιώνες επιλογές τους ή ακόμα και να προβλεφθούν οι μελλοντικές.

α. *Καταγωγή*

Ως φυλή, θεωρείται ότι ανήκουν στην ινδοευρωπαϊκή. Η καταγωγή τους ανάγεται στους Ασσύριους και τους Χαλδαίους ενώ μέσω των Μήδων διατηρούν και φυλετική σχέση με τους Πέρσες. Σύμφωνα με μία άποψη η ετυμολογία του ονόματος Κούρδος προέρχεται από τη λέξη Κουρτού που σημαίνει «πολεμιστής» ενώ σύμφωνα με την επικρατέστερη άποψη, προήλθε από τη λέξη Κιούρτ, που σημαίνει ήρωας. (Κεμάλ 1999)

Η πρώτη ιστορική αναφορά για τον αρχαίο αυτό λαό, απαντάται στην «Κάθοδο των Μυρίων» του Ξενοφώντα, το 401 π.Χ. Εκεί οι «Καρδούχοι» ή «Καρντουκάι», περιγράφονται ως ικανοί πολεμιστές, γενναίοι, περήφανοι και

---

[1] Οι κρατικές αυτές οντότητες παρουσιάστηκαν με την μορφή αυτοκρατοριών (Ρωμαϊκή-Βυζαντινή-Οθωμανική-Περσική), ισχυρών δυναστειών και βασιλείων (Ελληνιστικών-Αγιουβιδών-Σασσανιδών), αποικιοκρατικών δυνάμεων (Γαλλία-Μ. Βρετανία) ή και εθνικών κρατών (Ιράν-Τουρκία-Ιράκ).

ικανοί να διεξάγουν εξαιρετικό ανταρτοπόλεμο. Η επίπονη πορεία των Ελλήνων στα Καρδούχεια Όρη (Κούρντ Ντάγ - Kurd Dagh), κράτησε επτά ημέρες, στη διάρκεια των οποίων Έλληνες και Κούρδοι συνεπλάκησαν επανειλημμένως. Ο Στράβωνας[2], πέραν των στρατιωτικών τους ικανοτήτων παραθέτει ένα ακόμα χαρακτηριστικό τους, αυτό του καλλιεργημένου λαού, γράφοντας ότι «οι Κούρδοι ήταν φημισμένοι για την επίδοσή τους στην καλλιτεχνία, στην αρχιτεκτονική, τα μαθηματικά και τις φυσικές επιστήμες». (Καρύκας 2000)

Η ευρύτερη περιοχή στην οποία κατοικούν, ονομάζεται «Κουρδιστάν» και ορίζεται από το όρος Αραράτ, τα δυτικά οροπέδια του Ιράν, την κοιλάδα της Μεσοποταμίας και τα όρη του Ταύρου. Περιλαμβάνει τμήματα της Τουρκίας, της Συρίας, του Ιράκ και του Ιράν, τα οποία οι Κούρδοι ονομάζουν, Βόρειο, Δυτικό, Νότιο και Ανατολικό «Μεγάλο Κουρδιστάν», αντίστοιχα. Μάλιστα σε αυτή την κατανομή αναφέρονται και οι ονομασίες που φέρουν τα αντίστοιχα εδάφη κατά τους Κούρδους. Το Δυτικό Κουρδιστάν (Συρία) για παράδειγμα αναφέρεται ως Rojava (Ροτζάβα), που ετυμολογικά σημαίνει «όπου ο Ήλιος δύει».

Στην περιοχή του Μεγάλου Κουρδιστάν, οι Κούρδοι αποτελούν το 90% του πληθυσμού, δηλαδή την συντριπτική πλειοψηφία, ενώ η υποδιαίρεση του Κουρδιστάν σε τέσσερα ξεχωριστά κράτη, τους καθιστά αναγνωρισμένη, ή μη, μειονότητα σε κάθε ένα από αυτά. Ο ακριβής προσδιορισμός του κουρδικού πληθυσμού είναι σχεδόν αδύνατος, λόγω της ανάμειξης των πληθυσμών, του νομαδικού χαρακτήρα των φυλών τους αλλά και των επιμέρους επιθετικών πολιτικών που ασκήθηκαν από τα κράτη που τους «φιλοξενούσαν».

Το σύνολο του κουρδικού πληθυσμού, στη Μέση Ανατολή και στην κεντρική Ασία, ανέρχεται σε περίπου 28.000.000 άτομα και καλύπτει επιφάνεια περίπου 500.000 km^2. Στα τουρκικά εδάφη υπάρχουν 12.000.000 Κούρδοι επί εκτάσεως 225.000 km^2, ποσοστό 26,9% του συνολικού πληθυσμού και το 1/3 της έκτασης της χώρας. Στη Συρία 1.600.000 επί εκτάσεως 15.000 km^2, ποσοστό 8,1% του συνολικού πληθυσμού και το 1/20 της έκτασης της χώρας. Στο Ιράν 7.000.000 κάτοικοι επί εκτάσεως 160.000 km^2, ποσοστό 11,8% συνολικού πληθυσμού και το 1/10 της έκτασης της χώρας. Στα εδάφη του Ιράκ, το κουρδικό στοιχείο, διαθέτει ένα ποσοστό της τάξεως του 17% επί του συνολικού ιρακινού

[2] Έλληνας γεωγράφος της ρωμαϊκής εποχής που έζησε το 63 π.Χ. με 23 μ.Χ.

πληθυσμού δηλαδή 5.600.000 άτομα, σε έκταση 83.000 km^2 που ισοδυναμεί με το 1/5 της έκτασης της χώρας. Τέλος, σε χώρες της πρώην Σοβιετικής Ένωσης, υπάρχουν διάσπαρτοι περίπου 500.000 Κούρδοι, ενώ ένας αριθμός έχει μεταναστεύσει εσωτερικά των χωρών του Κουρδιστάν αλλά και σε λοιπές χώρες, κυρίως του λεγόμενου δυτικού πολιτισμού.

β. *Γλώσσα-Λογοτεχνία*

Η κουρδική γλώσσα υπάγεται στο δυτικό κλάδο της ινδοευρωπαϊκής-ιρανικής γλωσσικής ομάδας. Αυτή η υπαγωγή, αποτελεί έναν από τους λόγους που το Ιράν θεωρεί τα Κουρδικά ως «ιρανική διάλεκτο», και κατά προέκταση, τους Κούρδος ως Ιρανούς. Παρότι ολόκληρος ο κουρδικός πληθυσμός ομιλεί την εξέλιξη της αρχαίας «Αβέστα[3]», υφίστανται τουλάχιστον τρεις σημαντικές διάλεκτοι εκτός από την κύρια κουρδική γλώσσα. Η επικρατούσα, είναι γνωστή και ως «Κερμανική» διάλεκτος (Kurmanci). Στο βορειοδυτικά στο Κουρδιστάν χρησιμοποιείται η διάλεκτος «Ζαζάκι» (Zazaki), η οποία απαντάται στην ευρύτερη περιοχή του Ντιγιάρμπακιρ. Στα νοτιοδυτικά χρησιμοποιείται η «Σουρανική διάλεκτος» (Sorani) και στα νοτιανατολικά, απαντάται η διάλεκτος Γκουρανί (Gurani). Άλλες διάλεκτοι είναι η Λούρι (Luri), η Λέκι (Leki), η Σιντσαμπί (Sincabi) και η Ντιμιλί (Dimili). Όλες παρουσιάζουν ενιαία ετυμολογία και ορθογραφία ενώ το λεξιλόγιό τους έχει ομοιότητες με την αρχαιοελληνική Ιωνική. (Κεμάλ 1999)

Μια παγκόσμια πρωτοτυπία της Κουρδικής γλώσσας είναι ότι ανάλογα με την περιοχή χρησιμοποιείται και διαφορετικό αλφάβητο. Έτσι, στη Συρία και την Τουρκία χρησιμοποιούνται λατινικοί χαρακτήρες με αλφάβητο των 31 γραμμάτων, στο Ιράν και το Ιράκ αραβικοί χαρακτήρες των 35 γραμμάτων και στις χώρες της πρώην Σοβιετικής Ένωσης κυριλλικοί χαρακτήρες.

Παρόλη όμως την ποικιλομορφία και την προσαρμοστικότητα της Κουρδικής γλώσσας, δεν αναγνωρίζεται από κανένα κράτος της περιοχής ως επίσημη γλώσσα. Παλαιότερα, η Κουρδική γραφή ήταν σπάνια, ακόμα και στο Κουρδιστάν, διότι οι γλώσσες του έντεχνου λόγου ήταν τα Περσικά ή τα Αραβικά.

---

[3] Γλώσσα της ζωροαστρικής θρησκείας.

Επιπλέον, για πολιτικούς λόγους[4], σε όλες τις χώρες που απλώνεται το Κουρδιστάν, ανά τακτά χρονικά διαστήματα, απαγορευόντουσαν τα κουρδικά συγγράμματα. Παρ` όλα αυτά κάποια Κουρδικά λογοτεχνικά βιβλία σώζονται, όπως τα ποιήματα του Αλί Χαρίρι (11ος αιώνας), του Φακέ Τεϊρά (14ος αιώνας), του Μελέι Τσεζιρέ (15ος αιώνας) και του Αχμέτ Ιχανί (17ος αιώνας). Ιδιαίτερα τα ποιήματα του Φακέ Τεϊρά, έχουν απήχηση μέχρι και σήμερα διότι καταφέρονται κατά της φεουδαρχίας, των αγάδων και του θρησκευτικού φανατισμού εκφράζοντας τις σύγχρονες αντιλήψεις των Κούρδων.

γ. *Θρησκεία*

Η αρχική θρησκεία των Κούρδων ήταν ο Ζωροαστρισμός που συνδέεται με τις παραδόσεις και την κουλτούρα τους μέχρι και σήμερα. Πλέον οι Κούρδοι έχουν ασπαστεί το Ισλάμ. Το 75% με 80% είναι μουσουλμάνοι Σουνίτες με τη δεύτερη σε μέγεθος θρησκευτική ομάδα να αποτελείται από μουσουλμάνους Σιΐτες σε ποσοστό 10% με 15% και την τρίτη από Αλεβίτες. Έτερες θρησκευτικές ομάδες όπως οι Γιεζιντίτες[5], οι Χριστιανοί ή οι Εβραίοι αποτελούν σχετικά μικρές μειονότητες.

Η ύπαρξη αυτών των διαφορετικών ομάδων υποδηλώνει μία μεγαλύτερη ανεκτικότητα των Κούρδων μουσουλμάνων έναντι των αλλόθρησκων, σε σχέση με ομολόγους τους σε άλλα κράτη και περιοχές. Σε αυτή την ανεκτικότητα συμβάλει και το ότι γενικότερα οι Κούρδοι, δε χαρακτηρίζονται από ιδιαίτερο θρησκευτικό φανατισμό, ίσως γιατί διατηρούν αρνητικές μνήμες του βίαιου εξισλαμισμού τους από τους Άραβες. (Κεμάλ 1999)

δ. *Κοινωνία*

Τελευταίο χαρακτηριστικό των Κούρδων είναι η φυλετική δομή της κοινωνίας, που έχει ως αποτέλεσμα την επικράτηση της οικογενειοκρατίας.

---

[4] Η ύπαρξη και χρήση της Κουρδικής γλώσσας λειτουργούσε και σαν συνεκτικός ιστός στη δημιουργία Κουρδικής εθνικής συνείδησης. Είναι χαρακτηριστικά τα λόγια του Αχμέτ Ιχανί σε ένα από τα βιβλία του, όπου εξηγεί τους λόγους που έγραψε τα ποιήματά του στα Κουρδικά: «Γράφω Κουρδικά για να μη βρεθεί κανένας να πει πως δεν υπάρχει η Κουρδική γλώσσα».

[5] Εθνοθρησκευτική Κουρδική ομάδα, με ινδοϊρανικές ρίζες.

Ακόμα και σήμερα η Κουρδική κοινωνία διατηρεί αυτό το φεουδαρχικό σύστημα με τις κουρδικές φυλές να μοιράζονται σε περίπου 300 μεγάλες οικογένειες ενώ σύμφωνα με άλλη άποψη κυμαίνονται από 500 έως 3.000. Ο εσωτερικός αυτός διαχωρισμός, σε συνδυασμό με τη φεουδαρχική κοινωνική και διοικητική δομή, την έλλειψη μιας και επίσημης γλώσσας και τις μεταξύ τους συγκρούσεις, δυσχέραιναν την ανάπτυξη λαϊκής συνοχής και ομοιογένειας, την ενιαία πολιτιστική και κοινωνική ανάπτυξη και κυρίως την κοινή φυλετική και εθνική συνείδηση.

Κατά συνέπεια, πολλές φορές οι φεουδάρχες και φύλαρχοι, συντάσσονταν με τον κατακτητή, βοηθώντας τον στη διατήρηση της κυριαρχίας του επί όλων των άλλων υπόδουλων λαών, συμπεριλαμβανομένου και των ομοφύλων αντιπάλων τους. Σε αυτή τη συμπεριφορά συνέβαλε και το ότι παρόλο που οι Οθωμανοί, και έπειτα οι Τούρκοι, εφάρμοζαν βαριά φορολογία στο Κουρδιστάν με τη μορφή κεφαλικού φόρου για τα ζώα και φόρου επί της παραγωγής, οι Κούρδοι αγάδες επιδίωκαν να έχουν καλές σχέσεις με τον κρατικό μηχανισμό, καθώς μέρος αυτών των φόρων είτε επίσημα είτε με την ανέχεια του, παρακρατούταν από τους ίδιους.

Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα της διατήρησης της ισχύος των φυλών μέχρι τις μέρες μας είναι η φυλή του Μπαρτζάν. Ηγεμονεύουσα οικογένεια εόναι οι Μπαρτζανί, που κυριαρχούν στο κουρδικό Ιράκ και που έχουν αναλάβει σημαντικές πολιτικές εξουσίες.

Κατά έναν παράδοξο τρόπο όμως, η «πρωτόγονη» αυτή δομή, λειτούργησε και ως συνεκτικός ιστός στη επιβίωση της Κουρδικής εθνικής συνείδησης. Αποτέλεσε ένα είδος πρώτης άμυνας στην αφομοίωσή τους από τις κατά τόπους κρατικές και κοινωνικές δομές.

Είναι σημαντικό να σημειωθεί πως οι φυλές στο δύσβατο Κουρδιστάν, επικοινωνούσαν δύσκολα μεταξύ τους, χωρισμένες από τα βαθιά φαράγγια και τα αδιάβατα ορμητικά ποτάμια. Σήμερα τα βουνά του Κουρδιστάν δεν είναι πια απρόσιτα και η δομή της κοινωνίας αλλάζει, αφού όλο και πιο πολλοί Κούρδοι μαζεύονται σε μεγάλες πόλεις της περιοχής όπως Ερζουρούμ, Ντιαρμπακίρ, Τούντζελι στην Τουρκία, Μοσούλη και Κιρκούκ στο Ιράκ και Σαναντάζ και Σακίζ στο Ιράν με αποτέλεσμα να εμφανιστούν οι πρώτοι αστοί Κούρδοι. Έτσι κατά τα χρόνια του 20ου αιώνα, έγινε ευκολότερη η απόκτηση εθνικής συνείδησης.

Σε ότι αφορά τις ασχολίες, ως επί το πλείστο, ασχολούνται με την κτηνοτροφία, τη γεωργία και τη δημιουργία ειδών λαϊκής τέχνης. Έχουν αναπτύξει σημαντικά το ζωεμπόριο και είναι επίσης ονομαστοί για τα χειροτεχνικά προϊόντα τους από δέρμα, καθώς και για τους τάπητες. Όπως όμως προαναφέρθηκε, το δύσβατο του εδάφους, οι ειδικοί κατά τόπους περιορισμοί αναπτυξιακών προοπτικών και η συνεχής ένοπλη αντιπαράθεση για ανεξαρτησία, συντελούν στο χαμηλό τους βιοτικό επίπεδο.

ε. *Συμπεράσματα*

Όπως προκύπτει από τα προαναφερθέντα, η ποικιλομορφία των χαρακτηριστικών της κουρδικής ταυτότητας δεν επιτρέπει τον απόλυτο προσδιορισμό του «προφίλ» του Κούρδου. Μπορεί να είναι αστός στην Κωνσταντινούπολη, Χριστιανός, μαρξιστής, που μιλάει Σουράνι, μέχρι νομάδας των βουνών ή της ερήμου, Αλεβίτης, εθνικιστής[6], που μιλάει Ζάκι.

Η ποικιλομορφία αυτή φανερώνει ότι οι Κούρδοι δύνανται να θυσιάσουν μεγάλο φάσμα της ταυτότητάς τους στο βωμό της επιβίωσής τους, χωρίς όμως να την απολέσουν ολοκληρωτικά. Πάντα διατηρείται ένας πυρήνας στον οποίο εδραιώνεται ο αυτοπροσδιορισμός τους, ενώ για όλα τα άλλα χαρακτηριστικά παρουσιάζεται μία ελαστικότητα και μια προσαρμοστικότητα.

Τα χαρακτηριστικά τα οποία οι ίδιοι οι Κούρδοι αναγνωρίζουν ως κοινά και αποτελούν τον πυρήνα της ταυτότητάς τους είναι η κοινή ιστορία τους και η διαφορετικότητά τους, σε σχέση με τους λοιπούς κατά τόπους λαούς. Η επιλογή αυτή φαίνεται λογική καθώς εάν αναζητήσουμε τον ελάχιστο κοινό παρονομαστή σε όλα τα χαρακτηριστικά των Κούρδων, αυτά τα δύο συστατικά θα είναι τα μόνα που θα τον αποτελούν. Είναι όμως ενδιαφέρον ότι ο πυρήνας του αυτοπροσδιορισμού τους εδραιώνεται κατά το ήμισυ στον ετεροπροσδιορισμό τους από τους λοιπούς, εχθρικούς κυρίως λαούς, έθνη ή θρησκείες.

---

[6] Μάλιστα οι Κούρδοι επηρεάστηκαν από όλες τις μορφές εθνικισμού που εμφανίστηκαν στην περιοχή. Από τον Κουρδικό εθνικισμό που υπέβοσκε πάντοτε, τον Αραβικό εθνικισμό που συνόδευε την εξάπλωση του Σουνιτικού κυρίως Ισλάμ αλλά και του κρατικού και μάλιστα στην ακραία ιμπεριαλιστική του έκφραση όπως εκφράστηκε από τον παντουρκισμό.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1ο: ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

Όπως προαναφέρθηκε, η ιστορία αποτελεί το βασικότερο συστατικό της Κουρδικής ταυτότητας. Επιπλέον, μέσα από την ιστορία μπορεί να προσδιοριστεί η «προσωπικότητα» του κουρδικού λαού. Κάθε επιλογή που λαμβάνεται, κάθε πράξη που τελείται ή και κάθε αδράνεια που παρουσιάζεται στο πέρασμα των αιώνων, προστίθεται βιωματικά στην εθνική και πολιτισμική κληρονομιά και βαρύνει τις μετέπειτα επιλογές. Επίσης, καθορίζει και τα όρια των ικανοτήτων του κάθε λαού. Αντικατοπτρίζει έτσι η ιστορία, για τον κάθε λαό, τόσο το τι «θέλει» να κάνει, όσο και τελικά τι «μπορεί» να κάνει.

Για τους παραπάνω λόγους κρίνεται σκόπιμη η αναδρομή στην κοινή ιστορία των Κούρδων ως έθνος. Παρόλο που σήμερα χωρίζονται σε τέσσερα κράτη, οι εξελίξεις στο ένα μέρος του Κουρδιστάν, επηρεάζουν άμεσα και όλα τα υπόλοιπα.

1.α *Οι Κούρδοι Μέχρι την Εμφάνιση των Οθωμανών*

Οι Κουρδικές φυλές στην αρχαιότητα ήταν διασκορπισμένες σε όλη τη Μέση Ανατολή και παρέμεναν αυτόνομες. Σταδιακά όμως, οι ανερχόμενες αυτοκρατορίες της εποχής, αναπόφευκτα κατακτούσαν και εδάφη του Κουρδιστάν. Αυτή η διαδικασία ξεκίνησε από την έλευση των Ρωμαίων στην περιοχή της Καππαδοκίας (Βόρειο Κουρδιστάν) και περατώθηκε με την ήττα της κουρδικής δυναστείας των Καγιοσιδών και την υποταγή στην περσική αυτοκρατορία των Σασσανιδών.

Κάποιες Κουρδικές φυλές, διατήρησαν την αυτονομία τους και κάπου μεταξύ του 444 μ.Χ. και του 639 μ.Χ., πολέμησαν ως σύμμαχοι των Περσών, εναντίον του Αραβικού Ισλάμ. Μετά το εξισλαμισμό τους οι Κούρδοι επίτροποι των βουνών, άλλοτε συμμαχούσαν με την κεντρική εξουσία και κατέπνιγαν εξεγέρσεις, ακόμα και έτερων Κουρδικών φυλών, άλλοτε επαναστατούσαν εναντίων της και μάλιστα με επιτυχίες, όπως η κατάληψη της Μοσούλης, το 866 μ.Χ. Μέχρι τα μέσα του 10ου αιώνα, πολεμούσαν αδιάκοπα (Nader 1992). Πάραυτα, δεν πολεμούσαν για εθνικούς λόγους αφού η κουρδική εθνική συνείδηση δεν είχε ακόμα σχηματιστεί, αλλά για τις προσωπικές φιλοδοξίες της Κουρδικής αριστοκρατίας. Άλλωστε, ο όρος Κουρδιστάν εμφανίζεται, για πρώτη

φορά επί της κυριαρχίας των Σελτζούκων Τούρκων τον 12ο αιώνα μ.Χ. (Κεμάλ 1999)

Το απόγειο της ισχύος των Κούρδων στην ιστορία τους ενσαρκώνεται στον Μεσαίωνα με την μορφή του «Σαλαντίν»[7]. Στον ενωμένο ισλαμικό κόσμο, αποτελεί τη σημαντικότερη στρατιωτική φυσιογνωμία της εποχής των Σταυροφοριών. Ίδρυσε τη Δυναστεία των Αγιουβιδών, η οποία εκτεινόταν από τη Λιβύη, μέχρι το Ιράκ, την Υεμένη και την Αρμενία και διήρκησε μέχρι το 1249 μ.Χ. Οι Αγιουβίδες όμως δεν έζησαν ποτέ στο Κουρδιστάν και η κινητήριος δύναμή τους δεν πήγαζε από το όραμα ενός ελεύθερου Κουρδιστάν αλλά από αυτό της εξάπλωσης του Ισλάμ. Έτσι, δημιουργήθηκε η περίεργη κατάσταση να είναι όλο το γνωστό Κουρδιστάν υπό την διοίκηση Κουρδικής φυλής, με την ιδιότητα όμως της μουσουλμανικής δυναστείας των Αγιουβιδών.

Από την εμφάνιση των Μογγόλων το 1231 μ.Χ., μέχρι την ολοσχερή καταστροφή που υπέστησαν από τον Ταμερλάνο το 1401 μ.Χ., οι Κούρδοι επικεντρώθηκαν στην επιβίωσή τους. Η άνοδος της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας και η σχέση τους με αυτή, τους έδωσε μια νέα δυναμική που έχει επιπτώσεις και στο σήμερα. (Κεμάλ 1999)

1.β *Από τους Οθωμανούς Μέχρι τη Συνθήκη του Μούδρου*

Στην αρχή του 16ου αιώνα, οι Κούρδοι βρέθηκαν ανάμεσα στις δύο αναδυόμενες υπερδυνάμεις της εποχής, τους Οθωμανούς Τούρκους (1299-1922 μ.Χ.) και τους Σαφαβίδες Πέρσες (1502-1736 μ.Χ.). Η επιλογή παράταξης ήταν ιδιαίτερα εύκολη, αφού η πλειοψηφία των Κούρδων ήταν, όπως και οι Τούρκοι σουνίτες, ενώ οι Πέρσες ήταν Σιίτες. Επιπλέον, οι Πέρσες τοποθετούσαν τους δικούς τους τοποτηρητές, ενώ οι Οθωμανοί βασίζονταν στους ντόπιους άρχοντες.

Υπογράφτηκε έτσι το «Κουρδο-Οθωμανικό Σύμφωνο», που αναγνώριζε δεκαέξι ανεξάρτητα κουρδικά «Μπουκουμάτ» (πριγκιπάτα) και περίπου πενήντα

---

[7] Σαλάχ αντ-Ντιν Γιουσούφ ιμπν Αγιούμπ (1138 - 4 Μαρτίου 1193), γνωστός ως Σαλαντίν, Σαλαδίνος ή Κάσαντιν.

«Σαντζάκια» (φέουδα). Τα πριγκιπάτα, βρισκόταν κυρίως στο νότιο Κουρδιστάν[8] και οι τοπικοί άρχοντες είχαν πλήρη αυτονομία. Εξέδιδαν δικά τους νομίσματα και μνημονεύονταν στην προσευχή της Παρασκευής, αντί του Σουλτάνου-Χαλίφη. Υποχρεωνόντουσαν να μην πολεμούν μεταξύ τους[9] αλλά και ούτε με την Υψηλή Πύλη. Σύμφωνα με την αρχή του «διαίρει και βασίλευε» (Η. Κουσκουβέλης 2004) αυτό πρακτικά σήμαινε ότι κανένας Φύλαρχος δεν θα μπορούσε να συσπειρώσει τους ομοεθνείς του εναντίον των Οθωμανών.

Οι μπέηδες των διάφορων φέουδων, είχαν επίσης μερική αυτονομία. Είχαν όμως και την υποχρέωση να συμμετέχουν με ένοπλα τμήματα σε εκστρατείες της κεντρικής εξουσίας, υπηρετώντας ακόμα και οι ίδιοι ως «Σπάχηδες» (ιππότες). Μία εξίσου σημαντική, διοικητική μεταρρύθμιση για τους νομάδες Κούρδους που έχει προεκτάσεις και στο σήμερα, ήταν η ίδρυση των «Ουλουσλάρ» (συνομοσπονδίες νομαδικών φυλών), που ομοίως είχαν την υποχρέωση της επάνδρωσης του Οθωμανικού στρατού.

Οι μάχες μεταξύ Περσών και Οθωμανών συνεχίστηκαν μέχρι το 1639 μ.Χ., που υπογράφτηκε η «Συνθήκη του Ζουχάμπ», η οποία διαμέλισε το Κουρδιστάν. Από τότε, ένα Κουρδικό τμήμα βρίσκεται υπό περσική και έπειτα ιρανική κυριαρχία. Οι Κούρδοι του Ιράν, αγωνίζονταν για πέντε συνεχόμενους αιώνες, αρχικά για θρησκευτικούς και έπειτα για εθνικούς λόγους, εναντίον των Ισπαχάν-Τεχεράνης, σε αντιδιαστολή με τους Κούρδους της Μικράς Ασίας που από τα μέσα του 16ου μέχρι τις αρχές του 19ου αιώνα, γνώρισαν «Χρυσό Αιώνα».

Η εθνική κουρδική συνείδηση, θεωρείται ότι εκφράστηκε για πρώτη φορά το 1597 μ.Χ., με την πρώτη κουρδική ιστορία, την «Σαραφνάμα». Ακολούθησε το 1695 μ.Χ., το αριστουργηματικό έπος του Αχμέντ Χάνι, «Mem u zin», καταγράφοντας το δράμα του κουρδικού λαού που συντρίβεται μεταξύ των δύο αυτοκρατοριών και γεννώντας το όραμα της δημιουργίας κουρδικού κράτους. Η πρώτη προσπάθεια δημιουργίας τέτοιου κράτους, έλαβε χώρα το 1750 μ.Χ., όταν ο πρίγκιπας Κουρδικής καταγωγής Κερίμ Χαν Ζεντ, έγινε «Σάχης»[10], μετέφερε

---

[8] Η τακτική αυτή εφαρμόστηκε με σκοπό την δημιουργία μιας πρώτης ζώνης αμύνης (Buffer Zone), έναντι των Περσών.

[9] Το πρόσχημα που χρησιμοποιούσαν οι Οθωμανοί ήταν αυτό της διατήρησης των δικαιωμάτων και της ισονομίας όλων των πριγκίπων.

[10] Ο Σάχης (*Shah)*, ήταν βασιλικός τίτλος Περσικής προέλευσης και ιστορικά έχει χρησιμοποιηθεί ευρέως στον ανατολικό μουσουλμανικό κόσμο.

την πρωτεύουσα στη Sinjar (Σινζάρ) του σημερινού Ιράκ. Η εξουσία έμεινε σε Κουρδικά χέρια, μέχρι το 1794 μ.Χ.

Για τους Κούρδους, ο 19ος αιώνας ήταν ο αιώνας της κυριαρχίας της εθνικής συνείδησης, στο μεγαλύτερο μέρος του Κουρδιστάν. Είχε πάντα το χαρακτηριστικό του συνεχούς αγώνα για αυτοδιάθεση, που όμως προσέκρουε στην αδυναμία ενοποίησης και σύμπνοιας του κουρδικού λαού.

Η πρώτη σημαντική εξέγερση έλαβε χώρα το 1806 μ.Χ., υπό την ηγεσία του διοικητή της επαρχίας της Σουλεϊμανίγια, Αμπντουλραχμάν Πάσα και διήρκησε περίπου μια τριετία. Παρά την αρχική επιτυχία του, το 1808 μ.Χ. ηττήθηκε μετά από προδοσία του αδερφού του Χαλίτ Πάσα και κατέφυγε στο Ιράν.

Ο πρίγκιπας της Ραβαντούζ Μιρ Μοχάμεντ, πραγματοποίησε μια σοβαρότερη προσπάθεια. Επιχείρησε την απελευθέρωση ολόκληρου του Κουρδιστάν. Κατασκεύασε εργοστάσιο οπλισμού και πυρομαχικών και το 1833 μ.Χ. συγκέντρωσε στρατό με 10.000 ιππικό και 20.000 πεζικό. Υστερούσε όμως στην εξωτερική ενίσχυση των δυνάμεών του με αποτέλεσμα να μην έχει την υποστήριξη άλλων σημαντικών πριγκιπάτων, όπως του Μπουχάν. Πάραυτα, το καλοκαίρι του 1834 μ.Χ., ξεκίνησε τον κούρδο-οθωμανικό πόλεμο εναντίον του Ρασίντ Πάσα. Ήταν τόσο ισχυρός στρατιωτικά, που σε μια παύση των επιχειρήσεων, το 1835 μ.Χ. απελευθέρωσε το ιρανικό Κουρδιστάν και το 1836 μ.Χ. επανήλθε αξιόμαχος, κατά των Οθωμανών. Η αδυναμία του όμως στην εξωτερική ενδυνάμωση φάνηκε και από την σχέση του με το κουρδικό ιερατείο. Ο μουλάς Χάτι, εξέδωσε μία «Φετβά» (ιερό διάταγμα) με την οποία απαγόρευε στους Κούρδους να πολεμούν εναντίον του Σουλτάνου-Χαλίφη, αναγκάζοντάς τον να μεταβεί για διαπραγματεύσεις στην Κωνσταντινούπολη, όπου και δολοφονήθηκε.

Ο πρίγκιπας του αποστασιοποιημένου Μπουχάν, Μπεντίρ Χαν Μπέης, παίρνοντας τη σκυτάλη από το 1840 έως το 1847 μ.Χ., πολέμησε και αυτός τους Οθωμανούς. Οι Οθωμανοί όμως δεν του επιτέθηκαν άμεσα διότι κατεδίωκε με αποτελεσματικότητα τους Χριστιανούς στην περιοχή του. Τελικά, ο ανιψιός του, Γιεζντάν Σερ τον πρόδωσε, με αποτέλεσμα να συλληφθεί και να εξοριστεί στη Δαμασκό.

Στη συνέχεια, το 1855 μ.Χ. ο ίδιος ο Γιεντζάν Σερ, ξανάρχισε τον πόλεμο εναντίον των Οθωμανών. Παρόλο που οι Οθωμανοί είχαν πρακτικά καταργήσει

μέχρι τότε την αυτονομία των κουρδικών πριγκιπάτων, ένωσε το μεγαλύτερο τμήμα του Κουρδιστάν και δημιούργησε στρατό 100.000 ατόμων. Εξαιτίας της εμπλοκής της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας στον πόλεμο της Κριμαίας, οι Βρετανοί έστειλαν τον Νίμροντ Ράσαμ ως πρεσβευτή, πείθοντάς τον να μεταβεί μαζί του στην Κωνσταντινούπολη για διαπραγματεύσεις. Εκεί φυλακίστηκε με αποτέλεσμα να διαλυθεί ο ακέφαλος πλέον στρατός του.

Η τελευταία και πλέον αξιόλογη εξέγερση του 19ου αιώνα, είναι η επανάσταση που οργανώθηκε από τον «πνευματικό ηγέτη των Κούρδων», Σεΐχη Ομπεϊντουλά, ο οποίος συγκάλεσε στις αρχές του Αυγούστου του 1880 μ.Χ., μία άτυπη κουρδική εθνοσυνέλευση και αποφασίζοντας να επαναστατήσει, ξεκίνησε με πόλεμο κατά της Περσίας. Με στρατό 80.000 ανδρών, απελευθέρωσε το ιρανικό Κουρδιστάν, αλλά υποχώρησε υπό την πίεση του τουρκικού στρατού που συγκεντρώνονταν εναντίον του. Μετά από άκαρπες διαπραγματεύσεις με την Υψηλή Πύλη, πολέμησε εναντίον της το 1882 μ.Χ. όμως ένα χρόνο αργότερα, ηττήθηκε και εξορίστηκε στη Μέκκα.

Ο Οθωμανός Σουλτάνος Αβδουλχαμίτ Β΄ (1876-1909 μ.Χ.), άλλαξε τη γενικότερη στάση της Υψηλής Πύλης εναντίον των Κούρδων, μοιράζοντας στους ηγέτες τους βαθμούς και αξιώματα. Η απόφαση αυτή ήταν τόσο εύστοχη, που ουσιαστικά εκμηδένισε αντίστοιχες εξεγέρσεις επί της εξουσίας του.

Το 1908 μ.Χ., το κίνημα των νεότουρκων δημιούργησε σε όλους τους υπόδουλους λαούς, συμπεριλαμβανομένων των Κούρδων, την ελπίδα για ισοπολιτεία. Πολλοί Κούρδοι άλλαξαν ταυτότητα και έγιναν πρωτοπόροι του «παντουρκισμού»[11]. Πάντως, Κούρδοι του νοτίου Κουρδιστάν, εξακολούθησαν να εξεγείρονται τόσο επί Αβδουλχαμίτ Β΄ όσο και επί Νεότουρκων.

Ακολούθησαν οι Βαλκανικοί πόλεμοι, ο Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος και η Μικρασιατική Εκστρατεία. Στους αγώνες αυτούς, οι Κούρδοι στήριξαν τους Οθωμανούς. Σε μεγάλο βαθμό μάλιστα, ευθύνονται για τις γενοκτονίες των Χριστιανών (Ελλήνων, Αρμενίων και Ασσυρίων). Ειδικότερα, το ειδικό κουρδικό σώμα ιππικού «Χαμιντίγιε»[12], εκτέλεσε την πρώτη «καταστολή του αρμενικού

---

[11] Ο Ζία Γκολάπ, πατέρας του «παντουρκισμού» ήταν Κούρδος, ενώ ο Ισμαήλ Χάκιν Μπαμπάν, έγινε Υπουργός Παιδείας των Νεότουρκων, αρμόδιος για την προώθηση του «παντουρκισμού».

[12] Ομάδες ελαφρού ιππικού που αποτελούταν κυρίως από Σουνίτες Κούρδους όμως περιλάμβανε και αρκετούς Τουρκμένους, Κιρκάσιους, Άραβες και Γιουρούκους. Ιδρύθηκε ως

κινήματος» (1894-1896 μ.Χ.), με 40.000-300.000 νεκρούς. Με το διάταγμα της 14ης Μαΐου του 1915 μ.Χ., ακολούθησε η «αναγκαστική μετανάστευση», οδηγώντας σε πορείες θανάτου και σε εκτοπίσεις τους χριστιανικούς λαούς. Πρέπει όμως να αναφερθεί και το ότι υπήρχαν ορισμένες κουρδικές φυλές, που βοήθησαν τους χριστιανούς αλλά και ότι εκείνη την εποχή, εκδιώχθηκαν και πολλοί Κούρδοι. (Κεμάλ 1999)

Η τριετία από το 1918 έως το 1921, έδωσε μια ιστορική ευκαιρία για ίδρυση ανεξαρτήτου κουρδικού κράτους. Η ήττα της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας από τις συμμαχικές δυνάμεις της ΑΝΤΑΝΤ, οδήγησε στη «Συνθήκη του Μούδρου» στις 30 Οκτωβρίου 1918. Η συνθήκη αυτή, προέβλεπε εξαιρετικά δυσμενείς όρους[13] για την Οθωμανική Αυτοκρατορία, απειλώντας ακόμα και την ίδια την επιβίωσή της. Οι όροι προκάλεσαν την αντίδραση του στρατηγού Μουσταφά Κεμάλ, παρόλο που αρχικά η συνθήκη είχε γίνει αποδεκτή από τον Σουλτάνο. Ο Κεμάλ, ξεκίνησε ένοπλο αγώνα, βασισμένος σε μία δυναμική διαμόρφωσης νεοτουρκικής εθνικής συνείδησης.

1.γ *Από τη Συνθήκη του Μούδρου μέχρι τη Συνθήκη της Λωζάννης*

Η «Συνθήκη των Σεβρών», που ακολούθησε στις 10 Αυγούστου 1920, ήρθε ως χαριστική βολή της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, καθώς την περιόριζε στην βόρεια και κεντρική Ανατολία. Για τους Κούρδους όμως, σύμφωνα με τα άρθρα 62 έως και 64, προέβλεπε την πολυπόθητη ίδρυση ανεξάρτητου κράτους. Παρότι τους απέδιδε μόνο το ένα τρίτο των εδαφών του Κουρδιστάν, αποτελεί την μοναδική συνθήκη που αναγνώρισε επίσημα το Κουρδικό ζήτημα, επιζητώντας τη λύση του, βάση της αρχής της «αυτοδιάθεσης των λαών».

Στο πρώτο συνέδριο της «Οργάνωσης για την Ανόρθωση του Κουρδιστάν», που θεωρήθηκε ως άτυπη Κουρδική εθνοσυνέλευση, ξέσπασε διαμάχη σχετικά με το μέλλον του Κουρδιστάν και συγκεκριμένα σχετικά με τη

σώμα από των Σουλτάνο Abdul Hamid και διατηρούσαν μια φυλετική οργανωτική δομή τόσο επί Οθωμανικής Αυτοκρατορίας όσο και επί Τουρκικής Δημοκρατίας.

[13] Με τα άρθρα 16 και 24 η Οθωμανική Αυτοκρατορία έχανε την Αραβία, την Αρμενία, την Κιλικία, τη Μεσοποταμία και τη Συρία, ενώ υποχρεούταν να αφοπλιστεί. Επιπλέον με το άρθρο 1 η ΑΝΤΑΝΤ δικαιούταν να καταλάβει, για λόγους ασφάλειας, οποιαδήποτε στρατηγικά σημεία επί του εδάφους της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας.

φύση του ως κρατική οντότητα. Θα ήταν ένα πλήρως ανεξάρτητο κράτος ή μια οντότητα ενταγμένη σε μία Τουρκοκουρδική Συνομοσπονδία; Ο πρόεδρος της οργάνωσης, Σεΐχης Αμπντούλ Καντήρ, τόνισε πως πρέπει να παραμείνουν υπό την κυριαρχία των Τούρκων, με αποτέλεσμα να διευρύνει την διαμάχη και να χαθεί άλλη μια ευκαιρία δημιουργίας ανεξαρτήτου Κουρδιστάν. (Hugh 2000)

1.δ *Μετά τη Συνθήκη της Λωζάννης*

Η νίκη του Κεμάλ στον ελληνοτουρκικό πόλεμο του 1919-1922, ανέτρεψε τη «Συνθήκη των Σεβρών» και οδήγησε στην υπογραφή της «Συνθήκης της Λωζάννης» (ΣτΛ), στις 24 Ιουλίου 1923. Έτσι μαζί με την ελληνική «Μεγάλη Ιδέα» εξαφανίστηκε και το ανεξάρτητο Κουρδιστάν. Επιπρόσθετα, η ΣτΛ δεν αναγνώριζε την κουρδική μειονότητα, σε αντίθεση με την αναγνώριση της ελληνικής, της εβραϊκής και της αρμένικης. Το Κουρδιστάν, διαιρέθηκε μεταξύ της Τουρκίας, του Ιράκ, του Ιράν και της Συρίας. Αντί για ενιαίο και ανεξάρτητο κράτος, διαμελίστηκε μεταξύ τεσσάρων κρατών.

Οι Κούρδοι, βρέθηκαν όχι μόνο χωρίς πατρίδα αλλά και υπό την κυριαρχία απολυταρχικών κυβερνήσεων, οι οποίες είχαν αλληλοσυγκρουόμενα συμφέροντα και επιδιώξεις. Υπό αυτές τις συνθήκες, ο διχασμένος από τις πολλές εσωτερικές έριδες και διαμάχες κουρδικός λαός, προσπάθησε να δείξει ότι η ταυτότητά του διατηρείται ανθεκτική στις δοκιμασίες. Ήταν επόμενο όμως τα τέσσερα αυτά τμήματα να πορευθούν διαφορετικά και το μόνο κοινό χαρακτηριστικό τους να είναι η καταπίεση και οι διωγμοί.

1.ε *Κατά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο*

Την εποχή πριν και κατά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, οι Κούρδοι όπως και οι περισσότεροι καταπιεσμένοι, άρχισαν να συνειδητοποιούν την ανάγκη για απελευθέρωση. Το 1941, οι διανοούμενοι από όλα τα κομμάτια του Κουρδιστάν, συγκεντρώθηκαν στο Ιράν και ίδρυσαν το σύλλογο «Αναγέννηση των Κούρδων». Στόχος του συλλόγου, ήταν η ενθάρρυνση του κουρδικού λαού, ώστε να ασχοληθεί με εκπαιδευτικές και πολιτιστικές δραστηριότητες για να ενισχυθούν οι αδελφικοί δεσμοί μεταξύ των Κούρδων. Αυτός ο σύλλογος, συνέχισε τις δραστηριότητές του μέχρι το 1945, όπου σε μία από τις συγκεντρώσεις του, ο

Γκαζί Μουχάμεντ (Qazi Muhammad), πρότεινε να μετατραπεί σε πολιτικό κόμμα, με το όνομα «Δημοκρατικό Κόμμα Ιρανικού Κουρδιστάν»[14]. Η πρόταση αυτή βρήκε υποστηρικτές και στις 16 Αυγούστου 1945, ιδρύθηκε το πρώτο κουρδικό κόμμα της ιστορίας. Στόχος του κόμματος τέθηκε η επίλυση των πολιτικών προβλημάτων και η προώθηση των εθνικών ζητημάτων, με ηγέτη τον Γκαζί Μουχάμεντ. Στη στρατιωτική πτέρυγα του κόμματος, διετέλεσε ως Διοικητής ο μετέπειτα ιδρυτής του Δημοκρατικού Κόμματος του Κουρδιστάν (Kurdistan Democratic Party-KDP) στο Ιράκ, Μουσταφά Μπαρζανί (Mustafa Barzani). Ο εγγονός του Μουσταφά, Μασούντ Μπαρζανί (Massoud Barzani), θα αναλάβει μετέπειτα το κόμμα και θα διατελέσει Πρόεδρος του Ιρακινού Κουρδιστάν.

Ο Γκαζί, μαζί με άλλους επιφανείς Κούρδους και αρχηγούς κουρδικών φυλών, είχε συχνές συνομιλίες με πολιτικούς της τότε Σοβιετικής Ένωσης, για την ίδρυση Κουρδικού κράτους ή μίας αυτόνομης περιοχής. Οι Σοβιετικοί, αντιμετώπισαν θετικά αυτά τα αιτήματα, αλλά δεν ήταν σαφές, μέχρι ποιο βαθμό θα υποστήριζαν τους Κούρδους[15]. Την ίδια εποχή, οι Σοβιετικοί έδειχναν προθυμία να βοηθήσουν τους Αζέρους που βρίσκονταν στο Ιράν, ώστε αυτοί να ενωθούν με το Σοβιετικό Αζερμπαϊτζάν.

Όλα αυτά τα γεγονότα, έδωσαν ελπίδα στον Κουρδικό λαό, με αποτέλεσμα να αποφασίσει να διώξει τη βασιλική κυβέρνηση του Ραζά Σάχη, από το χώρο του Κουρδιστάν. Στις 17 Δεκεμβρίου 1945, κατελήφθη το δημαρχείο του Μαχαμπάνι και απελευθερώθηκαν όλες οι άλλες γύρω πόλεις. Κατόπιν, στις 22 Ιανουαρίου του 1946 δημιουργήθηκε η «Κουρδική Δημοκρατία του Μαχαμπάντ». Εκλέχτηκε ένα υπουργικό συμβούλιο που αποτελούνταν από 13 υπουργούς, τα καθήκοντα Πρωθυπουργού ανέλαβε ο Μπαμπά Σεχ και ο ίδιος ο Γκάζι Μουχάμετν έγινε Πρόεδρος της Δημοκρατίας. (Gerard 1978)

Αν και το κράτος περιλάμβανε μόνο το ένα τρίτο του ιρανικού Κουρδιστάν, ήταν μεγάλη ελπίδα για όλα τα υπόλοιπα κομμάτια του Κουρδιστάν. Μάλιστα, αν το κράτος αυτό είχε διάρκεια, είναι σχεδόν σίγουρο ότι θα απελευθερώνονταν και τα υπόλοιπα. Πολλοί αγωνιστές από άλλα τμήματα συμμετείχαν στην κυβέρνηση,

---

[14] Hîzbî Dêmokiratî Kurdistanî Êran (HDKE) ή και Kurdish Democratic Party of Iran (KDPI).

[15] Οι Κούρδοι είχαν πραγματοποιήσει συνομιλίες για το ίδιο θέμα και με τους Άγγλους. Ωστόσο, οι τελευταίοι δεν υποστήριξαν το αίτημά τους, καθώς ενδιαφέρονταν να έχουν σχέσεις με την κεντρική ηγεσία του Ιράν.

κατέχοντας υψηλές θέσεις. Επίσης, συμμετείχαν ποιητές και συγγραφείς οι οποίοι προσέφεραν μεγάλη βοήθεια στην πολιτιστική ζωή και την εκπαίδευση του κόσμου. Για την άμυνα του κράτους δημιουργήθηκε στρατός που στελεχώθηκε από αξιωματικούς, οι οποίοι εκπαιδεύτηκαν στη Σοβιετική Ένωση.

Η κυβέρνηση, έδωσε μεγάλη σημασία στην κουρδική γλώσσα, με σκοπό να προωθηθεί ο κουρδικός πολιτισμός. Στα σχολεία, διδασκόταν η κουρδική γλώσσα ενώ στο Μαχαμπάντ εκδόθηκαν πολλά περιοδικά και εφημερίδες, όπως η «Κουρδιστάν», τα περιοδικά «Nisliman», «Hallad», «Hawar» και άλλα. Το κουρδικό κράτος απέδειξε ότι οι Κούρδοι, μπορούσαν να κυβερνούν το ίδιο καλά με άλλα κράτη και ο υπόλοιπος κόσμος αντιλήφθηκε ότι ο κουρδικός λαός μπορεί να κυβερνήσει τον εαυτό του.

Η πορεία της πολιτικής κυβέρνησης σταμάτησε στις 10 Μαΐου του 1946, όταν οι Σοβιετικοί αποχώρησαν. Όσο βοήθησε η παρουσία του σοβιετικού στρατού στο Κουρδιστάν, τόσο η αποχώρησή του δημιούργησε πρόβλημα, αφού όχι μόνο έφυγε, αλλά σταμάτησε και την υποστήριξη. Ο Γκαζί Μουχάμεντ έμεινε χωρίς στρατιωτική βοήθεια και αναγκάστηκε λόγω της μικρής του δύναμης να διαπραγματευτεί για ειρήνη με τη βασιλική κυβέρνηση του Ραζά Σάχη. Αυτή η προσπάθειά του όμως δεν είχε αποτέλεσμα, γιατί ο Σάχης έψαχνε ευκαιρία να ανακτήσει την εξουσία. Τον Νοέμβριο του 1946, άρχισε η επίθεση εναντίον του Κουρδιστάν και στις 17 Δεκεμβρίου 1946, κατακτήθηκε η Μαχαμπάντ και καταλύθηκε η κουρδική δημοκρατία. Με την επιστροφή της βασιλικής κυβέρνησης, επέστρεψε και η καταπίεση. Πολλοί από τους κυβερνήτες συνελήφθησαν, όλα τα Κουρδικά βιβλία κάηκαν και στις 31 Μαρτίου 1947 απαγχονίστηκε ο Γκαζί Μουχάμεντ. Μετά τον απαγχονισμό του ηγέτη και τη διάλυση της Κουρδικής Δημοκρατίας, ο αγώνας συνεχίστηκε από το ΔΚΙΚ, είτε μυστικά στο Ιράν, είτε στις Κουρδικές περιοχές του βορείου Ιράκ.

Παράλληλα στην Τουρκία, μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, υπήρξε ένα κύμα γενικής δυσαρέσκειας, αναγκάζοντας την κυβέρνηση του Ισμέτ Ινονού να φιλελευθεροποιήσει το καθεστώς. Στις πρώτες ελεύθερες εκλογές του 1950, με την εγκαθίδρυση ενός πολύ κομματικού κοινοβουλευτισμού, η καταπίεση του κουρδικού λαού μειώθηκε σημαντικά. Οι Κούρδοι, άρχισαν να ενεργοποιούνται πολιτικά, κυρίως μέσα από αριστερές ομάδες και να προωθούν τα εθνικά τους δικαιώματα. Ταυτόχρονα, έγινε προσπάθεια δημιουργίας καθαρά Κουρδικών

πολιτικών ομάδων μέσα στα πανεπιστήμια με αποτέλεσμα το 1965, να ιδρυθεί και το «Δημοκρατικό Κόμμα του Τουρκικού Κουρδιστάν» (ΔΚΤΚ).

Το 1969, οργανώθηκαν οι «Μορφωτικοί Επαναστατικοί Πολιτιστικοί Πυρήνες της Ανατολής», από τους οποίους προήλθαν αρκετές επαναστατικές ομάδες, μεταξύ αυτών και το «Εργατικό Κόμμα του Κουρδιστάν» (Partiya Karkerên Kurdistan-PKK). Το κουρδικό κίνημα, κατά τη δεκαετία 1960-1970 περνάει από την παλιά γενιά, της Οθωμανικής περιόδου, στη νέα επαναστατική γενιά, με το γενικό όραμα του Εθνικού Κουρδικού Κράτους. Μέσα σε αυτή τη μετεξέλιξη, η αναγωγή κυρίως του PKK σε επαναστατικό οργανισμό του κουρδικού κινήματος, σηματοδοτεί τη μεγάλη καμπή του εθνικιστικού κινήματος των Κούρδων. (Challand 1978)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2ο: Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΚΟΥΡΔΩΝ ΤΗΣ ΣΥΡΙΑΣ

Μετά από την ιστορική αναδρομή του πρώτου κεφαλαίου, διαπιστώνεται ότι οι Κούρδοι της Συρίας, δεν πρωταγωνιστούσαν στα δρώμενα και την εξέλιξη της φυλής τους ή ακόμα και στους αγώνες για την ανεξαρτησία τους. Μάλιστα αυτή η «απουσία» τους χάρισε το προσωνύμιο «οι άγνωστοι Κούρδοι». Οι κυριότεροι λόγοι για αυτό είναι δύο.

Αρχικά, ο μικρός πληθυσμός τους αναλογικά με το κράτος της Συρίας, δεν τους έδωσε ιδιαίτερα μεγάλη ισχύ έτσι ώστε τα αιτήματά τους να προωθούνται και να ικανοποιούνται παράλληλα με του αντίστοιχα Αραβικού πληθυσμού. Αυτό τους οδήγησε να αναλώνονται σε πιο «ακίνδυνα» για την Συριακή πολιτεία αιτήματα, όπως η ομιλία της Κουρδικής γλώσσας.

Ο δεύτερος λόγος έχει να κάνει με πολιτικές επιλογές των ίδιων των κουρδικών κοινοτήτων. Οι Κούρδοι του Ιράν και του Ιράκ, ακολούθησαν μια πολιτική πορεία προσαρμοσμένη στις συνθήκες του κράτους που έδρευαν, σε αντίθεση με τη Συρία. Οι πολιτικές επιλογές τους, άγονταν πάντα από τις εξελίξεις στην Τουρκία, είτε λόγω των πολιτικών που ακολουθήθηκαν από την Γαλλία και έπειτα το Μπααθικό κόμμα, είτε λόγω της άμεσης συγγενικής σχέσης που διατηρούσαν οι φυλές της περιοχής. Ως αποτέλεσμα, η δυναμική των Κούρδων της Συρίας ήταν παραδοσιακά περιορισμένη, καθώς διοχετευόταν στην αδελφή περιοχή του Τουρκικού Κουρδιστάν.

Η σχέση αυτή όμως με το Τουρκικό Κουρδιστάν, παρόλο που τους στέρησε τον πρωταγωνιστικό ρόλο, τους ενέπλεξε σε όλες τις εξελίξεις που έλαβαν χώρα στο «Μεγάλο Κουρδιστάν», από την κατάρρευση της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας μέχρι και σήμερα. Εστιάζοντας στην ιστορική πορεία τους εντός της Συριακής επικράτειας, διακρίνεται εύκολα ο ιδιαίτερα σημαντικός ρόλος τους στην διαμόρφωση και εξέλιξη του Κουρδικού ζητήματος.

2.α *Μέχρι και την Οθωμανική Αυτοκρατορία*

Οι Κούρδοι της Συρίας, στην αρχή του 20ου αιώνα, δεν αποτελούσαν ακόμα ομοιογενή εθνική ομάδα. Ήταν διασκορπισμένοι στα τρία διαφορετικά εδάφη των Τζαζίρα (Jazira), Τζεραμπλούς (Jarablus), και Κουρντ Νταγ.

Μιλούσαν διαφορετικές διαλέκτους και ανήκαν σε διαφορετικές φυλές, μέρος ή το σύνολο των οποίων διέμενε σε διαφορετικά κράτη (Τουρκία-Ιράκ), ενώ κάποιοι διέμεναν και στα αστικά κέντρα της Συρίας. Μέχρι την εμφάνιση της σύγχρονης Συρίας, η εθνική ταυτότητα προσδιορίζονταν κυρίως μέσω πολιτικοκοινωνικών συμφερόντων και όχι από ιστορικούς ή πολιτισμικούς παράγοντες.

Η πορεία τους, ήταν σε γενικές γραμμές παρόμοια με την πορεία των ομοεθνών τους στο ευρύτερο Κουρδιστάν. Άλλοτε παρείχαν φόρους και στρατό στο Σουλτάνο και άλλοτε αντιδρούσαν, χωρίς όμως να επαναστατούν αλλά να περιορίζονται στην άρνηση της φορολογίας. Η ισχυρότερη φυλή της περιοχής ήταν αυτή των Μιλλί (Millis). Ήταν αρκετά ισχυροί ώστε να μην υποχρεώνονται να αποδίδουν φόρο ή στρατό στον Σουλτάνο. Η σχέση τους όμως με την Υψηλή Πύλη, ήταν τέτοια που κατά την επανάσταση των Νεότουρκων, υποστήριξαν τον Σουλτάνο με τμήματα Χαμιντίγιε. Μετά την πτώση της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, εκδιώχθηκαν από την Τουρκία και κατέφυγαν στη Συρία. Το 1921, η χάραξη των Τουρκο-συριακών συνόρων θα μοιράσει την επικράτεια δραστηριοποίησής τους στα δύο κράτη.

Σε ότι αφορά τη σχέση των Κούρδων με τους Άραβες, δεν υπάρχουν απτά ιστορικά στοιχεία που να την προσδιορίζουν. Οι Κούρδοι, απελαύνονταν σε διάφορα μέρη της Αραβικής επικράτειας, είτε τιμωρητικά είτε για λόγους ασφαλείας. Πολλές φορές αναλάμβαναν την προστασία πόλεων κατά μήκος της πορείας των προσκυνητών, με αποτέλεσμα να δημιουργηθούν κοινότητες σε αστικά κέντρα, βαθειά μέσα στα αραβικά κράτη (Δαμασκό, Νταράα κ.α.).

Η εμφάνιση των κοινοτήτων αυτών, δημιούργησε και την αντίστοιχη ελίτ η οποία ακολουθούσε την πολιτική και οικονομική ζωή της κάθε πόλης. Οι τοπικοί Κούρδοι άρχοντες, συντηρούσαν την ιδέα της Κουρδικής ενότητας, όχι στο πλαίσιο του αγώνα για ανεξαρτησία αλλά για την ικανοποίηση πελατειακών σχέσεων με τον ομοεθνή πληθυσμό. Η πιο ανεπτυγμένη αστική κοινότητα ήταν αυτή του Χαλεπίου (Aleppo), διότι η εγγύτητα με τις περιοχές της Τζαζίρα και του Κουρντ Νταγ, συνέβαλε στην μετανάστευση Κούρδων στο αστικό περιβάλλον.

2.β *Υπό τη Γαλλική Εντολή και κατά τον Β΄ ΠΠ (1923−1946)*

Η περίοδος μετά τον Ά Παγκόσμιο Πόλεμο και την ήττα της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, έθεσε το σύνολο της σημερινής Συρίας υπό το καθεστώς της

Γαλλικής Εντολής[16]. Η επιλογή της περιοχής από τη Γαλλία δεν βασιζόταν σε ρεαλιστικούς λόγους αλλά πιο πολύ στο «ιερό καθήκον» της Γαλλίας να επεκτείνει τα οφέλη του Γαλλικού πολιτισμού στον κόσμο. (Sluglett 2004)

Από αυτή την τάση πηγάζει και η πολιτική που ακολουθήθηκε στην περιοχή. Σε αντίθεση με τους Βρετανούς, που εστίασαν στην εδραίωση των Σουνιτών Αράβων, οι Γάλλοι επέλεξαν την ανάδειξη και προστασία αρχικά των θρησκευτικών μειονοτήτων, με προτεραιότητα τους Χριστιανούς. Ανέλαβαν τον ρόλο του διαιτητή μεταξύ των εθνικών και θρησκευτικών μειονοτήτων και της Σουνιτικής-Αραβικής πλειοψηφίας. Για την Γαλλία άλλωστε, η Συρία δεν ήταν τίποτα περισσότερο από μία βρετανική κατασκευή θεμελιωμένη στον Αραβικό εθνικισμό, με μοναδικό σκοπό να βλάψει τα Γαλλικά συμφέροντα στην περιοχή.

2.β.1 *Αντιμετώπιση Κουρδικού Στοιχείου*

Πριν τη Γαλλική Εντολή, η περιοχή διοικούταν από την Οθωμανική Αυτοκρατορία με βάση το σύστημα των Μιλλέτ[17] (Millet). Οι Γάλλοι, δεν εφάρμοσαν άμεσο και επιθετικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων στον τομέα της διακυβέρνησης. Από την μία πλευρά, δεν ήταν επίσημα κατακτητές και περιορίζονταν από την ετήσια αναφορά που κατέθεταν στην Κοινωνία των Εθνών (ΚτΕ), και από την άλλη, το ήδη υπάρχον σύστημα λειτουργούσε επαρκώς. Δεν υπήρχε λοιπών λόγος βίαιης προσαρμογής του στα Γαλλικά δεδομένα, με συνέπεια την πρόκληση αντιδράσεων από τον τοπικό πληθυσμό.

Αντίστοιχη τακτική επέλεξαν και στον χειρισμό του Κουρδικού στοιχείου. Υιοθέτησαν μια στρατηγική επηρεασμού των Οθωμανών, χρησιμοποιώντας και αυτοί τους Κούρδους, εκμεταλλευόμενοι τους συγγενικούς δεσμούς που διατηρούσαν μεταξύ τους οι φυλές. Αντίστοιχα, σε στρατιωτικό επίπεδο,

---

[16] Με τον όρο «Εντολή της ΚτΕ» (League of Nations mandate) ορίζεται το νομικό καθεστώς, σύμφωνα με το οποίο χώρες μέλη της ΚτΕ, αναλαμβάνουν την διακυβέρνηση των πρώην Γερμανικών και Οθωμανικών αποικιών μετά την λήξη του Ά Παγκοσμίου Πολέμου. Το ακριβές επίπεδο ελέγχου της Διοικούσας δυνάμεως σε κάθε Διοικούσα Επιτροπή αποφασίσθηκε σε ατομική βάση από την ΚτΕ. Η Διοικούσα δύναμη απαγορευόταν να κατασκευάσει οχυρώσεις ή να δημιουργήσει στρατιωτική δύναμη και υποχρεούταν να υποβάλει ετήσια έκθεση στην ΚτΕ. Παρόλα αυτά, οι Διοικούσες Επιτροπές θεωρούταν ως de facto αποικίες του Διοικούντος.

[17] Σύνολο ανθρώπων προσδιορισμένο με βάση τη θρησκεία τους. Η ταξινόμηση των μη Μουσουλμάνων υπηκόων σε ιεραρχικές κοινωνικές ομάδες, εμπεριείχε την απαρχή της μεταμόρφωσης της θρησκευτικής ταυτότητας σε εθνική.

χρησιμοποίησαν τις ελαφρές Κουρδικές στρατιωτικές δυνάμεις που είχαν εντάξει στον Γαλλικό στρατό, για να καταπνίξουν εξεγέρσεις, όπως αυτή του 1925[18]. Είναι φανερό ότι οι Γάλλοι, υιοθέτησαν τις τακτικές των προκατόχων τους στον χειρισμό των Κούρδων.

Αξίζει όμως να αναφερθεί, ότι ακόμα και η Κεμαλική Τουρκία συνέχισε τις ίδιες μεθόδους χειρισμού των Κούρδων, με την προκάτοχό της Οθωμανική Αυτοκρατορία, παρόλο που στην αρχή διακήρυττε την ισότητα και την ισονομία. Ως αποτέλεσμα αυτού, πολλές κουρδικές φυλές, συγγενικές μάλιστα στους Μιλλί, πολέμησαν υπέρ των Κεμαλικών στρατευμάτων, εναντίων των Γάλλων, είτε επηρεασμένες από την ιδεολογία του Παντουρκισμού, είτε του Ισλαμισμού.

Αυτό το οποίο τροποποιήθηκε από τους Γάλλους, αφορούσε την κατανομή της εξουσίας των ελίτ. Οι Γαλλικές αρχές, περιόρισαν τις κάθετες δομές διοίκησης μεταξύ της Σουνιτικής ελίτ της εποχής και προώθησαν τις οριζόντιες δομές διοίκησης και κατά συνέπεια, εξουσίας. Αυτό τους έφερε πολλές φορές σε αντιπαράθεση με τους Σουνίτες, όμως ευνόησε την εμφάνιση εθνικών και θρησκευτικών μειονοτικών ομάδων, ως διεκδικητές μέρους της εξουσίας. Η αναγνώριση της εκάστοτε μειονότητας αλλά και το μερίδιο της εξουσίας που αυτή θα απολάμβανε, καθοριζόταν αποκλειστικά από τις Γαλλικές αρχές.

Αυτό το υλοποίησαν με μια τακτική που έχει επιπτώσεις ακόμα και σήμερα. Επάνδρωναν τον κρατικό μηχανισμό με προσωπικό από συγκεκριμένη μειονότητα, σε συγκεκριμένο κρατικό τομέα. Για παράδειγμα, οι Κούρδοι επάνδρωσαν κυρίως στρατιωτικές θέσεις και όχι τόσο πολιτικές (Βουλή), ενώ οι Σουνίτες Άραβες επάνδρωσαν θέσεις πολιτικές και δικαστικές, με μικρότερη όμως εκπροσώπηση στον στρατό.

2.β.2 *Η Θέση του Εθνικισμού ως Ιδεολογία*

Παράλληλα, οι συγκυρίες της εποχής ευνόησαν την εμφάνιση του Κουρδικού εθνικισμού στη Συρία. Σε διεθνές επίπεδο, ο «Ουϊλσόνειος

---

[18] Η Μεγάλη Συριακή Επανάσταση ή αλλιώς επανάσταση των Δρούζων: Υπό την ηγεσία του Soultan Al- Atrash, Δρούζοι, Σουνίτες, Αλαουίτες και Χριστιανοί, επαναστάτησαν ανεπιτυχώς εναντίων των δυνάμεων κατοχής της Γαλλίας. Οι Δρούζοι συνέχισαν να έχουν το δικό τους ανεξάρτητο κράτος με την ονομασία Jabal Druze, μέχρι το 1936 όταν το ειδικό στάτους της περιοχής ακυρώθηκε από την ΚτΕ και ενσωματώθηκε στη Συρία.

ιδεαλισμός» διακήρυσσε την αυτοδιάθεση των λαών, δίνοντας στους λαούς υπό την Οθωμανική Αυτοκρατορία ελπίδες για ένα ανεξάρτητο κράτος.

Σε περιφερειακό επίπεδο, η άνοδος των Νεότουρκων, προκάλεσε την φυγή των διανοούμενων Κούρδων[19], που ανήκαν παραδοσιακά στην υψηλή τάξη, κυρίως από την Κωνσταντινούπολη, προς τη Συρία. Ορισμένοι από αυτούς, επιχειρούσαν της συγχώνευση όλων των γνωστών κουρδικών οργανώσεων σε μια «εθνικιστικής» φύσεως, υπό το όνομα Khoybun ή Xoybûn (να είσαι ο εαυτός σου), με σκοπό να εξαπλώσει το δόγμα της σε Τουρκία και Συρία. Ουσιαστικά, αναβαθμίστηκε η μέχρι τότε μορφή του Κουρδικού εθνικιστικού ιδεώδους, από φυλετικό σε εθνικό «εργαλείο» και τροποποιήθηκε, πλησιάζοντας ιδεολογικά τον δυτικού τύπου εθνικισμό. Μεταλαμπαδεύθηκε έτσι στη Συρία, η ιδέα της αυτόνομης Κουρδικής κρατικής οντότητας, καθιστώντας την το πνευματικό και αντίστοιχα εθνικό κέντρο της εποχής. Μεγάλο ρόλο σε αυτό έπαιξε η ανεκτικότητα που έδειξαν οι Γάλλοι, βεβαίως όχι για αλτρουιστικούς λόγους αλλά για την μελλοντική εξαργύρωση αυτής της επένδυσης.

Σε τοπικό επίπεδο, οικονομικοί λόγοι προσέλκυαν και Κούρδους της μεσαίας και χαμηλής τάξης από την Οθωμανική επικράτεια. Οι οικονομικές μεταρρυθμίσεις και η αξιοποίηση από τους Γάλλους της ιδιαίτερα εύφορης περιοχής της Τζαζίρα, προκάλεσε μια ροή χιλιάδων Κούρδων μεταναστών, σε αναζήτηση νέων ευκαιριών. Η επιτυχία των προγραμμάτων που εφαρμόστηκαν αλλά και οι αξιόλογες ικανότητες που παρουσίασαν οι μετανάστες στην καλλιέργεια της γης και στο εμπόριο, προκάλεσε την οικονομική άνθηση της περιοχής.

Η εμφάνιση του Κουρδικού εθνικισμού, επιτάχυνε την εδραίωση του Αραβικού εθνικισμού, ως φυσική αντίδραση των Αράβων. Ο στόχος των Αράβων εθνικιστών ήταν γενικότερα η προστασία του συστήματος της αποκεντρωμένης διοίκησης της πρώην Οθωμανικής Αυτοκρατορίας[20]. Εκείνη την περίοδο, ο Αραβικός εθνικισμός, όπως και ο Κουρδικός αλλά και ακόμα γενικότερα, το ίδιο το κράτος της Συρίας, διέτρεχε μια εποχή αλλαγών.

---

[19] Το εθνικιστικό ιδεώδες καλλιεργήθηκε στις λέσχες της Κωνσταντινούπολης, σε απάντηση της ανάπτυξης του Αρμενικού και στη συνέχεια Τουρκικού εθνικισμού.

[20] Συγκεκριμένα, επικεντρωνόταν στην απομάκρυνση των Γάλλων, την προστασία της κυβέρνησης της Δαμασκού (Amir Faysal al-Husayn) και την υπεράσπιση της Ισλαμικής ιδεολογίας.

Ο συνδυασμός όλων των παραπάνω, δημιούργησε το κατάλληλο περιβάλλον έτσι ώστε ο Κουρδικός εθνικισμός να επιβιώσει και να ευδοκιμήσει. Η Khoybun, πέτυχε να δημιουργήσει ανεπίσημες διπλωματικές σχέσεις με κράτη όπως η Γαλλία, η Ιταλία, η Μ. Βρετανία, η ΕΣΣΔ και το Ιράν, καθώς και μη κρατικές οντότητες όπως η τουρκική αντιπολίτευση και οι Αρμένιοι. Αυτές οι πολιτικοστρατιωτικές συμμαχίες την ισχυροποίησαν τόσο, που από ένα σημείο και μετά μπορούσε να ενεργοποιηθεί και εκτός Συριακών συνόρων, όπως έδειξε η εμπλοκή της στην επανάσταση του Αραράτ (1927-1931).

Οι στόχοι της Khoybun, ήταν η καταπολέμηση των Τούρκων έτσι ώστε να δημιουργηθεί εντός της Ανατολίας ένα κέντρο κουρδικού εθνικισμού. Προϋπέθετε, συνεργασία με τους Αρμένιους, διατήρηση των καλών σχέσεων με την ΕΣΣΔ, την Περσία και το Ιράκ, προσβλέποντας στη διατήρηση της ουδετερότητάς τους και επιδίωκε την υποστήριξη μιας από τις μεγάλες δυνάμεις (Γαλλία ή Βρετανία). Πάραυτα, τα μέλη της οργάνωσης, δεν υπερασπίζονταν αντανακλαστικά και απόλυτα τις διακηρύξεις τους περί ανεξαρτησίας των Κούρδων. Επιδίωκαν να οδηγήσουν τους Κούρδους στον Δυτικό Πολιτισμό, εκμοντερνίζοντας την Κουρδική κοινωνία από την κορυφή προς την βάση. Βασικός «εχθρός» τους, αρχικά τουλάχιστον, ήταν η Τουρκική πολιτεία και όχι οι Άραβες.

Στην πράξη, συνεχίζοντας την διπλωματική παράδοση των προγόνων τους, η ηγεσία της οργάνωσης επέδειξε σε πολλές περιπτώσεις, τη διάθεση να επαναδιαπραγματευθεί μία συμφωνία αυξημένης αυτονομίας, εντός των τουρκικών συνόρων. Αυτό, φαίνεται χαρακτηριστικά από την ανοικτή επιστολή του Jaladat Badirkhan προς τον Πρόεδρο της Τουρκικής Δημοκρατίας, Μουσταφά Κεμάλ. (Badirkhan 1973)

Σε αντιδιαστολή της άνθησης του Κουρδικού εθνικισμού στη Συρία, η ασάφεια της συριακής πολιτικής σκηνής, σε συνδυασμό με την κατακερματισμένη φύση του κουρδικού πληθυσμού και της περιοριστικής πολιτικής που ασκούσαν οι Γάλλοι, ελαχιστοποίησε τις προσπάθειες εσωτερικής κινητοποίησης του εθνικιστικού ιδεώδους. Οι σπάνιες εσωτερικές κινητοποιήσεις κατά τη διάρκεια της Γαλλικής Εντολής, όπως το αυτονομιστικό κίνημα στη Τζαζίρα και το κίνημα Murud στο Κουρντ Νταγ, είχαν μόνο τοπικό αντίκτυπο. Η κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη της πλειοψηφίας των κουρδικών περιοχών, ευνοούσε την συνέχιση των πολιτικών του φεουδαρχικού συστήματος.

Η συνεργασία με τους Γάλλους ολοκληρώθηκε το 1936, έτος υπογραφής της Γαλλο-Συριακής «Συνθήκης Φιλίας και Συμμαχίας», η οποία προκάλεσε την ανεξαρτησία της Συρίας και την απόσυρση των γαλλικών στρατευμάτων. Ταυτόχρονα, λόγω της συνοριακής συμφωνίας με την Τουρκία, η αναγκαιότητα των Κούρδων ως ζώνη ανάσχεσης των Τούρκων, έπαψε να υφίσταται.

2.β.3 *Η Θέση του Σοσιαλισμού ως Ιδεολογία*

Παράλληλα με την διπλωματική προσέγγιση των μεγάλων δυνάμεων, ήρθαν και σε επαφή με τις ιδεολογίες του φιλελευθερισμού της Μ. Βρετανίας, των ΗΠΑ και της Γαλλίας, του κομμουνισμού της ΕΣΣΔ και του φασισμού της Ιταλίας και της Γερμανίας. Η Khoybun, επέλεξε τον φιλελευθερισμό. Σκεπτόμενοι καθαρά ρεαλιστικά, δεν επέλεξαν με βάση το αφήγημα της κάθε ιδεολογίας αλλά με βάση τον αριθμό των χωρών που την είχαν υιοθετήσει και την αντίστοιχη ισχύ που διέθεταν. Σε αυτήν την επιλογή, βοήθησε και η φιλογερμανική πολιτική της Τουρκίας, αλλά και οι πρώτες ήττες της Γερμανίας. Μέρος όμως της οργάνωσης, προσανατολίστηκε στην ΕΣΣΔ, λόγω της αναποφάσιστης Βρετανίας αλλά και διότι η ΕΣΣΔ διακήρυττε ότι αποτελεί τον προστάτη όλων των μειονοτήτων και των αδικημένων.

Η συμπάθεια των Κούρδων εθνικιστών της Συρίας για την ΕΣΣΔ αυξανόταν σταδιακά ως αποτέλεσμα επαφών που δημιουργήθηκαν στην αρχή του 1945. Το αποκορύφωμα, ήταν ένα έγγραφο που ενέκρινε ο Μολότοφ[21], ο οποίος δεσμευόταν στο όνομα της κυβέρνησής του, να υποστηρίξει διπλωματικά κάθε κουρδικό εθνικιστικό κίνημα που επιδίωκε την ίδρυση μιας «Ανεξάρτητης Πολιτείας του Κουρδιστάν».

Ωστόσο, η στήριξη αυτή υπόκειται σε ορισμένες συνθήκες, όπως την στρατιωτική εμπλοκή των Κούρδων στην Τουρκία. Οι Κούρδοι, γνωρίζοντας ότι δεν διέθεταν κάποια οργάνωση στην Τουρκία ικανή να οργανώσει εξέγερση, απέτυχαν να δώσουν μια σαφή απάντηση στους σοβιετικούς και επέλεξαν να

---

[21] Βιατσεσλάβ Μιχάηλοβιτς Μολότοφ (Vyacheslav Mikhailovich Molotov), (9 Μαρτίου 1890 - 8 Νοεμβρίου 1986). Σοβιετικός πολιτικός και διπλωμάτης, και σημαντικό στέλεχος της ΕΣΣΔ από το 1920 μέχρι το 1957.

περιμένουν λεπτομερείς εντολές από τη Μόσχα. Ως αποτέλεσμα, ατόνησε κάθε ελπίδα για ένα ενδεχόμενο Κουρδοσοβιετικό σύμφωνο.

Η επαφή με την ΕΣΣΔ άφησε όμως το στίγμα της στον κουρδικό εθνικισμό. Δημιουργήθηκε μια «νέα» γενιά εθνικιστών που δεν εμπνέονταν πλέον από τη δύση, αλλά από τον λαϊκισμό σε συνδυασμό με ορισμένα στοιχεία του σοσιαλισμού και της ρητορικής των εθνικών απελευθερωτικών αγώνων.

2.β.4 *Η Θέση του Κουρδικού Εθνικισμού ως Ιδεολογία*

Προς το τέλος της Γαλλικής Εντολής, οι ιδεολογίες που είχαν επηρεάσει το κουρδικό στοιχείο ήταν ο Αραβικός εθνικισμός, ο κομμουνισμός και ο Κουρδικός εθνικισμός. Ο τελευταίος αποδείχθηκε ιδιαίτερα προσφιλής κατά τη διάρκεια του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου. Οι αρχές που διακήρυτταν οι σύμμαχοι κατά τη διάρκεια διασκέψεων και οι επιθετικές πολιτικές της ΕΣΣΔ έναντι της Τουρκίας από το 1945 τροφοδότησαν τις κουρδικές ελπίδες για το σχηματισμό ενός αυτόνομου κουρδικού κράτους. Ακόμα περισσότερο, η «Χάρτα του Ατλαντικού»[22] αποτελούσε για τους Κούρδους υπόσχεση μελλοντικής αυτονομίας, παρόμοιας με αυτήν των Ουιλσονιακών αρχών μετά τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο.

Δυστυχώς όμως οι Κούρδοι δεν αποτελούσαν ανεξάρτητο κράτος και δεν μπορούσαν να εκφράζουν επίσημα τα αιτήματά τους στις συνεδριάσεις του Ο.Η.Ε., όπως αυτή του Αγίου Φραγκίσκου το 1945. Αξίζει να επισημανθεί ότι τα Η.Ε. αντιμετώπιζαν πρώτη φορά αιτήματα τέτοιου είδους, καθώς ο Κουρδικός εθνικισμός δεν επεδίωκε, όπως συνηθιζόταν μέχρι τότε, την ανεξαρτησία του από μια αυτοκρατορία ή μια αποικιοκρατική δύναμη, αλλά από ένα κυρίαρχο κράτος, που προερχόταν από την διαδικασία της αποαποικιοποίησης.

Η αποτυχία των διπλωματικών προσπαθειών οδήγησε στην αποδοχή ότι η ανεξαρτησία μέσω της βοήθειας από δυτική μεγάλη δύναμη, δεν αποτελεί

---

[22] Μυστική συμφωνία που έλαβε χώρα το 1941, στη διάρκεια του Β' Π.Π., μεταξύ του Πρωθυπουργού της Αγγλίας, Ουίνστον Τσώρτσιλ και του Προέδρου των ΗΠΑ, Φραγκλίνου Ρούζβελτ σε ακτή του Ατλαντικού. Βασικοί στόχοι ήταν η ενίσχυση της διακρατικής συμμαχίας κατά τον πόλεμο και η μετά τον πόλεμο εξασφάλιση καλύτερων κοινωνικών και οικονομικών συνθηκών για όλους τους λαούς της γης, πρεσβεύοντας μια παγκόσμια συνεργασία ελεύθερων και κυρίαρχων εθνών και αναγνωρίζοντας το δικαίωμα της αυτοδιάθεσης των λαών.

αξιόπιστη επένδυση. Αυτό ήταν και το χρονικό σημείο έπειτα από το οποίο η Khoyboun, σταδιακά αποδυναμώθηκε και αποσύρθηκε από τα πολιτικά δρώμενα. Οι Κούρδοι στον κρατικό μηχανισμό, εγκατέλειψαν κάθε προσπάθεια αυτονόμησης και επικεντρώθηκαν στη διατήρηση του Status Quo.

Οι παραπάνω εξελίξεις, οδήγησαν τους Κούρδους να προσανατολιστούν στο Συριακό Κομμουνιστικό Κόμμα (Syrian Communist Party-SCP) και να δαιμονοποιήσουν με τη σειρά τους Κούρδους εθνικιστές ως εχθρούς του λαού και εκπροσώπους παρωχημένων ιδεολογιών. Η συμμετοχή τους στο Κομμουνιστικό Κόμμα ήταν τέτοια, που στον βορρά, ονομαζόταν ατύπως «Κουρδικό Κόμμα».

2.γ *Συριακή Δημοκρατία και Η.Α.Δ. (1946–1963)*

Η αποχώρηση των γαλλικών στρατευμάτων από τη Συρία το 1946, έφερε μια περίοδο κοινωνικών, οικονομικών και πολιτικών μετεξελίξεων, οι οποίες θα παραμείνουν ανεξέλεγκτες για σχεδόν δύο δεκαετίες. Ορισμένες από αυτές, όπως η σταθεροποίηση των νομαδικών πληθυσμών και η εμφάνιση της «μεσαίας τάξης», προέκυψαν προς το τέλος της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, ενώ άλλες όπως η πολιτική ριζοσπαστικοποίηση, η επέκταση του εκπαιδευτικού συστήματος και η γεωργική ανάπτυξη της Τζαζίρα, κατά τη διάρκεια της Γαλλικής Εντολής. Λοιπές εξελίξεις, όπως οι στρατιωτικές δικτατορίες και η αραβο-ισραηλινή διένεξη, ήταν παράγωγα περιφερειακών και εσωτερικών δυναμικών. Οι Κούρδοι, όπως και άλλοι πληθυσμοί, έπαιξαν τον ρόλο που τους αναλογούσε σε αυτές τις αλλαγές.

Σε κοινωνικοοικονομικό επίπεδο, οι Κούρδοι επηρεάστηκαν ιδιαίτερα από το γεωργικό «θαύμα» της Τζαζίρα, κατά τη δεκαετία του 1950. Αυτή η οικονομική επιτυχία βασίστηκε κατά ένα μέρος στις μοναδικές συνθήκες που δημιουργήθηκαν από τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο. Με τις εισαγωγές να έχουν παύσει από την έναρξη των εχθροπραξιών, οι ανάγκες των γαλλικών και συμμαχικών στρατευμάτων καθώς και των κατοίκων της Συρίας, του Λιβάνου και των γύρω περιοχών σε τρόφιμα, κατέστησαν απαραίτητη τη δημιουργία ενός μηχανισμού συλλογής και διανομής τροφίμων αλλά και αντιπραγματισμού.

Ως εκ τούτου, το 1939 ιδρύθηκε το «Γραφείο Σιτηρών» [23]. Για τους μικρούς και τους μέσους αγρότες που το χρησιμοποίησαν αποδείχθηκε σωτήριο, καθώς η πώληση των αγαθών τους ήταν ουσιαστικά εγγυημένη. Τα αστικά κέντρα που συντηρούσαν Κούρδους αστούς όπως το Χαλέπι, η Δαμασκός και η Χαμά, παρουσίασαν αντίστοιχη ανάπτυξη καθώς το κεφάλαιο είτε διακινούταν είτε κατέληγε σε αυτά. Οι τιμές των βασικών αγαθών αυξάνονταν σταθερά και τα κέρδη στη συνέχεια μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για την απόκτηση επιπλέον υλικών και καλλιεργήσιμης γης. Παρά την οικονομική κρίση του 1949, η περιοχή επιβίωσε οικονομικά βασιζόμενη σε αυτό το σύστημα.

Η οικονομική άνθηση, δημιούργησε μια νέα τάξη που έμεινε γνωστή ως «Σεΐχηδες του Βαμβακιού». Αυτή η ανερχόμενη τάξη, συναγωνιζόταν την παραδοσιακή των αρχηγών των φυλών, αναλαμβάνοντας πολιτικές και οικονομικές θέσεις και λειτουργώντας ως αντιπρόσωποι του λαού. Οι καταχρήσεις τους όμως, δημιούργησαν γόνιμο έδαφος για την ανάπτυξη του κομμουνισμού. Στο νέο για αυτούς αστικό περιβάλλον, θα βιώσουν έναν ακόμα σημαντικό κοινωνιολογικό μετασχηματισμό της εποχής. Αυτόν της κινητοποίησης της κατώτερης τάξης, ιδιαίτερα των εργατών, μέσω του συνδικαλιστικού κινήματος.

Αναπόφευκτα, αυτό οδήγησε στην πτώση της παραδοσιακής φυλετικής ελίτ σε όλη τη Συρία, και την άνοδο κομμάτων της χαμηλής και μέσης τάξης που διακήρυτταν τον παναραβισμό, με κύριο εκφραστή το κόμμα Μπάαθ, ή τον σοσιαλισμό, με κύριο εκφραστή το Syrian Popular Party-SPP (Waterbury 1994). Όπως ήταν αναμενόμενο, οι Άραβες και ιδιαίτερα οι Αλαουίτες, έτειναν προς το πρώτο ενώ οι Κούρδοι προς το δεύτερο, εθνικοποιώντας τις δύο αυτές πολιτικές ιδεολογίες.

Βέβαια, η εδραίωση της νέας αυτής τάξης στην εξουσία, δεν ήταν δυνατόν να υλοποιηθεί χωρίς την αντίδραση της παλαιάς. Αυτή η δυσκολία, αντιμετωπίστηκε με την εφαρμογή απολυταρχικών καθεστώτων, είτε αυτές ήταν στρατιωτικής σύνθεσης, όπως αυτές των πραξικοπηματιών Husni Za‘im, Sami

---

[23] Η εξουσία και οικονομική δύναμη του γραφείου, το οποίο μετέπειτα μετονομάστηκε σε «Mira», θα προκαλέσει πολλές προστριβές και προβλήματα στη Συρία και πολλά από τα στελέχη του θα κατηγορηθούν για διαφθορά.

al-Hinnawi και Adib al- Shishakli, είτε πολιτικής, όπως οι διαδοχικές κυβερνήσεις του κόμματος Μπάαθ.

Παράλληλα όμως, θα μεταμορφωθεί και η ίδια η κρατική υπόσταση της Συρίας. Από ένα κράτος εξαρτημένο από την Οθωμανική Αυτοκρατορία ή την αποικιοκρατική Γαλλία, θα αποκτήσει την ικανότητα να αυτοσυντηρηθεί και συνεπώς και την δυνατότητα να διεκδικήσει την ανεξαρτησία της. (Owen 1991, 157)

Η απεξάρτηση αυτή όμως, δεν μπορούσε να επεκταθεί και στην άσκηση εξωτερικής πολιτικής ή την ανθεκτικότητα έναντι ξένων παρεμβάσεων. Έτσι, η νεοσύστατη Συρία, ήταν εύκολο να επηρεαστεί από εξωτερικούς παράγοντες. Ως αποτέλεσμα, η ηγεσία της και οι πολιτικοί της γενικότερα, επηρεάζονταν άμεσα από τις εξελίξεις περιφερειακού επιπέδου, όπως ο Αραβοισραηλινός πόλεμος, ο παναραβισμός και οι Κουρδικές επαναστάσεις στο Ιράκ ή και παγκοσμίου επιπέδου, όπως το δίπολο εξουσίας του Ψυχρού Πολέμου. (Patrick 1965) (Seale 1988)

Συνέπεια των εσωτερικών συνθηκών και των περιφερειακών εξελίξεων, ήταν η επιτάχυνση της ανόδου του παναραβισμού. Η επικράτησή του στη χώρα ήταν ισχυρή παρά την πληθώρα των διαφορετικών μειονοτήτων. Χαρακτηριστικό δείκτη αποτελεί η σταθερή πολιτική της «Συριοποίησης» των μειονοτήτων που ακολούθησε η αλληλουχία των τριών πραξικοπηματιών συνταγματαρχών, παρόλο που και οι ίδιοι προέρχονταν από μειονότητες[24]. Ιδιαίτερα ο Adib al-Shishakli, στα πέντε χρόνια που έμεινε στην εξουσία, ήταν ο υπαίτιος της δαιμονοποίησης κάθε μειονότητας. Αρχικά, οι Αρμένιοι έγιναν τα θύματα των πρώτων απαγορεύσεων και περιορισμών ενώ από το 1953 και έπειτα, ακολούθησαν οι ίδιοι οι Κούρδοι (Migliorino 2006, 105–6). Σε ότι αφορά την αντιμετώπιση των μειονοτικών πολιτών της, η Συρία ουσιαστικά επέστρεψε στην εποχή της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας.

Παρά της προσήλωση όμως των Κούρδων δικτατόρων στη «Συριοποίηση» των ομοεθνών τους, δεν έπαψαν να αντιμετωπίζονται με καχυποψία λόγω της μεγάλης δύναμης που έφεραν. Η «Μουσουλμανική

---

[24] Ο Husni Za'im ήταν Κούρδος, ο Sami al-Hinnawi Δρούζος και ο Adib al-Shishakli επίσης Κούρδος.

Αδελφότητα», δεν έπαψε ποτέ να τους κατηγορεί ότι αποτελούν Κουρδικό δικτατορικό καθεστώς και ότι εργάζονται μυστικά για την δημιουργία «Κουρδικής Δημοκρατίας» (Joshua 2004, 140). Αυτή η δυσφήμιση, παρόλο που δεν στηριζόταν σε γεγονότα, προκάλεσε προς το τέλος του 1950, την αποπομπή και τον διωγμό όλων των Κούρδων αξιωματικών από το στράτευμα και την αστυνομία, καθώς και την απαγόρευση της εισόδου τους στις αντίστοιχες ακαδημίες.

Μετά τις εκλογές του 1954, το Συριακό κοινοβούλιο, αντικατόπτριζε τις διαφορές μεταξύ των πολιτικών κομμάτων και μεταξύ της πολιτείας και του στρατού. Οι συμμαχίες και οι αντιπαλότητες με το Ιράκ και την Αίγυπτο εντάθηκαν από το 1954 ως το 1957. Ως αποτέλεσμα αυτού του αδιεξόδου, το κόμμα Μπάαθ, με στρατιωτικά μέσα, οδήγησε τη Συρία να ενσωματωθεί τον Φεβρουάριο του 1958 στην Ηνωμένη Αραβική Δημοκρατία (United Arab Republic-UAR) υπό την ηγεσία του Gamal Nasser. Με τον τρόπο αυτό, το κόμμα υλοποίησε δύο από τις πλέον μακροχρόνιες φιλοδοξίες του. Την αραβική ενότητα και την εδραίωση του κόμματος στη Συρία, ως κυρίαρχη δύναμη (Hopwood 1988, 39), (Kaylani 1972, 21). Όλα τα πολιτικά κόμματα απαγορεύτηκαν και ο Συριακός στρατός τέθηκε υπό αιγυπτιακή διοίκηση.

Οι αντίπαλοι του Nasser όμως, άρχισαν να οργανώνονται σε μυστικές επιτροπές με στόχο να θέσουν τέρμα σε αυτό το πείραμα. Ως συνέπεια, οι πολιτοφύλακες του Κομμουνιστικού Κόμματος κυνηγήθηκαν από τις αρχές της UAR και οι πολιτικές, πολιτιστικές και θρησκευτικές δραστηριότητες των εθνικών και θρησκευτικών μειονοτήτων της Συρίας, τέθηκαν υπό στενή παρακολούθηση.

Μεταξύ αυτών των μειονοτήτων, οι Κούρδοι είχαν δύο «ελαττώματα». Πρώτον, ήταν μια μη-αραβική μειονότητα και ως εκ τούτου, απειλή για την Αραβική ενότητα και δεύτερον, συνδέονταν με τους «φεουδάρχες αρχηγούς» δηλαδή τους εκπροσώπους του κόσμου που η UAR επιθυμούσε να εξαλείψει. Έτσι, η Κουρδική ελίτ, συνδέθηκε με την παλαιά Συριακή ελίτ και την ακολούθησε στην πτώση της κατά την UAR.

Οι Κούρδοι της Συρίας, παρόλο που εκπροσωπήθηκαν στο Κοινοβούλιο από ανεξάρτητους υποψηφίους, μεταξύ 1946 και 1957, δεν είχαν καμία πολιτική οργάνωση που να υπερασπίζεται τα δικαιώματά τους. Έτσι, στελέχη του SCP και κομμουνιστές πολιτοφύλακες κουρδικής καταγωγής, ανησυχώντας από την εμφάνιση του όλο και πιο επιθετικού αραβικού εθνικισμού, κατέληξαν στο

συμπέρασμα ότι τα υπάρχοντα κόμματα δεν μπορούσαν να υπερασπιστούν τα κουρδικά δικαιώματα. Κατά συνέπεια, ήταν απαραίτητο να δημιουργηθεί μια οργάνωση που ήταν ταυτόχρονα αριστερή και εθνικιστική. Τα παραπάνω, μαζί με άλλους παράγοντες, οδήγησαν στην δημιουργία του Κουρδικού Δημοκρατικού Κόμματος στη Συρία (Kurdish Democratic Party of Syria-KDPS), με σκοπό να εμπνεύσει την απαρχή ενός μαζικού κοινωνικού κινήματος.

Στο σχεδιασμό του προγράμματος του κόμματος, έπαιξε σημαντικό ρόλο ο Jalal Talabani, μέλος του πολιτικού γραφείου του KDP (Δημοκρατικό Κόμμα του Κουρδιστάν του Ιράκ), ο οποίος είχε καταφύγει στη Συρία. Το κόμμα περιορίστηκε σε παράνομες και υπόγειες επιχειρήσεις λόγω της καταπιεστικής πολιτικής της UAR. Ως αποτέλεσμα, οι στόχοι του περιορίστηκαν στην απλή αναγνώριση της ύπαρξης Κουρδικής κουλτούρας και πολιτισμού.

Πάραυτα, κυρίως μετά από την επιρροή του Talabani, το όνομα του κόμματος άλλαξε σε «Δημοκρατικό Κόμμα του Κουρδιστάν στη Συρία», εμπεριέχοντας πλέον τον εθνικό όρο «Κουρδιστάν». Αυτό προκάλεσε την άμεση ενέργεια των αρχών, που είχαν υπό στενή παρακολούθηση το κόμμα, με αποτέλεσμα στις 5 Αυγούστου του 1960, οι ηγέτες της εκτελεστικής επιτροπής κόμματος στο Χαλέπι να συλληφθούν και να βασανιστούν. Μέσα σε λίγες ημέρες το δίκτυο αποκαλύφθηκε και συνελήφθησαν περισσότεροι από 5.000 άνθρωποι, τερματίζοντας την οργάνωση.

Το αναίμακτο στρατιωτικό πραξικόπημα του 1961, απομάκρυνε την Αιγυπτιακή διοίκηση από τη χώρα και συνέβαλε στην ανοικοδόμηση του κρατικού μηχανισμού. Τα παραδοσιακά κόμματα, ανασυστάθηκαν και ακολούθησαν ελεύθερες εκλογές τον Δεκέμβριο του 1961. Μαζί με τα κόμματα όμως, επέστρεψε και η πολιτική αστάθεια, όπως έδειξε το αποτυχημένο πραξικόπημα του Abd al-Karim Nahalawi, τον Μάρτιο του 1962.

Η άνοδος του κόμματος Μπάαθ στην εξουσία το 1963, μείωσε σχετικά την πολιτική αστάθεια όμως το όλο οικοδόμημα παρέμενε εύθραυστο. Κατά την περίοδο που ακολούθησε, όλες οι μεταρρυθμίσεις που είχαν υλοποιηθεί από την UAR ακυρώθηκαν, καθώς θεωρήθηκε ότι εφαρμόστηκαν στο πλαίσιο του βίαιου εθνικιστικού εξαραβισμού της χώρας. Η κυρίαρχη τάξη είχε υποστεί τον διωγμό επί UAR και η περίοδος που ακολούθησε, επανέλαβε τις ίδιες τακτικές, όμως για το αντίπαλο στρατόπεδο. Δημιουργήθηκε έτσι, σε κοινωνικό και διοικητικό επίπεδο, ένα κενό εξουσίας.

Ένα απόλυτα κυρίαρχο κράτος, είχε αντικατασταθεί από ένα εύθραυστο. Το συριακό κράτος, είχε παραλάβει μια αμφίβολη κληρονομιά κατά την οποία η κοινωνία των πολιτών είχε μεν την ευκαιρία να αναπτυχθεί κάτω από ένα φιλελεύθερο κράτος, αλλά η έλλειψη ελέγχου του καθεστώτος στην κυρίαρχη τάξη εμπόδισε την δημοκρατική ένταξη των μεσαίων και κατωτέρων τάξεων. Συνέπεια αυτής της έλλειψης, ήταν ότι το καθεστώς ήταν εξαιρετικά ευάλωτο έναντι των αναδυόμενων λαϊκών κινημάτων. (Ehteshami 1997, 218-219)

Η αντιμετώπιση των Κούρδων στην νέα τάξη πραγμάτων, παρέμεινε σταθερή. Εφαρμόστηκαν κατασταλτικά μέτρα, κυρίως στους Κούρδους της Τζαζίρα. Το πλέον επώδυνο μέτρο ήταν αυτό που εφαρμόστηκε στις 23 Αυγούστου 1962. Η κυβέρνηση της Δαμασκού εξέδωσε το διάταγμα με αριθμό 93, ξεκινώντας μια ειδική απογραφή του πληθυσμού στη Τζαζίρα. Μετά τα αποτελέσματά του, περίπου 120.000 Κούρδοι, χαρακτηρίστηκαν «ανιθαγενείς»[25]. Όσοι Κούρδοι δεν απεγράφησαν, στερήθηκαν ακόμα περισσοτέρων δικαιωμάτων.

Το μέτρο αυτό προκλήθηκε ουσιαστικά λόγω των περιφερειακών εξελίξεων. Στο Ιράκ, ο Μπαρζανί κατάφερε να επαναστατήσει και να αντισταθεί στην αντεπίθεση του Ιρακινού στρατού, επαναφέροντας έτσι την ελπίδα για ανεξαρτητοποίηση και του Συριακού Κουρδιστάν. Ο λόγος που επικαλέστηκε επίσημα η Συριακή πολιτεία, ήταν ότι μόνο το 60% των Κούρδων σε Συριακό έδαφος είναι γηγενείς. Όλοι οι άλλοι θεωρήθηκε ότι έχουν μετοικίσει από το Ιράκ και την Τουρκία σε μια προσπάθεια των ιμπεριαλιστικών ΗΠΑ, να διαβρώσουν τον Αραβικό χαρακτήρα της χώρας και να δημιουργήσουν ανεξάρτητη Κουρδική πολιτεία.

2.δ *Κυβέρνηση υπό το Κόμμα Μπάαθ*

Στις 8 Μαρτίου 1963, ένας συνασπισμός αξιωματικών τερμάτισε το καθεστώς της UAR, μέσω ενός πραξικοπήματος. Η νέα κυβέρνηση, υπό την προεδρία του Salah Bitar, επανένωσε τις δυνάμεις των ενωτικών, των

---

[25] Αλλοδαποί που δεν έχουν ιθαγένεια μήτε του κράτους διαμονής μήτε του κράτους προέλευσης, για διάφορους λόγους όπως πολιτικούς ή οικονομικούς.

Μπααθίστων, των εκπροσώπων του «Αραβικού Εθνικού Κινήματος», ακόμα και λοιπών Νασσερικών που αντιτάχθηκαν στο αυτονομιστικό καθεστώς. Τα μέλη του κόμματος Μπάαθ, ακόμη και ως μια μειοψηφία, επέκτειναν την παρουσία τους στο «Εθνικό Συμβούλιο της Επαναστατικής Διοίκησης» που κυβερνούσε και έτσι απέκτησαν τον αποκλειστικό έλεγχο του στρατιωτικού τομέα του κόμματος.

Ωστόσο, οι τριβές μεταξύ των Μπααθιστών και των λοιπών ήταν τόσο μεγάλες που παρακώλυαν τη διαδικασία λήψης αποφάσεων. Οι μαζικές εθνικοποιήσεις που επιχειρούσε η κυβέρνηση καθώς και το πρόγραμμα αγροτικών μεταρρυθμίσεων[26] καθυστερούσαν αισθητά. Αναδείχθηκε τότε μια νέα ομάδα που αποτελούταν από Μαρξιστές Μπααθιστές και αξιωματούχους της περιφέρειας. Ονομάστηκαν «Περιφερειακοί» (Regionalists) και έδωσαν μια νέα ώθηση στο σοσιαλιστικό κίνημα, παρασύροντας και την οικονομία καθώς πέτυχαν την μαζική εθνικοποίηση ορυχείων, μεγάλων βιομηχανιών και ιδιαιτέρως της πετρελαϊκής βιομηχανίας.

Ο Μπααθισμός, είναι μια παραλλαγή του παναραβικού εθνικισμού, με τον οποίο μοιράστηκε την κεντρική έννοια της ύπαρξης του «αραβικού έθνους». Το κόμμα, είναι η «avant-garde» που αποσκοπεί να επιτύχει την αραβική ενότητα. Το βασικό σύνθημά του ήταν και παραμένει, «ένα αραβικό έθνος με μια αιώνια αποστολή». Τέτοιες συμπεριφορές είναι κοινές στα έθνη που επιδιώκουν την ηγεμονία είτε σε περιφερειακό είτε σε διεθνές επίπεδο (Η. Κουσκουβέλης 2004, 193). Οι αρχές του κόμματος είναι ιδιαίτερης σημασίας διότι αυτές θα καθορίσουν τον εθνικισμό της σημερινής Συρίας και ως εκ τούτου, θα καθορίσουν τη σχέση του κράτους με τον κουρδικό εθνικισμό, το μόνο εθνικιστικό δόγμα που μπορούσε να τις προκαλέσει.

Οι Μπααθιστές, εδραιώθηκαν και στην πολιτική εξουσία, αντικαθιστώντας εντελώς την ήδη αποδυναμωμένη ελίτ της UAR. Η ανοικοδόμηση του κράτους, δημιούργησε έναν πυρήνα εξουσίας, δίνοντάς του πρόσβαση σε διοικητικές λειτουργίες και εγκαθιδρύοντας πελατειακές σχέσεις μέσω της ανακατανομής των πόρων, προς τα μεγαλύτερα τμήματα της κοινωνίας. Η κατασκευή του σύγχρονου

---

[26] Η εφαρμογή της αγροτικής μεταρρύθμισης στη βόρεια Συρία, δεν αποτελούσε μόνο πράξη «κοινωνικής δικαιοσύνης», αλλά κυρίως μέσο υπονόμευσης της εξουσίας των μεγάλων κτηνοτρόφων και γαιοκτημόνων.

κράτους, αύξησε σημαντικά τις ευκαιρίες των κυβερνητικών ομάδων να συγκεντρώσουν τους διαθέσιμους πόρους.

Κατά τον ιδρυτή του κινήματος Μπάαθ Michel Aflaq, οι Κούρδοι, αποτελούσαν ομάδα που εύκολα θα αφομοιωνόταν στο αραβικό έθνος, ιδιαίτερα σε πολιτιστικό και ιστορικό επίπεδο, και όχι τόσο σε φυλετικό (Isseroff 2008). Πράγματι, όπως τα άλλα μέλη, μη αραβικών εθνικών ομάδων, οι Κούρδοι δεν ήθελαν τίποτα περισσότερο από το να ζουν μια αξιοπρεπή ζωή. Η λογική επιλογή θα ήταν να θέλουν να ενσωματωθούν στο αραβικό σύνολο γιατί τότε δεν θα ήταν μια μικρή ομάδα, αλλά θα ήταν μέρος ενός τεράστιου έθνους το οποίο θα εξασφάλιζε τη δύναμη και την ευημερία τους. Άλλωστε, η ιδεολογία του Μπάαθ θεωρούσε τον κομμουνισμό τεχνητό επειδή πίστευε ότι συγκάλυπτε τον εθνικό χαρακτήρα κάθε έθνους. Ως εθνικό ορίζοντα για τους Κούρδους, πρότεινε τον παναραβισμό.

Έκτοτε, η οποιαδήποτε αντίσταση αποδιδόταν είτε σε προσωπικά συμφέροντα, όπως αυτά των αρχηγών των φυλών είτε σε παρεμβάσεις εχθρικών κρατών. Σταδιακά, η ιδέα αυτή λάμβανε όλο και περισσότερη απήχηση με αποτέλεσμα μετά το 1963, η ηγεσία του Μπάαθ να χαρακτηρίσει τους Κούρδους ως «ξένη» ομάδα, η οποία αποτελούσε απειλή για το έθνος.

Από το 1966 έως το 1970, η Συρία γνώρισε μια περίοδο σημαντικών οικονομικών επενδύσεων που προετοίμασε τη χώρα για την είσοδό της στη βιομηχανική εποχή. Οι εντάσεις όμως στις τάξεις των Μπααθικών χειροτέρευαν και κορυφώθηκαν με το πραξικόπημα του στρατηγού Hafez al-Assad στις 13 Νοεμβρίου 1970. Έναν χρόνο αργότερα, ιδρύθηκε το «Διορθωτικό Κίνημα» με σκοπό να εφαρμόσει ανοιχτή οικονομική πολιτική και ρεαλιστική εξωτερική πολιτική.

Μεταξύ του 1970 και του 1972, αρκετοί Αλαουίτες Μπααθιστές απομακρύνθηκαν ή εξολοθρεύθηκαν από υποστηρικτές του Άσαντ, καθιστώντας τον, μαζί με την φυλή του, τον απόλυτο κυρίαρχο της χώρας. Το μονοπώλιο της εξουσίας όμως δεν τον έκανε να αγνοήσει την αναγκαιότητα ύπαρξης μιας δομής ιεραρχίας, για την εύρυθμη λειτουργία του κράτους. Δημιουργήθηκαν νέοι θεσμοί όπως το Υπουργείο Άμυνας και οι Υπηρεσίες Πληροφοριών, οι οποίοι ήταν αναγκαίοι για τον έλεγχο του κράτους. Η δομή η οποία εφαρμόστηκε ήταν βασισμένη στον καταμερισμό της εξουσίας σε στρατιωτικούς διοικητές

(Muasasa), όπου η συγκέντρωση ισχύος, μερικές φορές οδηγούσε σε εσωτερικές συγκρούσεις.

Το συριακό καθεστώς όμως ήξερε πώς να δημιουργήσει μια σχετική σταθερότητα. Αναζήτησε ανοίγματα σε άλλους τομείς της κοινωνίας, προκειμένου να διαιωνίσει την ηγεμονία του στην κοινωνία. Τη δομή του καθεστώτος αποτελούσαν τρεις ομόκεντροι κύκλοι. Ο στενός κύκλος των συγγενών του Hafez al-Assad, η κοινότητα των Αλαουιτών και ο στρατός. Επιπρόσθετα, διατηρούνταν σχέσεις με άλλα Κουρδικά και Συριακά δίκτυα, όπως οι ισχυρές οικονομικά καπιταλιστικές αστικές τάξεις των Σουνιτών και των Χριστιανών, καθώς και με δίκτυα εκτός Συρίας, όπως οι Αραβικές μοναρχίες που ήταν πλούσιες σε πετρέλαιο και τραπεζικό κεφάλαιο.

Σταδιακά, το κόμμα έγινε ο διαχειριστής της πρόσβασης σε θέσεις εξουσίας, και της κοινωνικής προόδου των οικογενειών, των φυλών και ακόμη και των εθνικών και θρησκευτικών κοινοτήτων (Kienle 1990). Το καθεστώς διαμόρφωσε ένα σύστημα πελατειακών σχέσεων που λειτουργούσε απόλυτα εξαρτημένο και ελεγχόμενο από την κεντρική εξουσία.

Μέσα στη χώρα, ο Hafez al-Assad δημιούργησε ένα όργανο «ανδρείκελο» του δημοκρατικού διαλόγου με τη διαμόρφωση του Προοδευτικού Εθνικού Μετώπου (Progresive National Frond-PNF) το 1972, ενσωματώνοντας τις «προοδευτικές» δυνάμεις στην κυβέρνηση χωρίς να παρεμποδίζει πολιτικές ελευθερίες και θεμελιώδη δικαιώματα. Το Συριακό Σύνταγμα του 1973, το οποίο εξακολουθεί να ισχύει, διακηρύττει ότι η Συρία είναι προοδευτική δημοκρατία με προεδρεύον το κόμμα Μπάαθ με τη βοήθεια άλλων μελών του PNF. Ωστόσο, δεν επιτρέπεται οποιοδήποτε όργανο ή μέσο ελέγχου, από την πλευρά των πολιτών ή ακόμα και κόμματα που δεν ενστερνίζονταν την ιδέα του παναραβισμού.

Το Σύνταγμα, προσπάθησε να επιλύσει αυτή την αντίφαση υποστηρίζοντας δύο επικαλυπτόμενα θεσμικά συστήματα. Τα θεσμικά όργανα τόσο πριν (π.χ. στρατιωτικός νόμος, Διευθυντής Κρατικής Ασφάλειας κ.α.), όσο και μετά το πραξικόπημα του 1963 (το Σύνταγμα, το Λαϊκό Συμβούλιο, το PNF κ.α.), διατηρήθηκαν. Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, ενισχύθηκε έτσι ώστε να μπορεί να εξασφαλίσει τη σύνδεση των δύο συστημάτων και τη συνοχή του καθεστώτος.

2.δ.1 *Περίοδος «Ιδεολογικής Καθαρότητας»*

Λαμβάνοντας υπόψη την διάσταση μεταξύ της καθαρότητας του αρχικού δόγματος του παναραβισμού και του μετέπειτα ρεαλισμού, υπάρχουν δύο ξεχωριστές φάσεις της Κουρδικής πολιτικής του Μπαάθ. Η πρώτη φάση (1963-1970), μπορεί να περιγραφεί ως τα χρόνια της «Ιδεολογικής Καθαρότητας» και χαρακτηρίστηκε από την επιλογή του εξαναγκασμού, ως μεθόδου διαχείρισης του κουρδικού προβλήματος. Η δεύτερη φάση (1970-2000), ήταν πολύ πιο ρεαλιστική, συνδυάζοντας τον εξαναγκασμό και την αναδιανομή των αγαθών.

Κατά την περίοδο της «ιδεολογικής καθαρότητας», οι Κούρδοι αποτελούσαν εχθρούς του καθεστώτος. Το KDPS, ήταν για το καθεστώς το πλέον αντιπροσωπευτικό όργανο των τάξεων που καταπιέζουν τον λαό και ως εκ τούτου έπρεπε να καταπολεμηθεί. Οι Κούρδοι και το Κουρδιστάν παραλληλίστηκαν με τον Σιωνισμό και το Ισραήλ. Προτάθηκαν μέτρα για την εξαφάνιση του Κουρδικού κινδύνου, που ουσιαστικά ήταν ένα πρόγραμμα γενοκτονίας.

Ο Υπολοχαγός Muhammad Talab al-Hilal, που είχε διατελέσει διοικητής των μυστικών υπηρεσιών στη Χασάκα, σε μια έκθεσή του πρότεινε αναγκαστική μετανάστευση, παράδοση των «ανεπιθύμητων» Κούρδων στις Τουρκικές αρχές, εξορία, αντικατάσταση του ιερατείου με Άραβες, στέρηση εργασίας, πολιτικής εκπροσώπησης, ψήφου και εκπαίδευσης, εποίκηση κουρδικών περιοχών με άλλες μειονότητες, στρατικοποίηση της «Βόρειας Αραβικής Ζώνης»[27], αφαίρεση ιθαγένειας καθώς και εφαρμογή του «Διαίρει και Βασίλευε». (Vanly 1992, 156)

Οι προτάσεις αυτές, παρόλο που αρχικά εμφανίστηκαν ως προσωπικές και όχι ως κρατικά προγράμματα, άρχισαν να υλοποιούνται από τις Συριακές αρχές, με ιδιαίτερη έμφαση στην Αραβική Ζώνη. Μερικά χρόνια αργότερα, ο Hafez al-Assad, πάγωσε το πρόγραμμα δείχνοντας ότι σκοπεύει να ακολουθήσει

---

[27] Η Αραβική Ζώνη περιελάμβανε την απαλλοτρίωση κουρδικής γης ως μέρος ενός εθνικού αγροτικού μεταρρυθμιστικού σχεδίου και την εγκατάσταση Αράβων σε πρότυπα χωριά που περιείχαν 150 έως 200 σπίτια Η κυβέρνηση έχτιζε τα σπίτια δωρεάν, έδινε όπλα, σπόρους και λίπασμα και δημιουργούσε γεωργικές τράπεζες που παρείχαν δάνεια. Από το 1973 έως το 1975, στη ζώνη αυτή δημιουργήθηκαν 41 χωριά. Η κεντρική ιδέα ήταν να μετακινηθούν 140.000 Κούρδοι που είχαν το 1962 είχαν χάσει την Συριακή ιθαγένεια, έτσι ώστε διαχωριστούν οι Κούρδοι της Τουρκίας και της Συρίας. (Vanly 1992, 11)

διαφορετική πολιτική (Meyer 1990, 245-278). Βέβαια, οι Κούρδοι ήδη είχαν υποστεί μεγάλες ζημιές. Τα κρατικά προγράμματα είχαν αφαιρέσει οποιαδήποτε αναφορά σε κουρδική εθνότητα από βιβλία, οργανισμούς και συλλόγους, ενώ τα παιδιά με Κουρδικά ονόματα δεν λάμβαναν την Συριακή υπηκοότητα. Γενικότερα, επικρατούσε ένα καθεστώς συνεχόμενης πίεσης, διωγμών και συλλήψεων από τις αρχές.

2.δ.2 *Ρεαλιστική Περίοδος*

Η εποχή που ακολούθησε επί προεδρίας Hafez al-Assad, επιφύλασσε μια πιο ήπια αντιμετώπιση. Τα χρόνια αντιπαράθεσης μεταξύ του καθεστώτος και της Μουσουλμανικής Αδελφότητας οδήγησαν τον Assad να αποστασιοποιηθεί από το παναραβικό δόγμα και να στηριχτεί στα δίκτυα των Αλαουιτών και Κούρδων.

Μέσα σε αυτό το πλαίσιο ο Hafez al-Assad επέλεξε μια πιο ρεαλιστική στρατηγική όσον αφορά τους Κούρδους στη Συρία και έξω από τη χώρα. Οι προσεγγίσεις αυτές δεν υποδηλώνουν ωστόσο τη δημιουργία μιας φιλοκουρδικής πολιτικής. Ήταν θέμα αναζήτησης ισορροπίας μεταξύ της ανακατανομής αγαθών και του εξαναγκασμού για τη διαχείριση του κουρδικού προβλήματος, με σκοπό να αποφύγει να χάσει τον έλεγχο ολόκληρης της κουρδικής ομάδας, ένα ενδεχόμενο που θα μπορούσε να οδηγήσει σε επαναστατική κατάσταση.

Η τακτική αυτή αποδείχθηκε ιδιαίτερα πετυχημένη. Στο Ιράκ, το Ιράν και την Τουρκία, τα κράτη αναγκάστηκαν να καταφύγουν στον στρατό για την αντιμετώπιση του Κουρδικού προβλήματος. Βέβαια, αυτό δεν σήμαινε ότι δεν ασκούνταν πίεση από το καθεστώς και ότι οι Κούρδοι ήταν ευχαριστημένοι από την όλη αντιμετώπισή τους. Υπήρχαν πολλές περιπτώσεις διαδηλώσεων, επεισοδίων και απαγορεύσεων, που μερικές φορές περιλάμβαναν και νεκρούς. Η σχετική όμως αντιμετώπισή τους με Ιράν, Ιράκ και Τουρκία ήταν σαφώς καλύτερη. (Human Rights Watch 1991, 98), (Vanly 1992, 164).

Το 1975, το Συριακό Κόμμα Μπάαθ, αποφάσισε να «ξαναγράψει την Αραβική ιστορία». Ως αποτέλεσμα αυτής της πρωτοβουλίας, η προπαρασκευαστική επιτροπή διακήρυξε ότι η κατευθυντήρια αρχή στην επανεγγραφή της αραβικής ιστορίας πρέπει να είναι η έμφαση στην ενότητα. Ως εκ τούτου, ο ιστορικός έπρεπε να δώσει ιδιαίτερη προσοχή στους πολιτικούς και

πολιτιστικούς δεσμούς και σχέσεις, λαμβάνοντας υπόψη ότι κάθε είδους ρατσισμός και φανατισμός έπρεπε να αποφευχθεί (Freitag 1994, 33). Μερικοί από τους κουρδικούς «ήρωες», όπως ο Σαλαντίν, εμφανίστηκαν ως εθνικά σύμβολα, οι γιορτές των Κούρδων εισήχθηκαν στο Συριακό ημερολόγιο ως εθνικές εορτές, έστω και τροποποιημένες, τοπωνύμια τροποποιήθηκαν και γενικότερα δόθηκε έμφαση στα κοινά χαρακτηριστικά, όπως η θρησκεία.

Το 1976, καθώς η ισχύς της αντιπολίτευσης αυξήθηκε, ο Άσαντ επιδίωξε να καθησυχάσει τους Κούρδους, ανακοινώνοντας το τέλος του προγράμματος της Αραβικής Ζώνης. Οι Κούρδοι, επανεντάχθηκαν στο κοινοτικό σύστημα, δίνοντάς τους στρατιωτικές θέσεις, όχι απλά στις συνήθεις τάξεις του συριακού στρατού, αλλά στην ελίτ των ειδικών μονάδων που είναι συνδεδεμένες με το Υπουργείο Άμυνας και τελούσαν υπό την διοίκηση του μικρότερου αδελφού του Προέδρου, Rifat al-Assad.

Το 1980, Ταξιαρχίες Αλαουιτών, Κούρδων και άλλων μειονοτήτων που ανήκαν στις Ειδικές Δυνάμεις, χρησιμοποιήθηκαν για να καταστείλουν τις αναταραχές στο Χαλέπι και να καταστείλουν την εξέγερση της Μουσουλμανικής Αδελφότητας στη Χαμά, τον Φεβρουάριο του 1982. Ως αποτέλεσμα, ένα μεγάλο μέρος της Χαμά καταστράφηκε και προκλήθηκαν αυξημένες απώλειες ανάμεσα στους πολίτες, στην πλειοψηφία τους Άραβες Σουνίτες. Οι Κούρδοι, θεωρήθηκαν εταίροι του καθεστώτος στην καταστολή και εμφανίστηκαν μηνύματα που απειλούσαν τους Κούρδους «με άμεση εκδίκηση». (Vanly 1992, 159)

Ακολούθησε η βελτίωση της πολιτικής εκπροσώπησης. Το 1990, το καθεστώς ένιωθε ισχυρό σε βαθμό που να μπορούσε να επιτρέψει κάτι τέτοιο και προχώρησε σε διάφορα θετικά, για τις μειονότητες, μέτρα. Μετά από μια αύξηση του ποσοστού συμμετοχής των «ανεξαρτήτων» [28] στη βουλή, από 18% σε 40%, οι Κούρδοι έφτασαν να κατέχουν τις θέσεις δεκαπέντε υποψηφίων. Έξι από αυτούς ήταν φανατικοί υποστηρικτές του PKK και άλλοι τρείς κατείχαν παράλληλα θέσεις κλειδιά σε αντίστοιχες Κουρδικές οργανώσεις ή κόμματα[29]. Η εκρηκτική και αιφνιδιαστική αυτή αύξηση των Κούρδων βουλευτών,

---

[28] Οι «ανεξάρτητοι» βουλευτές ήταν ένα μέσο ανεπίσημης και έμμεσης εκπροσώπησης των μειονοτήτων στο κοινοβούλιο.

[29]Ο Kemal Ahmad, ήταν Πρόεδρος του Kurdish Democratic Party, ο Fuad Aliko, εκπρόσωπος του Kurdish Populist Party και ο ‘Abd al-Hamid Hajj Darwish ανήκε στο Kurdish Democratic Progressive Party.

ενεργοποίησε τα αντανακλαστικά του καθεστώτος και μέχρι το 1994, χωρίς να μειώσει τα ποσοστά εκπροσώπησης, οι εκλεγέντες εισέρχονταν στη Βουλή μόνο με την συγκατάθεση του καθεστώτος.

Παράλληλα σε άλλους τομείς, το καθεστώς μείωσε εσκεμμένα την κυριαρχία του για την καλύτερη εφαρμογή της ενσωμάτωσης των Κούρδων. Για παράδειγμα, η αντιμετώπιση των λαθρεμπόρων στα σύνορα με την Τουρκία και το Ιράκ ήταν επιεικής καθώς οι περιοχές αυτές ήταν σχετικά υποανάπτυκτες και οι οικογένειες των Κούρδων, εξαρτιόνταν από την παράνομη μεν αναγκαία δε δραστηριότητα.

Επέτρεπε έτσι το καθεστώς την άσκηση του τόσο σημαντικού για τους Κούρδους λαθρεμπορίου παρόλο που γνώριζε ότι οι ίδιοι οι Κούρδοι, στήριζαν κατά ένα μεγάλο μέρος την ταυτότητά τους στην ικανότητα να διεξάγουν αυτήν την πατροπαράδοτη δραστηριότητα, που για αιώνες τους έφερνε αντιμέτωπους με όλους τους κατακτητές. Βέβαια και το ίδιο το καθεστώς επωφελούταν καθώς οι επικεφαλής των παράνομων δικτύων (Smuggling Lords), ανέπτυξαν μια πελατειακή σχέση με το καθεστώς και έλεγχαν τυχών αντιπολιτευτικές τάσεις των Κούρδων της περιοχής τους. Επιπλέον, «εξυπηρετούσαν» το καθεστώς στις εξαγωγές οπλισμού, μεταναστών και ναρκωτικών είτε για οικονομικούς καθαρά λόγους είτε για λόγους εφαρμογής κεκαλυμμένης εξωτερικής πολιτικής. Αυτή η «συνεργασία», παραδόθηκε από τον πατέρα στο υιό Bashar al-Assad και συνεχίζεται μέχρι σήμερα.

2.δ.3 *Ο Χειρισμός των Κούρδων από τον Hafez al-Assad*

Η άνοδος του Μπααθικού κόμματος το 1968, τελέστηκε σε μία περίοδο που οι σχέσεις με το Ιράκ δεν ήταν καλές. Επιπρόσθετα, η Μπααθική ιδεολογία και η αναπροσαρμογή των οικονομικών συμφερόντων της Συρίας από το κόμμα, τις χειροτέρεψε. Ο Hafez al-Assad, έχοντας να αντιμετωπίσει τόσο το Μπααθικό κόμμα του Ιράκ, όσο και την εσωτερική κομματική αντιπολίτευση, κατέφυγε στην χρήση των Κούρδων, ως μέσο επίτευξης εσωτερικής και εξωτερικής πολιτικής.

Επέτρεψε την ίδρυση του Patriotic Union of Kurdistan (PUK), καθώς και άλλων μικρών κουρδικών οργανισμών προσφιλών στον Τζαλάλ Ταλαμπανί. Βέβαια, ακόμα η κύρια δύναμη ήταν το KDP με αποτέλεσμα να προκληθεί

εσωτερική διαμάχη στο Κουρδικό στοιχείο, μην επιτρέποντας την χρήση του ως μέσο άσκησης εξωτερικής πολιτικής.

Όταν ξέσπασε ο πόλεμος μεταξύ του Ιράν και του Ιράκ (1980-88), η Συρία πήρε το μέρος του Ιράν. Σε μία προσπάθεια αποδυνάμωσης της Βαγδάτης, η Δαμασκός επιχείρησε να συμφιλιώσει το PUK με το KDP, και το πέτυχε το 1987. Εκατοντάδες Σύριων Κούρδων[30], μετακινήθηκαν και εντάχθηκαν στις τάξεις των Πεσμεργκά του KDP. Έτσι, ο Άσαντ απομάκρυνε έναν μεγάλο αριθμό Κούρδων από τη συριακή επικράτεια και ταυτόχρονα ενίσχυσε τον αγώνα εναντίον του Ιράκ.

Κατόπιν, ο «Πόλεμος του Κόλπου» (1990-91), προκάλεσε την δημιουργία μιας ασφαλούς περιοχής για τους Κούρδους εντός του Βορείου Ιράκ, σύμφωνα με το ψήφισμα 699 του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ. Αυτή όμως η περιοχή ήταν υπό συνεχόμενο εμπάργκο από το Ιράκ, όλες οι υποδομές της είχαν καταστραφεί από τον πόλεμο και αντιμετώπιζε ανεργία της τάξης του 80%. Οι Κούρδοι, ως φυσικό επακόλουθο, αναζήτησαν την βοήθεια της Δαμασκού ενισχύοντας τις σχέσεις τους. Οι σχέσεις αυτές βέβαια, θα ίσχυαν μόνο όσο τα Κουρδικά κόμματα του Ιράκ δεν θα υποστήριζαν οποιαδήποτε κίνηση ή πολιτική εναντίον του Συριακού καθεστώτος.

Φαίνεται λοιπόν ότι η προσέγγιση των Κούρδων από το καθεστώς, επέφερε σημαντικά πλεονεκτήματα. Όχι μόνο δεν έδωσε την ευκαιρία για την εκδήλωση εσωτερικής επανάστασης, αλλά μπόρεσε να προεκτείνει την δυναμική τους στην εξωτερική πολιτική της χώρας. Μπόρεσε έτσι και σε στρατιωτικό και σε πολιτικό επίπεδο, να επηρεάσει τις εξελίξεις στην περιοχή, αυξάνοντας την σχετική του ισχύ. Η δυναμική αυτή, υπάρχει μέχρι και σήμερα καθώς επίσης και τα κανάλια επίτευξης αντιστοίχων πολιτικών. Φαίνεται όμως ότι σε βάθος χρόνου, οι Κούρδοι διδάσκονται από αυτές τις πολιτικές και τις χρησιμοποιούν όλο και περισσότερο υπέρ τους.

---

[30] Οι Κούρδοι αυτοί ήταν κυρίως ανιθαγενείς που διέμεναν στη «Αραβική Ζώνη» και είχαν αρχίσει να οργανώνονται εναντίων του καθεστώτος.

2.δ.4 *Η «Απόκρυψη» ως Πολιτική επιλογή*

Η πολιτική που γενικότερα επέλεγαν να ασκούν οι Κούρδοι της Συρίας ήταν ανέκαθεν υπέρ των ειρηνικών και πολιτικών μέσων επίλυσης των διαφορών, της ανέχειας, της μετριοπάθειας και της διαλλακτικότητας. Δεδομένου του ότι τα πολιτικά προγράμματα που ακολουθήθηκαν ήταν μοντέρνα για την εποχή τους, η συμμετοχή τους στο Συριακό Κοινοβούλιο διευκολύνθηκε, συμπαρασύροντας ακόμα και τους ακραίους Κούρδους εθνικιστές. Πάραυτα, οι πολιτικές ευκαιρίες που παρουσιάστηκαν κατά την Γαλλική Εντολή, δεν ήταν ο μόνος λόγος ανόδου των εθνικιστών.

Οι Γάλλοι, συμπεριλάμβαναν στον κρατικό μηχανισμό, προσωπικό από όλες τις κοινότητες, φυλές, τάξεις και θρησκείες, σε μια προσπάθεια να τους αφομοιώσουν ή τουλάχιστον να τους ελέγξουν. Οι Κούρδοι δεν εξαιρέθηκαν, με αποτέλεσμα να συμμετάσχουν στην άμυνα, την εκπαίδευση, την πολιτική και ουσιαστικά σε όλους τους τομείς του κρατικού μηχανισμού. Αυτό τους έφερε αντιμέτωπους με ένα ιδιαίτερα εχθρικό περιβάλλον στο οποίο έπρεπε όχι μόνο να επιβιώσουν αλλά χρησιμοποιώντας τα μέσα που προσέφερε το ίδιο το σύστημα σε όλους, να ελιχθούν και να ανελιχθούν. Η αντανακλαστική σχεδόν συμπεριφορά τους, ήταν να ενεργούν ως ένα «εθνικό λόμπι».

Αυτή η τακτική ενισχύθηκε κατά την εποχή που ακολούθησε τη Γαλλική Εντολή. Η «Αραβοκρατούμενη» πλέον Συρία, τους αντιμετώπιζε στην καλύτερη περίπτωση με καχυποψία και στην χειρότερη εχθρικά. Η ιδεολογία του κόμματος Μπάαθ, δεν επέτρεπε την ελευθερία κινήσεων ή ακόμα και έκφρασης εθνικιστικών ιδεολογιών αντίθετων του κόμματος. Εξέφραζε αντιιμπεριαλιστική ιδεολογία, ριζικά αντιδυτική για πολιτιστικούς αλλά και οικονομικούς λόγους και ανοιχτή εχθρότητα απέναντι στο Ισραήλ, διακηρύσσοντας τον παναραβισμό. Σε όλα αυτά, οι Άραβες πολίτες συμφωνούσαν και συντάσσονταν με το καθεστώς, ενώ οι Κούρδοι ιδεολογικά διαφωνούσαν ή παρέμεναν ουδέτεροι.

Αυτή η ιδεολογική διαφωνία, τους οδήγησε μέσω μιας πολύχρονης διαδικασίας, να υιοθετήσουν φαινομενικά τις αρχές και τις νόρμες του καθεστώτος. Αναγνωρίζοντας ότι η εποχή δεν επέτρεπε την ανάπτυξη ιδεολογιών που θα οδηγούσαν στην ανεξαρτητοποίηση ή την διεκδίκηση περισσοτέρων εθνικών δικαιωμάτων, έπαυσαν κάθε προσπάθεια και πορεύτηκαν με το καθεστώς.

Αυτή η στρατηγική επιλογή, ήταν αποδεκτή κατά κάποιο τρόπο από την Συριακή εξουσία. Ένα οποιοδήποτε καθεστώς, για να επιβιώσει πρέπει να βρει την κατάλληλη ισορροπία μεταξύ της πίεσης που θα ασκεί στους πολίτες του και την εύρυθμη λειτουργία του κράτους. Η ηγεσία του κόμματος Μπάαθ υπό τον Hafez al Assad, λειτούργησε απολύτως ρεαλιστικά και δεν αναλώθηκε σε μια ανώφελη προσπάθεια προσηλυτισμού όλων των πολιτών στην ιδεολογία της. Αρκούταν στο να ενεργούν σαν να πιστεύουν σε αυτήν, ακόμα και όταν ήταν «κοινό μυστικό» ότι κάτι τέτοιο, δεν ίσχυε.

Η επιλογή της ιδεολογικής «Απόκρυψης» από Κουρδικής πλευράς, αλλά και της αδράνειας από Μπααθικής πλευράς, ήταν η ιδεατή ισορροπία και για τους δύο. Οι Κούρδοι, πέτυχαν να επιβιώσουν σε ένα εχθρικό σε όλους τους τομείς περιβάλλον, διατηρώντας την εθνική τους ταυτότητα ανεξίτηλη. Οι ομοεθνείς τους στα γειτονικά κράτη, είτε διώκονταν με πολιτικά ή και στρατιωτικά μέσα, είτε εμπλέκονταν σε πολέμους μεταξύ των κρατών, είτε ακόμα και σε εμφυλίους. Το Μπααθικό κόμμα από την άλλη, δεν κατανάλωσε τις δυνάμεις του στο κυνήγι των εσωτερικών ιδεολογιών της κάθε θρησκευτικής, εθνικής ή φυλετικής ομάδας που περιείχε η Συρία. Κάτι τέτοιο θα απαιτούσε προσήλωση, χρόνο και δυνάμεις, χωρίς να εξασφαλίζεται το επιθυμητό αποτέλεσμα. Η ισορροπία αυτή συντηρήθηκε σε όλη τη διάρκεια της Μπααθικής εξουσίας, με τους Κούρδους να υποστηρίζουν αυτή την σχέση μέχρι και σήμερα.

Η ισορροπία αυτή όμως δεν σήμαινε ότι το Συριακό κράτος δεν θα τους διώκει, όταν αισθάνεται ότι έχει περισσότερα να κερδίσει από όσα να χάσει. Για το καθεστώς, εξακολουθούν ακόμα και σήμερα να αποτελούν ξεχωριστή ομάδα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3ο: ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ

Με την έναρξη της επανάστασης στη Συρία, το καθεστώς Άσαντ αντιλήφθηκε ότι δεν ήταν δυνατόν να διεξάγει έναν αγώνα σε όλο το μήκος και πλάτος της Συρίας και αποσύρθηκε στην δυτική Συρία αφήνοντας την υπόλοιπη στα χέρια των αντικαθεστωτικών. Παρόλο που αρχικά φάνηκε ως παραδοχή της ήττας ήταν μια πολύ σωστή επιλογή σε πολλά επίπεδα.

Σε πολιτικό επίπεδο, συμπτύχτηκε σε μια περιοχή που οι Αλεβίτες αποτελούσαν την πλειοψηφία, εξασφαλίζοντας την υποστήριξη του τοπικού πληθυσμού, όπως έδειξε και το αποτέλεσμα των Βουλευτικών εκλογών που διεξήχθησαν στις 13 Απριλίου 2016. Σε στρατηγικό επίπεδο, όπως έδειξε η είσοδος της Ρωσίας στον πόλεμο, τα λιμάνια και τα αεροδρόμια της περιοχής αποτέλεσαν ασφαλείς πύλες εισόδου προμηθειών, προσωπικού και οπλικών συστημάτων. Τέλος, σε στρατιωτικό επίπεδο, αποτελούσε μονόδρομο καθώς μετά την διαίρεση του στρατού σε δύο μέρη, οι υπάρχουσες δυνάμεις δεν επαρκούσαν για πλήρη επιθετική εμπλοκή σε όλη την επικράτεια. Για αυτό και επιλέχθηκε η σύμπτυξη σε περιοχή που θα πρόσφερε μόνο ένα μέτωπο στον εχθρό και μάλιστα σε αμυντική διάταξη που ανέκαθεν ήταν πιο οικονομική.

Η σύμπτυξη αυτή όμως, προκάλεσε ένα κενό ισχύος που καλύφθηκε από την γέννηση του Ισλαμικού Κράτους (ΙΚ). Παράλληλα όμως, στις περιοχές που οι Κούρδοι αποτελούσαν την πλειοψηφία, το κενό αυτό καλύφθηκε από Κουρδική διοίκηση με την παράλληλη ανάπτυξη στρατιωτικής και πολιτικής οργάνωσης. Δεδομένου ότι οι περιοχές που δεν ελέγχονταν από το καθεστώς, υπέστησαν άμεσα τις επιθέσεις του ΙΚ, οι Κούρδοι βρίσκονται σε συνεχή σύρραξη με το ΙΚ από την αρχή της ύπαρξής τους, ως κρατικό μόρφωμα.

Η επιτυχής υπεράσπιση της πόλης του Κομπανίου (Kobane ή Ain al-Arab στα αραβικά), που καλύφθηκε ευρέως από τα ΜΜΕ, πρόσφερε στους ίδιους την απαραίτητη «νομιμοποίηση» του αγώνα για την ανεξαρτησία. Επιπρόσθετα, δημιούργησε και μια απρόσμενη εναλλακτική λύση στην ανάγκη ύπαρξης χερσαίων δυνάμεων συμμάχων του υπό τις ΗΠΑ Συνασπισμού[31]. Η

[31] ΗΠΑ, Αυστραλία, Μπαχρέιν, Καναδάς, Δανία, Γερμανία, Γαλλία, Βέλγιο, Ιταλία, Ιορδανία, Μαρόκο, ΝΑΤΟ, Ολλανδία, Πορτογαλία, Κατάρ, Σαουδική Αραβία, Ισπανία, Τουρκία, ΗΑΕ και Μ. Βρετανία.

αμφιλεγόμενη στάση της Τουρκίας και η αδυναμία των αντικαθεστωτικών να υπερισχύσουν στρατιωτικά του Άσαντ, είχε φέρει τις ΗΠΑ σε δύσκολη θέση καθώς παρόλο που είχαν τον απόλυτο έλεγχο του θαλασσίου και εναερίου χώρου της Συρίας, υστερούσαν στις χερσαίες δυνάμεις.

Η εμφάνιση του Κουρδικού παράγοντα και η πλήρης εναρμόνιση της ηγεσίας του στην αμερικανική στρατηγική, κατέστησε τους Κούρδους ιδεατή εναλλακτική, εις βάρος όμως της Τουρκίας. Αυτό εξηγείται κυρίως λόγω του ότι η βασική προτεραιότητα της Τουρκίας ήταν η ανατροπή του καθεστώτος Άσαντ, ενώ των ΗΠΑ και των Κούρδων, η εξάλειψη του ΙΚ. Έκτοτε, η αμερικανική υποστήριξη αυξάνεται σταδιακά κυρίως σε στρατιωτικό επίπεδο, με αποκορύφωμα την ανακοίνωση του Προέδρου των ΗΠΑ κ. Τραμπ, περί παροχής ενισχυμένου[32] εξοπλισμού. Επιπλέον, παρά τις επίμονες προσπάθειες της Τουρκίας να συμπεριληφθεί το YPG στις λίστες των τρομοκρατικών οργανώσεων των ΗΠΑ αλλά και των χωρών της Ε.Ε., οι ΗΠΑ δεν συναινούν, προσφέροντας έτσι το πεδίο στην Κουρδική διοίκηση να αναπτύξει τις πολιτικές και τις στρατηγικές της και σε διεθνές επίπεδο.

Με την υποστήριξη των ΗΠΑ, αλλά κυρίως με τη στρατιωτική του δεινότητα, οι Κούρδοι πέτυχαν να εκκαθαρίσουν σχεδόν όλες τις περιοχές του Δυτικού Κουρδιστάν, από οποιαδήποτε άλλη στρατιωτική δύναμη. Οι ελεύθερες περιοχές υπό Κουρδική διοίκηση εκτείνονται κατά μήκος των Τουρκοσυριακών συνόρων και χωρίζονται σε τρία αυτοδιαχειριζόμενα «καντόνια», του Αφρίν (Efrin), του Κομπανίου και της Τζαζίρα και αναφέρονται επίσημα ως Democratic Federation of Northern Syria-DFNS ή αλλιώς Ροτζάβα[33]. Μεταξύ των δύο πρώτων, παρεμβάλλεται μια έκταση υπό τον έλεγχο των αντικαθεστωτικών δυνάμεων και κατοικούμενη από Τουρκμένους. Η συγκεκριμένη έκταση είναι ιδιαίτερης σημασίας καθώς εάν καταληφθεί από κουρδικές δυνάμεις, τα τρία καντόνια θα σχηματίσουν μια ενιαία κουρδική κρατική οντότητα, με άμεσες αρνητικές επιπτώσεις στην Τουρκία. Για αυτό τον λόγο, η προέλαση των

---

[32]Ο Πρόεδρος Ομπάμα είχε εγκρίνει την παράδοση ελαφρού οπλισμού όμως επί Προεδρίας Τραμπ η βοήθεια αυτή κλιμακώθηκε με την παράδοση οχημάτων μεταφοράς όλμων, ελαφρά τεθωρακισμένων και αντιαρματικών. Η απόφαση αυτή, όπως ήταν επόμενο, προκάλεσε την αντίδραση της Τουρκίας.

[33] Αρχικά, ονομαζόταν Democratic Federation of Rojava.

Κούρδων δυτικά του Ευφράτη και η συνένωση των τριών καντονίων, αποτελεί Casus Belli για την Τουρκία.

3.α *Κόμματα που Δραστηριοποιούνται στη Ροτζάβα*

Σήμερα, τα κυριότερα πολιτικά κόμματα στο Κουρδιστάν Συρίας είναι το Δημοκρατικό Κόμμα του Κουρδιστάν Συρίας ή EI Party (Kurdistan Democratic Party in Syria-*KDPS*), το Προοδευτικό Δημοκρατικό Κόμμα Κούρδων Συρίας (PPDKS), το Κόμμα Ένωσης των Κούρδων (YEKITI), το Σοσιαλιστικό Κόμμα του Κουρδιστάν στη Συρία (PSK-Syria) και το Ενότητα των Λαών (Hevgirtina Gel). Οι κυριότεροι συνασπισμοί στους οποίους εντάσσονται είναι το Kurdish National Alliance in Syria, το Movement for a Democratic Society (MDS), to Assembly for Democracy and the Left, to Syria's Tomorrow Movement και τέλος το Kurdish National Council. Αναλυτικότερα χωρίζονται όπως παρακάτω. **(Hevian 2013)**

3.α.1 *Διεθνή Κόμματα*

KCK (Koma Civakên Kurdistan/Group of Communities in Kurdistan): Ιδρύθηκε το 2007 για να προωθήσει την ιδεολογία του Δημοκρατικού συνομοσπονδισμού. Επικεφαλής είναι ακόμα ο Abdullah Öcalan. Λειτουργεί ως διακρατική οργάνωση-ομπρέλα για τις διάφορες οργανώσεις που συνδέονται με το PKK. Στη θεωρία λειτουργεί ως η υπέρτατη αρχή, αλλά στην πράξη η πλειοψηφία της πολιτικής εξουσίας παραμένει στα χέρια της ηγεσίας του PKK.

KJK (Komalên Jinên Kurdistan/Kurdistan Communities of Women): Αδελφή οργάνωση με την KCK. Η KJK ιδρύθηκε να λειτουργεί ως ομπρέλα για τα αντίστοιχα κόμματα των γυναικών που συνδέονται με το PKK.

3.α.2 *Συρία / Ροτζάβα*

PYD (Partiya Yekîtiya Demokrat/Democratic Union Party): Ιδρύθηκε το 2003 μετά την αποχώρηση του PKK από τη Συρία. Επικεφαλής του είναι ο Salih Muslim. Το PYD είναι ο συριακός βραχίονας του KCK. Είναι η κυρίαρχη πολιτική δύναμη στο συριακό Κουρδιστάν και ελέγχει το YPG και άλλες κουρδικές πολιτοφυλακές.

TEV-DEM (Tevgera Civaka Demokratîk/Movement For a Democratic Society): Συνασπισμός μεταξύ του PYD και διαφόρων άλλων κομμάτων. Δημιουργήθηκε για να αντικαταστήσει τον Κουρδικό και στρατιωτικό χαρακτήρα της προηγούμενης διακυβέρνησης του PYD με όνομα Kurdish Supreme Committee-KSC, και να κυβερνήσει με τη συμμετοχή ομάδων άλλων θρησκειών και εθνικότητας. Καθιέρωσε μονομερώς την αυτονομία των τριών κουρδικών καντονιών. Στην πράξη, εξακολουθεί να κυριαρχείται από το PYD.

KDPS (Partiya Demokrat a Kurdistanê li Sûriyê/Kurdistan Democratic Part Syria): Συριακό μέλος του KDP του Massoud Barzani, με επικεφαλής τον Abdel Hakim Bashar. Αρχικά δεν προσχώρησε στο SNC[34] καθώς ήθελε να εγγυηθούν τα πολιτιστικά δικαιώματα των Κουρδών ως προϋπόθεση για τη συμμετοχή τους στην αντιπολίτευση. Εντούτοις, επέλεξε να απέχει από το SNC ως αντίδραση προς το σύστημα των αυτόνομων καντονιών που ιδρύθηκε από το TEV-DEM. Ιδεολογικά, είναι αντίθετο και εχθρικό προς το PYD.

ENKS (Encûmena Niştimanî ya Kurdî li Sûriyê/Kurdish National Council) - Γνωστό ως KNC: Οργάνωση-ομπρέλα που ενώνει το KDPS και διάφορα μικρότερα κουρδικά κόμματα που συγκεντρώνονται από τον Massoud Barzani. Δεν συμμετέχει στο σύστημα αυτόνομων καντονιών του TEV-DEM και επιδιώκει την συμμετοχή στο SNC, με την επιφύλαξη των αρχικών εγγυήσεων για τα κουρδικά δικαιώματα.

DBK (Desteya Bilind a Kurd/Kurdish Supreme Committee) - Γνωστή ως *KSC.* Η DBK, ιδρύθηκε το 2012. Αποτελεί διοικητικό όργανο που απαρτίζεται από την PYD και την KNC και δημιουργήθηκε με σκοπό τη διαχείριση των Κουρδικών περιοχών της Συρίας, μετά την απόσυρση του καθεστώτος. Στην πράξη, το DBK είναι μη λειτουργικό λόγω της αντιπαλότητας των δύο φατριών των Μπαρζάν και Ταλαμπανί.

3.α.3 *Ένοπλα Τμήματα – Δυνάμεις Ασφαλείας*

YPG (Yekîneyên Parastina Gel/People's Protection Units):

---

[34] Syrian National Council (SNC): Συριακός συνασπισμός της αντιπολίτευσης, με έδρα την Κωνσταντινούπολη, που σχηματίστηκε τον Αύγουστο του 2011 κατά τη διάρκεια του εμφυλίου πολέμου της Συρίας, κατά της κυβέρνησης του Μπασάρ αλ-Ασαντ.

Ιδρύθηκαν το 2004, ως ένοπλη πτέρυγα του PYD. Τέθηκαν επίσημα υπό τον έλεγχο του KSC μετά τη δημιουργία του το 2012 και τώρα λειτουργούν ως ένοπλη δύναμη της DBK. Στην πράξη, το YPG εξακολουθεί να ελέγχεται από το PYD και έχει συμπεριλάβει ή εκδιώξει, όλες τις άλλες ένοπλες κουρδικές πολιτοφυλακές στην περιοχή. Μονάδες YPG έχουν επίσης αναπτυχθεί στο Βόρειο Ιράκ για να βοηθήσουν το KRG. Εκτιμώμενη Δύναμη: 50,000 - 65,000.

YPJ (Yekîneyên Parastina Jinê/Women's Protection Units): Αδελφή οργάνωση στο YPG αποτελούμενη από γυναίκες. Μερικές πηγές την αναφέρουν ως ταξιαρχία των YPG, ενώ άλλοι την χαρακτηρίζουν ξεχωριστό οργανισμό. Η ίδρυση ξεχωριστών γυναικείων ομάδων είναι μια συνηθισμένη πρακτική του PKK/KCK. Εκτιμώμενη Δύναμη: ~7,500.

Asayişa Rojavê (Μονάδες Ασφαλείας): Αλλιώς Asayia ή Asayish. Είναι η εσωτερική αστυνομική δύναμη που ιδρύθηκε από το DBK. Και πάλι, στην πράξη κυριαρχείται από το PYD, αλλά επίσης συνεργάζεται στενά με τις ασσυριακές ομάδες στην περιοχή. Εκτιμώμενη Δύναμη: ~4,000.

Jabhat Al-Akrad (Liwa' Jabhat al-'Akrad l-Nusrah Shaʿbnā al-Sūrī/Kurdish Front Brigade to Protect the Syrian People): Πρώην ταξιαρχία του FSA[35], που απαρτίζεται από Κούρδους και Άραβες απολυθέντες από το Συριακό Στρατό. Το Jabhat Al-Akrad, εκδιώχθηκε από το στρατιωτικό συμβούλιο των FSA, λόγω της στενής συνεργασίας του με το PYD. Δραστηριοποιείται κυρίως στο Χαλέπι και τη Ρακκά. Εκτιμώμενη Δύναμη: ~7,000.

SUP (Syriac Union Party): Κόμμα των Ασσυρίων που επιχειρεί κυρίως στην Χασσάκα. Η ένοπλη πτέρυγά του, Syriac Military Council (Mawtbo Fulḥoyo Suryoyo-MFS), εισήχθη στις YPG από 2014. Περιλαμβάνει τις *Sutoro* και *Sootoro*.

Sutoro (Syriac Security Office): Αστυνομικές δυνάμεις των Ασσυρίων, που διαμορφώθηκαν για να προστατεύσουν τις συνοικίες των ομοεθνών τους στη Χασάκα. Συνεργάζονται στενά με την Κουρδική Asayisa και έχουν μια σιωπηρή συμμαχία με το YPJ.

---

[35] Free Syrian Army (FSA): Στρατιωτικός συνασπισμός των αντιπολιτευόμενων ομάδων του καθεστώτος. Αρχικά σημείωσε κάποιες νίκες όμως σταδιακά αποδυναμώθηκε. Επιπλέον, θεωρείται ότι έχει εισάγει στις τάξεις του ακραία ισλαμικά στοιχεία που πλησιάζουν σε ιδεολογία το ΙΚ.

Sootoro (Syriac Protection Office): Η Sootoro, έχει την ίδια λειτουργία με το Sutoro, αλλά έχει εναρμονιστεί με το καθεστώς, σε αντίθεση με τον YPG. Δραστηριοποιείται κυρίως στο Καμισλί.

3.β *Το «πείραμα» της Ροτζάβα*

Ως αποτέλεσμα της απελευθέρωσης των καντονιών, οι εσωτερικά εκτοπισθέντες κάτοικοι, άρχισαν να επιστρέφουν. Η παροχή ασφάλειας αλλά και σταθερότητας σε συνδυασμό με την επιτυχή διακυβέρνηση που εφαρμόστηκε, πρόσφερε ένα περιβάλλον στο οποίο οι βασικές ανάγκες και υπηρεσίες ήταν εξασφαλισμένες. Το μοντέλο που υιοθετήθηκε, είναι παγκοσμίως μοναδικό και για αυτό μεγάλο μέρος της διεθνούς βιβλιογραφίας το προσδιορίζει ως «πείραμα».

Το μοντέλο της τοπικής διοίκησης περιλαμβάνει ορισμένα θετικά στοιχεία, όπως την προώθηση των ατομικών προσωπικών ελευθεριών. Επιπλέον, μπορεί να υποστηριχθεί ότι το μπορεί να συνδράμει σε έναν μόνιμο και σταθερό ειρηνευτικό διακανονισμό, στη μεταπολεμική Συρία. Τουλάχιστον, η επιτυχημένη τοπική διοίκηση, συνέβαλε στη μείωση των συνεπειών του πολέμου στον πληθυσμό της Ροτζάβα και στον περιορισμό της εξάπλωσης του ΙΚ. Η ουδέτερη στάση του PYD έναντι της συριακής κυβέρνησης, επέτρεψε τη συνέχιση των βασικών υπηρεσιών που παρείχε το κράτος, επειδή αντιμετώπισε λιγότερη αντίσταση από τη Δαμασκό, σε σχέση με αυτήν που θα αντιμετώπιζε το προσανατολισμένο στους αντικαθεστωτικούς ΚΝC.

Ωστόσο, εξακολουθεί να ασκείται πίεση στην τοπική διοίκηση στους τομείς της οικονομίας, της πολιτικής και της ασφάλειας, με αποτέλεσμα το TEV-DEM να ακολουθεί ένα μοντέλο επικεντρωμένο στην ασφάλεια, παραμένοντας σχετικά εξαρτημένο από τη Δαμασκό. Για την απεξάρτηση του μοντέλου αυτού από τον στρατό, τα όργανα της τοπικής διοίκησης θα πρέπει να ενισχυθούν και οι σχέσεις μεταξύ στρατού και πολιτείας να αποσαφηνιστούν επαρκώς, με σκοπό να αποφευχθεί η αποσταθεροποίηση. Ήδη, θεωρείται ότι ο κυριότερος λόγος της επιφυλακτικότητας της Δύσης και της περιορισμένης υποστήριξής της προς την τοπική διοίκηση είναι οι αναφορές περί αυταρχικών συμπεριφορών των οργάνων του PYD. (Anadolu Agency 2017)

Ενισχυμένο πολιτικά από τις στρατιωτικές νίκες και την ολοένα μειούμενη δημοτικότητα του KNC, το TEV-DEM άλλαξε το μοντέλο της διακυβέρνησης τον Δεκέμβριο του 2013 σε ένα νέο «Δημοκρατικό Συνομοσπονδιακό», το οποίο ονομάστηκε επίσημα «Σχέδιο Δημοκρατικής Αυτοδιοίκησης». Το εν λόγω μοντέλο είναι εμπνευσμένο από την ιδεολογία του PYD περί διακυβέρνησης[36] και αντικατέστησε το «Προσωρινό Σχέδιο Διαχείρισης», που είχε προσυμφωνηθεί σε συνεργασία με το KNC.

Τον Ιούλιο του 2016, ακολούθησε και η αλλαγή του αντιστοίχου Συντάγματος. Ο «Προσωρινός Καταστατικός Χάρτης», αντικαταστάθηκε από μια νεότερη έκδοση, την «Ομοσπονδιακή Κοινωνική Σύμβαση της Δημοκρατικής Ροτζάβα» (The people 2014) ή αλλιώς «Κοινωνική Σύμβαση». Από την πρώτη ανάγνωσή της, γίνεται σαφές ότι το όραμα του PYD σχετικά με τη διακυβέρνηση κυριαρχεί στις νομικές και πολιτικές αναφορές της. Η «Κοινωνική Σύμβαση», δείχνει επίσης ότι η αποκέντρωση είναι μια απάντηση στο πλήθος των θρησκευτικών και εθνικών συγκρούσεων στη Συρία, αλλά και στην καταπίεση της δικτατορίας. Παράλληλα, υποστηρίζει την πλήρη ακεραιότητα της συριακής επικράτειας, μέσα όμως σε ένα ομοσπονδιακό σύστημα.

Ωστόσο, παρά τις ριζοσπαστικές αριστερές ρίζες και τη δεκαετή σύνδεση με την ιδεολογία του Οτσαλάν, η νέα διοικητική δομή έχει ενσωματώσει αρκετά πολυεθνικά και κοσμικά στοιχεία. Το καταστατικό της «Κοινωνικής Σύμβασης», ενεργεί ως προσωρινό Σύνταγμα για τη Ροτζάβα, αφιερώνοντας τα άρθρα από το 8 έως το 53 σε βασικές αρχές δικαιωμάτων πολιτικής εκπροσώπησης και προσωπικών ελευθεριών, που ταιριάζουν αρκετά με τις διατάξεις της «Οικουμενικής Διακήρυξης των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων» του ΟΗΕ.

Περιέχει επίσης ορισμένες άλλες αρχές, που μέχρι στιγμής δεν εφαρμόστηκαν ποτέ στη Συρία και τις γειτονικές χώρες, όπως την εξαίρεση των πολιτών από τα στρατιωτικά δικαστήρια και την κατάργηση της θανατικής ποινής.

Επιπλέον, υιοθετεί και το ιδιαίτερα προοδευτικό πρότυπο της ισότητας των φύλων. Στις δομές διακυβέρνησης, εφαρμόζεται ίση εκπροσώπηση των φύλων

---

[36] Σύμφωνα με τις κατευθύνσεις του Οτσαλάν, η Δημοκρατική Συνομοσπονδία, απαντά στην αποτυχία του καπιταλιστικού συστήματος και του έθνους-κράτους μέσω μιας άμεσης και αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας, ή αλλιώς δημοκρατία της εγγύτητας. Abdullah Ocalan, Democratic Confederalism (Ocalan 2011).

σε όλες τις διοικήσεις και δημιουργήθηκε αντίστοιχο υπουργείο για την «Απελευθέρωση των Γυναικών». Το πρότυπο αυτό, έχει τηρηθεί σε μεγάλο βαθμό, ακόμα και εντός του στρατού (Coughlan 2016).

Το TEV-DEM, έχει επίσης δημιουργήσει εκτελεστικά, νομοθετικά και δικαστικά συμβούλια και προβλέπει μια δημοκρατική επιλογή από κάτω προς τα πάνω των μελών και των συμβουλίων που τα απαρτίζουν, έτσι ώστε όλοι να εκλέγονται «από την βάση» και να εποπτεύονται συνέχεια από τις κοινοτικές επιτροπές.

Το μοντέλο τέθηκε σε εφαρμογή αμέσως μετά την ανακατάληψη από τους Κούρδους του Tell-Abyad, από το ΙΚ τον Ιούνιο του 2015. Ένας Άραβας Πρόεδρος εξελέγη για να συμπροεδρεύει με γυναίκα Κούρδη, στο τοπικό συμβούλιο της πόλης. Αυτό επαναλήφθηκε τον Μάρτιο του 2016, όταν ο πρώτος συμπρόεδρος της τοπικής αυτοδιοίκησης, ο Mansour Salloum, εξελέγη για να ηγηθεί της «Συντακτικής Συνέλευσης» της Ροτζάβα, με σκοπό να δημιουργήσει το μόνιμο πλέον Σύνταγμα. Τον Salloum, διαδέχτηκε ο Άραβας δικηγόρος Hamdan Al-Abed ως συμπρόεδρος, μαζί με την Κούρδη Layla Mustafa στο Tell-Abyad (Van Wilgenburg 2016). Οι Αραβικές κοινότητες που ζούσαν σε πόλεις και χωριά που απελευθερώθηκαν από το ΙΚ, κλήθηκαν να υποβάλουν εκπροσώπους για τοπικά συμβούλια και επιτροπές.

Μέχρι στιγμής δεν έχουν διεξαχθεί γενικές εκλογές, όπως προβλέπουν οι οδηγίες του Οτσαλάν, λόγω περιορισμών ασφάλειας. Είναι αναμενόμενο ότι όποτε οι αρχές TEV-DEM θεωρήσουν ότι δύνανται να διεξάγουν εκλογές με ασφάλεια, θα απαιτηθεί διεθνής υποστήριξη και παρακολούθηση για να διασφαλιστεί η πλήρης συμμετοχή όλου του πολιτικού φάσματος.

3.γ *Αρνητικά Σημεία και Εμπόδια*

Το PYD, προωθεί μια διαδικασία αποκέντρωσης σε όλα τα επίπεδα, με την ίδρυση τοπικών εκτελεστικών οργάνων που έχουν σχεδιαστεί για να παρουσιάζουν άμεσες και πρακτικές απαντήσεις στις ανάγκες των τοπικών κοινοτήτων στη Ροτζάβα, μετά από δεκαετίες έντονα συγκεντρωτικής διακυβέρνησης. Τα συριακά κυβερνητικά όργανα αντικαταστάθηκαν άμεσα από εκείνα της TEV-DEM, αλλά πολλοί μέσα στις τάξεις της TEV-DEM εκφράζουν τον

φόβο ότι το πρόωρο και το εσπευσμένο του όλου εγχειρήματος, δημιούργησε μια αδύναμη μορφή διακυβέρνησης.

Τα κυβερνητικά κτίρια αναλήφθηκαν από την τοπική Κουρδική διοίκηση και παρόλο που ορισμένα διατήρησαν τον αρχικό τους ρόλο, η πλειοψηφία μετατράπηκε σε αρχηγεία των YPG και της Assayish. Ο στόχος του PYD και των λοιπών Κουρδικών ομάδων, ήταν να αντικατασταθεί η δομή ασφάλειας του καθεστώτος Assad, διασφαλίζοντας παράλληλα τις βασικές υπηρεσίες που παρέχονται στους πολίτες. Η ισορροπία μεταξύ των δύο στόχων έχει αποδειχθεί πιο προβληματική από ό, τι είχε αρχικά προβλεφθεί, διότι η Assayish συμμετέχει ακόμα και σε σχετικά απλές διοικητικές δραστηριότητες, όπως οι οικοδομικές άδειες, το εμπόριο και οι μεταφορές.

Αυτός είναι και ο λόγος που πολλοί επικριτές της TEV-DEM την κατηγορούν ότι αντικατέστησε απλά την αφίσα του Προέδρου Assad με εκείνη του Ocalan. Για αυτούς, το TEV-DEM αποτελεί στην πράξη μια νέα μορφή αυταρχισμού και όχι Δημοκρατικού Συνομοσπονδισμού. Ως επιχείρημα, αναφέρεται ο αποκλεισμός των κομμάτων της αντιπολίτευσης.

Επιπλέον, δημιουργήθηκαν επιπλέον εντάσεις, όταν ο πρόεδρος του KNC Ibrahim Berro, συνελήφθη τον Αύγουστο του 2016 σε ένα σημείο ελέγχου της Assayish στο Qamishli, κατόπιν ένδικου παραπόνου που άσκησε εναντίον του ένα από τα κόμματα της TEV-DEM, η «Επιτροπή των Οικογενειών των Μαρτύρων». Η καταγγελία επικαλούνταν την αντίθεση του Berro, και άλλων ηγετών του KNC, στην «κουρδική επανάσταση στην Ροτζάβα». Σύμφωνα με επίσημη δήλωση του KNC (Rudaw 2016), η επικριτική άποψη του Berro, μετά την απελευθέρωση της πόλης Manbij, είχε ως αποτέλεσμα τη σύλληψή του από την Assayish και την απομάκρυνσή του στο Ιράκ.

Οι Κούρδοι και οι Άραβες αντίπαλοι του PYD, ισχυρίζονται επίσης ότι εκμεταλλεύεται τα θεσμικά όργανα για να προωθήσει την ατζέντα του, ιδιαίτερα στον τομέα της εκπαίδευσης (Mulla Darwiche 2015). Επιπλέον, αμφισβητείται η ειλικρίνεια και η αποτελεσματικότητα του PYD να συμπεριλάβει αραβικούς εκπροσώπους στις δομές της διακυβέρνησής του.

Παρά τη σχετική επιτυχία σε ότι αφορά την εσωτερική ασφάλεια και την άμυνα, άλλες βασικές υπηρεσίες επιδεινώθηκαν ως αποτέλεσμα του κενού που δημιουργήθηκε από την απουσία της πολιτείας. Η ηλεκτρική ενέργεια και η παροχή νερού αποκαταστάθηκαν σε ικανοποιητικό βαθμό, μόνο μετά την επιτυχή

ανάκτηση από τις YPG του φράγματος του Ευφράτη, Tufreen, τον Ιανουαρίου του 2016. Παρόλα αυτά, σε ορισμένες περιοχές εξακολουθούν να παρουσιάζονται διακοπές ρεύματος για περισσότερες από δώδεκα ώρες την ημέρα. Ομοίως δοκιμάζονται και οι παροχές υγείας. Τα Βασικά Κέντρα Υγείας και τα Δημόσια Νοσοκομεία επιβαρύνονται από την αυξανόμενη ροή των τραυματιών, την έλλειψη ιατρικού εξοπλισμού καθώς και φαρμάκων. Ενώ αυτές οι εγκαταστάσεις παρέμειναν προσιτές στους πολίτες και γενικότερα, οι υπηρεσίες δημόσιας υγείας θεωρείται ότι έχουν βελτιωθεί από το 2011, όσοι αναζητούν ιατρική βοήθεια, απευθύνονται κυρίως σε ιδιωτικές κλινικές και Κέντρα Υγείας.

Η τοπική διοίκηση, εξακολουθεί να στερείται του ελέγχου επί των μεγάλων τομέων της οικονομίας που ήταν απόλυτα ρυθμιζόμενοι από τον κρατικό μηχανισμό του καθεστώτος. Η παροχή σιταριού εξακολουθεί να παρακολουθείται στενά από οικονομικά όργανα , αλλά οι έμποροι και οι εισαγωγείς, καθώς και όσοι γνωρίζουν πώς να εκμεταλλεύονται την οικονομία σε εμπόλεμα κράτη καθώς και το μονοπώλιο των αγαθών, αποτελούν την ουσιαστική δύναμη στην αγορά. Αυτό οδήγησε σε υπεραυξήσεις στις τιμές των βασικών αγαθών και των ειδών διατροφής, παρά τις προσπάθειες για τον έλεγχο των τιμών μέσω επιβολής φόρων στο εμπόριο μεταξύ των τριών καντονιών της Ροτζάβα και των εμπορευμάτων που εισάγονται από λαθρέμπορους από άλλα «εχθρικά» μέρη της Συρίας.

Οι κατηγορίες περί ανικανότητας και νεποτισμού της τοπικής διοίκησης έφτασαν να αναφερθούν μέχρι και στις ειρηνευτικές συνομιλίες στη Γενεύη, με επικριτές του PYD να το κατηγορούν ότι δεν εξασφάλισε επαρκείς προμήθειες βασικών αγαθών (Radio Al Kul 2016). Σε πολλές περιπτώσεις, βασικά είδη τροφίμων είχαν εξαφανιστεί εντελώς από την αγορά, αναγκάζοντας τη διοίκηση να λάβει προστατευτικά μέτρα. (Hammo 2016)

Οι τοπικοί οικονομικοί, εμπορικοί και ελεγκτικοί θεσμοί που δημιουργήθηκαν από το Κοινωνικό Συμβόλαιο και τις τοπικές διοικήσεις, έχουν να αντιμετωπίσουν σημαντικές προκλήσεις. Πολίτες που προσπαθούν να αποκτήσουν άπλες άδειες παραπονιούνται για υπερβολική γραφειοκρατία. Ο γραφειοκρατικός χαρακτήρας των αρχών του Ροτζάβα θεωρείται ότι παρεμποδίζει την υλοποίηση μεγάλων έργων. Σε μερικές περιπτώσεις οι

κοινότητες ή οι ενώσεις των χωριών αναλαμβάνουν να καλύψουν κενά που προκαλούνται από την καθυστέρηση της ανταπόκρισης της τοπικής διοίκησης[37].

Το TEV-DEM, αποδίδει τις ελλείψεις αυτές στο εμπάργκο που έχει επιβληθεί από την Τουρκία και την Kurdistan Region of Iraq (KRI), μπλοκάροντας την προμήθεια των αναγκαίων αγαθών, ακόμα και των ιατρικών εφοδίων. Σε αντιδιαστολή όμως, η Assayish και άλλες δυνάμεις ασφαλείας, κατευθύνουν ή παρακάμπτουν άλλες οργανωτικές δομές, επικαλούμενες λόγους ασφαλείας. Αυτό εξακολουθεί να αποτελεί εμπόδιο για μια αποκεντρωτική διαδικασία λήψης αποφάσεων, η οποία οδηγεί επίσης σε καθυστερήσεις στην υλοποίηση των μεταρρυθμίσεων επηρεάζοντας ταυτόχρονα και την οικονομική ανάπτυξη.

Εν τω μεταξύ, εξακολουθούν να λειτουργούν πολλές συριακές κρατικές δομές στην Ροτζάβα, με οικονομική υποστήριξη από την κεντρική κυβέρνηση. Πολλοί από τους εργαζόμενους στις τοπικές διοικήσεις του TEV-DEM που προηγουμένως απασχολούνταν από τη συριακή κυβέρνηση, εξακολουθούν να λαμβάνουν τους μισθούς του καθεστώτος αλλά και αυτούς που καταβάλλει η Κουρδική διοίκηση. Η ύπαρξη παράλληλων δομών μεταξύ της κυβέρνησης της κεντρικής Συρίας και της τοπικής διοίκησης, συχνά προκαλούν σύγχυση στον τοπικό πληθυσμό. Η συνεχιζόμενη παρουσία του κράτους, θεωρείται ως αποδυνάμωση της νομιμότητας του TEV-DEM, ιδιαίτερα στα μάτια εκείνων που ανήκουν σε μη Κουρδικές κοινότητες.

Γενικότερα, υπάρχουν μεγάλες αμφιβολίες για την βιωσιμότητα της Ροτζάβα, είτε λόγω των απειλών ασφαλείας είτε λόγω των οικονομικών και κοινωνικών πιέσεων που προκύπτουν από την πάροδο του πενταετούς αγώνα. Αυτά περιορίζουν το επίπεδο αυτονομίας που μπορεί να απολαμβάνει το TEV-DEM στη διοίκηση και τον έλεγχο των περιοχών του. Οι πολιτικές μεταρρυθμίσεις, εξακολουθούν να καθυστερούν υπό το βάρος της συνεχιζόμενης σύγκρουσης.

Ομοίως, υπάρχει σοβαρός κίνδυνος να προκύψει «μονοπώλιο» της εξουσίας από το PYD, σε περίπτωση που μη Κούρδοι, δεν συμμετάσχουν στη

---

[37] Η κοινότητα του Kokhri στο Efrin κατέφυγε στη συλλογή τσιμέντου από δωρεές ιδιωτών και στις εθελοντικές υπηρεσίες κατόχων φορτηγών, προκειμένου να προετοιμάσει την είσοδο στο χωριό, παρά τις κλήσεις των αξιωματούχων του TEV-DEM να αναμένουν μέχρι την υλοποίηση ενός μεγαλύτερου έργου που περιλάμβανε την ασφαλτόστρωση όλων των δρόμων.

δομή της τοπικής διοίκησης. Σε αυτή την περίπτωση, η Ροτζάβα κινδυνεύει να επαναλάβει τα λάθη του Ιράκ[38].

Ωστόσο, το σύστημα διακυβέρνησης εξακολουθεί να αντιμετωπίζει σημαντικές γεωπολιτικές προκλήσεις και προκλήσεις ασφάλειας. Οι Κουρδικές δυνάμεις συνεχίζουν να προχωρούν, επεκτείνοντας την επικράτεια υπό τον έλεγχο του TEV-DEM σε περιοχές που κατοικούν άλλες μειονότητες και ομάδες, Αυτή η επέκταση, προσθέτει φορτίο στο ήδη βεβαρυμμένο σύστημα παροχής υπηρεσιών. Επιπρόσθετα, παρουσιάστηκαν προκλήσεις που συνδέονται με την πολιτική και την εθνική ολοκλήρωση, ιδιαίτερα σε περιοχές όπου οι Κούρδοι δεν αποτελούν την πλειοψηφία του πληθυσμού. Η εξωτερική οικονομική και στρατιωτική πίεση, κυρίως από την Τουρκία, ολοένα και αυξάνεται, καθώς όλο και περισσότεροι παράγοντες, στη Συρία και την ευρύτερη περιοχή, αντιτίθενται στην δημιουργία μιας συριακής κουρδικής οντότητας.

Η προσπάθεια του TEV-DEM να ανταπεξέλθει σε όλες αυτές τις προκλήσεις, μέσω του μοντέλου της φιλελεύθερης ομοσπονδιακής κυβέρνησης, προσπαθώντας να ενισχύσει την ενότητα της συριακής επικράτειας, είναι αμφίβολη καθώς ο πόλεμος συνεχίζεται, συντηρώντας μια ιδιαίτερα ρευστή κατάσταση.

---

[38] Στο Ιράκ, παρά τις πολύχρονες προσπάθειες, η ανασυγκρότηση απέτυχε λόγω της αποχής που άσκησαν οι Σουνίτες Άραβες, διαμαρτυρόμενοι ενάντια στην ανισοκατανομή της εξουσίας. Για ορισμένους Σουνίτες Άραβες ηγέτες, αυτό ήταν στρατηγικό λάθος, από όλα τα κόμματα, διότι κατέστρεψε ανεπανόρθωτα την πολιτική αντιπροσώπευσή τους και συνέβαλε στη μελλοντική κατάσταση που επικράτησε στο Ιράκ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4ο: ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ

4.α *Μονάδες Λαϊκής Προστασίας*

Οι Μονάδες Λαϊκής Προστασίας [Protection Units / Popular Protection Units (Yekîneyên Parastina Gel-YPG)], είναι η ένοπλη πτέρυγα της Κουρδικής Δημοκρατικής Ένωσης της Συρίας (Partiya Yekîtiya Demokrat-PYD). Διαθέτουν 50.000 μαχητές, αν και από το 2017 ο αριθμός αυτός ανεβαίνει σε περίπου 65.000. Δραστηριοποιείται στις περιοχές της Συρίας που κατοικούνται κυρίως από Κούρδους, ως επί το πλείστον στα βορειοανατολικά. Ανήκουν στον ευρύτερο στρατιωτικό συνασπισμό των Syrian Democratic Forces (SDF), ο οποίος έχει πολυεθνική και πολυθρησκευτική σύνθεση, όμως τα λοιπά τμήματά του δεν αποτελούν αξιόλογες στρατιωτικές δυνάμεις και δεν μπορούν να επιχειρήσουν χωρίς τις YPG.

Επιχειρησιακά, πρωτοεμφανίστηκαν κατά και μετά τα επεισόδια στο Καμισλί το 2004, όταν χιλιάδες μέλη και οπαδοί του PYD, επαναστάτησαν εναντίον του Συριακού καθεστώτος. Κατόπιν, οι στρατιωτικές του δυνατότητες έλαβαν διεθνή απήχηση με την επιτυχή υπεράσπιση του Κομπανίου από το ΙΚ, σε συνεργασία με μαχητές Πεσμεργκά και το PKK, το 2014. Επιπρόσθετα, στις αρχές Αυγούστου του 2014, δυνάμεις των YPG δημιούργησαν διαδρόμους ασφαλείας κατά μήκος των ιρακινών συνόρων, επιτρέποντας πρόσφυγες από το Ιράκ να περάσουν σε ασφαλείς περιοχές. Συγκεκριμένα, μέλη της θρησκευτικής μειονότητας των Yazidi απομακρύνθηκαν από το όρος Sinjar, καθώς το ΙΚ απείλησε όλη την κοινότητα με γενοκτονία. Οι Κούρδοι, για άλλη μια φορά προστάτεψαν διωκόμενους για θρησκευτικούς λόγους, όπως ακριβώς έκαναν και οι πρόγονοί τους κατά τον Μεσαίωνα.

Σε διπλωματικό επίπεδο, συνεργάζονται με τον συνασπισμό των ΗΠΑ εναντίον του ΙΚ και ακολουθούν μια ρεαλιστική πολιτική σε ότι αφορά το καθεστώς Άσαντ αλλά και γενικότερα σε όλες τις συμμαχίες και συμφωνίες τους. Η Τουρκία και ορισμένα μέλη του FSA, τις κατηγορούν ότι είναι μια διαφορετική μορφή του PKK. Τις θεωρούν τρομοκρατική ομάδα και πιέζουν την δύση να υιοθετήσει την άποψή τους, μέχρι στιγμής ανεπιτυχώς.

Στο εσωτερικό της Συρίας, ενώ οι YPG στο παρελθόν είχαν στενούς δεσμούς με το PYD, από το 2014 αποστασιοποιήθηκαν, καθώς το PYD

προσπαθεί να εδραιωθεί ως μια πανεθνική οργάνωση που υπεραμύνεται όλων των κοινοτήτων της περιοχής από την κυβέρνηση του Άσαντ αλλά και από τους φονταμενταλιστές του ΙΚ. Οι σχέσεις τους με τα λοιπά Κουρδικά κόμματα σε όλο το Κουρδιστάν, είναι αντίστοιχες των θέσεων του PYD. Βέβαια, στο πλαίσιο της ρεαλιστικής πολιτικής τους και ανάλογα με την κάθε περίπτωση, μπορούν να συνεργαστούν σε στρατιωτικό επίπεδο, με οποιονδήποτε.

Η ηγεσία τους, διακηρύττει ότι ως οργανισμός δεν φέρουν πολιτική θέση και ότι υπάγονται στην Κουρδική Ανώτατη Επιτροπή (Kurdish Supreme Committee-KSC), η οποία περιλαμβάνει το PYD και το Κουρδικό Εθνικό Συμβούλιο (Kurdish National Council-KNC). Οι YPG, περιγράφουν τον εαυτό τους ως «μια νόμιμη, πολυεθνική και πολυφυλετική στρατιωτική οργάνωση συγκροτούμενη και αποτελούμενη από τους γιους και τις κόρες Κούρδων, Αράβων, Σύριων, Ασσυρίων, Τουρκομανών και Αρμενίων, οι οποίοι εφαρμόζουν το δικαίωμα της νόμιμης αυτοάμυνας, σύμφωνα με τους διεθνείς νόμους. Η αποστολή τους είναι να προστατεύσουν το «Δυτικό Κουρδιστάν»[39] και όλες τις εθνικές και θρησκευτικές ομάδες, να παρέχουν ασφάλεια στους πολίτες και να αποτρέψουν οποιαδήποτε στρατιωτική δύναμη που αποσκοπεί στην αποσταθεροποίηση της κοινωνικής ειρήνης. Δεσμεύονται να υπερασπιστούν τις αξίες της ελευθερίας και της δημοκρατίας και τις νόμιμες φιλοδοξίες του Κουρδικού και του Συριακού λαού κατά την επανάστασή τους εναντίον της δικτατορίας και της τρομοκρατίας.

Μοναδικό χαρακτηριστικό τους, είναι η συμμετοχή των γυναικών στις τάξεις τους μέσω των Γυναικείων Μονάδων Προστασίας ή αλλιώς Yekîneyên Parastina Jin (YPJ). Σε καμία άλλη εθνική ή θρησκευτική ομάδα στον εμφύλιο πόλεμο της Συρίας, δεν συμμετέχουν τόσες πολλές γυναίκες μαχητές. Το 20% των YPG, είναι γυναίκες, ενώ συμμετέχουν και στην Assayish, που είναι επιφορτισμένη με τη διατήρηση του νόμου και της τάξης, της φύλαξης των σημείων ελέγχου και των στρατηγικής σημασίας κτιρίων. Η βασική εκπαίδευσή τους διαρκεί ένα μήνα και σε κανονικές συνθήκες διεξάγεται σε στρατόπεδο της πόλης Afrin.

---

[39] Αν και στην σύγχρονη ρητορική αναφέρεται και ως Βόρεια Συρία ή γίνεται διευκρίνιση ότι αναφέρεται ως γεωγραφικός και όχι αλυτρωτικός όρος.

Από πλευράς εξοπλισμού, αναγκάζονται να αρκεστούν στις δικές τους δυνάμεις. Τυφέκια και όλμοι μπορούν να αγοραστούν από τη μαύρη αγορά, όμως τα άρματα, τα ελαφρά τεθωρακισμένα, τα αντιαρματικά και ακόμα περισσότερο η αεροπορία και τα αντιαεροπορικά, είναι σχεδόν αδύνατο να αποκτηθούν. Οι YPG είναι ως επί το πλείστον οπλισμένες με ελαφρύ οπλισμό, όπως τυφέκια, χειροβομβίδες και αντιαρματικά και λιγότερο έως καθόλου με βαρύ όπως όλμοι, πυροβολικό και άρματα. Για την αντιμετώπιση αυτών των ελλείψεων, απλά φορτηγά εμπορικής χρήσης διασκευάστηκαν σε ελαφρά τεθωρακισμένα, με την εγκατάσταση αυτοσχέδιας θωράκισης και περιστασιακά κάποιου οπλικού συστήματος, όπως πολυβόλου ή πυροβόλου.

Ο εξοπλισμός των YPG όμως είναι απαραίτητος για την απόδοσή του ως πολεμικό τμήμα και κατά συνέπεια την εκπλήρωση των συμφερόντων των ΗΠΑ. Για αυτό τον λόγο και συγκεκριμένα με το επιχείρημα του καλύτερου εξοπλισμού των YPG για την κατάληψη της Raqqa, ο Πρόεδρος Τράμπ ενέκρινε την χορήγηση ελαφρών τεθωρακισμένων, αυτοκινούμενων όλμων και άλλων οπλικών συστημάτων[40]. Παρόλο που τα συγκεκριμένα όπλα δεν αλλάζουν τον στρατιωτικό συσχετισμό ισχύος στην περιοχή, ήταν πολύτιμα για τους Κούρδους και προκάλεσαν την σφοδρή αντίδραση της Τουρκίας. Η σημασία της κίνησης αυτής έγκειται στο ότι οι ΗΠΑ, γνωρίζοντας την Τουρκική αντίδραση και τους εύλογους φόβους για την χρήση των όπλων αυτών από το PKK, προχώρησαν στην χορήγηση, δείχνοντας μια σοβαρή τροποποίηση της στάσης τους απέναντι στην Τουρκία.

Οι YPG, ως στρατιωτικός σχηματισμός έχουν έναν συγκεκριμένο τρόπο επιχειρήσεων. Η ταχυκινησία που τους προσφέρει ο ελαφρύς εξοπλισμός τους, τις καθιστά ιδεατό ως τμήμα για επιχειρήσεις σε ερημικές εκτάσεις. Ακόμα και στις επιχειρήσεις σε κατοικημένους τόπους ευνοούνται, καθώς η μάχη περιορίζεται στο επίπεδο του τουφεκιοφόρου και δεν εμπλέκει αεροπορία, πυροβολικό ή τεθωρακισμένα.

---

[40] 1,000 AT-4 και 3,000 RPG-7 αντιαρμαρικούς πυραύλους, 3,800 Πολυβόλα DShK 12,7 mm, 7,500 PK Βαρέα Πολυβόλα, 350 SPG-9 Πυροβόλα Άνευ Οπισθοδρομήσεως (ΠΑΟ), 120 60 mm Αυτοκινούμενους Όλμους, 75 82 mm Αυτοκινούμενους Όλμους, 450 Διόπτρες Νυχτερινής Σκοπεύσεως καθώς και λοιπά ελαφρά όπλα και υλικά.

Επιπλέον, αποτελούν ίσως το μοναδικό τμήμα που δεν βρίσκεται υπό συνεχή αεροπορικό βομβαρδισμό από τις δυνάμεις υπό τον συνασπισμό των ΗΠΑ ή την Ρωσία. Μόνο το Συριακό καθεστώς[41] και η Τουρκία εκτέλεσαν αεροπορικούς βομβαρδισμούς εναντίον τους, όμως σε συγκεκριμένες περιπτώσεις και περιστασιακά. Μάλιστα, αν παρατηρηθούν για μεγάλο χρονικό διάστημα οι επιχειρήσεις στη Συρία, θα φανεί μια «τάση» τόσο της Ρωσίας, όσο και των ΗΠΑ, να βομβαρδίζουν περιοχές στις οποίες οι YPG έχουν προετοιμαστεί να επιτεθούν. Βέβαια, ουδέποτε αναφέρθηκε επίσημα κάποια συνεργασία, όμως εκφράζονται κατά καιρούς αντιδράσεις από τις λοιπές ομάδες (FSA), ότι οι YPG συνεργάζονται και με τους δύο, στους αεροπορικούς βομβαρδισμούς.

Όπως θα ήταν αναμενόμενο, η άσκηση της διπλωματίας, επηρεάζει και τον τρόπο των επιχειρήσεών τους. Η ρευστότητα της κατάστασης στη Συριακή κρίση και ο μεγάλος αριθμός των εμπλεκομένων, επιβάλει την αρμονική συνεργασία μεταξύ στρατιωτικών τμημάτων και κυβέρνησης για αποφυγή ανεπιθύμητης κλιμάκωσης (Κουσκουβέλης 1997, 120-122). Συγκεκριμένα, παρόλο που συμμετέχουν στον ευρύτερο στρατιωτικό συνασπισμό των SDF, που περιλαμβάνουν και άλλες δυνάμεις (Αράβων, Δρούζων, Τουρκμένων κ.α.), είναι η αιχμή του δόρατος στις μάχες, καθώς είναι το πιο εκπαιδευμένο και έμπειρο τμήμα. Οι λοιπές δυνάμεις, που κυρίως για πολιτικούς λόγους συμμετέχουν, αναλαμβάνουν την φύλαξη των μετόπισθεν και την προστασία της κύριας προσπάθειας, από υπερκέραση. Η χρησιμότητα όμως αυτών των δυνάμεων δεν περιορίζεται στην ασφάλεια. Δίνουν στο YPG την νομιμοποίηση της «απελευθέρωσης» μη Κουρδικών περιοχών και διευκολύνουν τη σταθεροποίηση, μετά τις επιχειρήσεις.

Όσον αφορά τον τρόπο στρατολόγησης στις YPG, το PYD ακολουθεί την εξής διαδικασία. Στέλνει ειδοποιήσεις σε οικογένειες και καλεί τους επικεφαλής να δηλώσουν ότι επιθυμούν η οικογένεια να διαθέσει ένα ή περισσότερα μέλη της στις YPG. Τόσο οι άνδρες όσο και οι γυναίκες προσλαμβάνονται από το PYD για να υπηρετήσουν στις YPG και στις YPJ, καθώς το PYD θέλει να παρουσιαστεί ως κόμμα που υποστηρίζει την ισότητα των φύλων. Το αν οι γυναίκες είναι

[41] Πολεμικά αεροσκάφη της συριακής κυβέρνησης, στις 18 Αυγούστου 2016, βομβάρδισαν Κουρδικά-ελεγχόμενες περιοχές από την πόλη της Hasaka για πρώτη φορά μετά από μια πενταετία εμφυλίου πολέμου.

υποχρεωμένες να υπηρετούν στις YPJ, εξαρτάται από την τοπική κατάσταση. Για παράδειγμα, οι κουρδικές αρχές αποφεύγουν την πρόσληψη γυναικών σε συντηρητικές περιοχές. Ωστόσο, όποτε οι κουρδικές αρχές μπορούν, ενθαρρύνουν την πρόσληψη γυναικών.

4.β *«Υποχρεωτική Αυτοάμυνα»*

Στις 14 Ιουλίου 2014, η Κουρδική διοίκηση ενέκρινε τον νόμο περί θητείας «Υποχρεωτικής Αυτοάμυνας». Σύμφωνα με το TEV-DEM, ο νόμος εφαρμόστηκε στη Τζαζίρα στις 20 Νοεμβρίου 2014, όταν η πρώτη ομάδα κατατάχτηκε και εκπαιδεύτηκε, χωρίς όμως να έχει ακόμη εφαρμοστεί στα δύο άλλα κουρδικά καντόνια. Η θητεία μπορεί να αναβληθεί ή να εξαιρεθεί για διάφορους λόγους. Για παράδειγμα, μόνο ένα παιδί από κάθε οικογένεια είναι υποχρεωμένο να υπηρετήσει και εάν μια οικογένεια έχει μόνο ένα γιο, απαλλάσσεται. Προβλέπεται επίσης εξαίρεση για ιατρικούς λόγους ενώ οι φοιτητές μπορούν να χρησιμοποιούν τις καλοκαιρινές τους διακοπές σε δύο συνεχόμενα χρόνια για να ολοκληρώσουν την υπηρεσία τους. Για τους λοιπούς, μπορεί να εκτελεστεί σε ένα σύνολο έξι μηνών εντός ενός έτους και οι παντρεμένοι λαμβάνουν 20.000 συριακές λίρες το μήνα, ως μισθό.

Το νομικό πλαίσιο ισχύει για όλους (Κούρδους, Άραβες, Χριστιανούς κλπ.) ανεξάρτητα από το εθνικό ή θρησκευτικό τους υπόβαθρο. Ένα άτομο που έχει ολοκληρώσει τη στρατιωτική του θητεία στον συριακό στρατό δεν απαλλάσσεται από την εκτέλεση του υποχρεωτικού καθήκοντος αυτοάμυνας στα κουρδικά καντόνια. Η ηλικία των προσώπων που καλούνται, είναι μεταξύ 18 και 30 και έχει οριστεί με νόμο. Το PYD, ισχυρίζεται ότι κανένας ανήλικος δεν επιστρατεύεται, διότι κάτι τέτοιο είναι αντίθετο με τον νόμο περί αυτοάμυνας, αλλά και το Σύνταγμα. Υπάρχουν ειδικά σχολεία που προσφέρουν θεωρητική διδασκαλία αυτοάμυνας για ανηλίκους, σε εθελοντική βάση.

Υπεύθυνα μαζί για την στρατολόγηση είναι τα «Κέντρα Υποχρεωτικής Αυτοάμυνας» (Markaz Wajib al-Difa al-Zati), που λειτουργούν υπό την Επιτροπή Άμυνας, της κουρδικής κυβέρνησης. Μια ομάδα τριών ατόμων πρόσληψης, αποτελούμενη από δύο άτομα από το κέντρο τοπικής αυτοεξυπηρέτησης και ένα

άτομο από την Assayish[42], επισκέπτεται τις οικογένειες με γιους και ζητάει να στείλουν έναν στην «Υποχρεωτική Αυτοάμυνα». Εναπόκειται στην οικογένεια να αποφασίσει ποιος θα καταταχθεί. Μετά την επίσκεψη των υπευθύνων επιστράτευσης, οι στρατιώτες πρέπει να παρουσιάζονται στην υπηρεσία επιστρατεύσεως (Markaz al-Tajmid), στην πόλη που ζουν. Ωστόσο, καθώς η δημογραφική σύνθεση είναι διαφορετική στα διάφορα καντόνια, ο τρόπος με τον οποίο επιβάλλεται ο νόμος σε κάθε καντόνι, μπορεί να ποικίλει ελαφρώς.

Η εκπαίδευση διαρκεί περίπου ενάμιση μήνα και λαμβάνει χώρα σε αστικά κέντρα όπου τηρείται στρατός. Οι εκπαιδευτές είναι έμπειροι μαχητές των YPG και ο στόχος της εκπαίδευσης είναι να διδάξουν τη σημασία της υπεράσπισης των πόλεων τους και να εκπαιδεύσουν τους πολίτες σε βασικά στοιχεία αυτοάμυνας. Η εκπαίδευση περιλαμβάνει την κατεξοχήν στρατιωτική εκπαίδευση καθώς και εκπαίδευση σε ζητήματα πολιτικοστρατιωτικής συνεργασίας. Μετά την ολοκλήρωση της εκπαίδευσης, οι στρατιώτες αναλαμβάνουν το καθήκον να φυλάξουν τις πόλεις τους για το υπόλοιπο της θητείας. Όσοι τελειώνουν την εκπαίδευση δεν προωθούνται στο μέτωπο, καθώς οι μάχες είναι καθήκον των YPG. Εντούτοις, μόνο σε εθελοντική βάση, μπορούν να καταταγούν στις YPG και να σταλούν στη μάχη.

Εάν κάποιος δεν παρουσιαστεί μέσα σε μία εβδομάδα από την κλήση του, το όνομά του θα περάσει στην Assayish. Όταν ένα τέτοιο άτομο σταματήσει στα σημεία ελέγχου της Assayish, θα σταλεί αμέσως στην «Υποχρεωτική Αυτοάμυνα». Ωστόσο, η Assayish δεν διεξάγει κατ΄οίκο έρευνα. Αν κάποιος εγκαταλείψει το καθήκον αυτοάμυνας και συλληφθεί, θα οδηγηθεί στο δικαστήριο το οποίο θα διερευνήσει την υπόθεση και ανάλογα με την κατάσταση, θα επιβάλει ποινή φυλάκισης. Ωστόσο, τα δικαστήρια της περιοχής διερευνούν νέες, κατάλληλες και δίκαιες μεθόδους για την επεξεργασία περιπτώσεων λιποταξιών.

---

[42] Αν το άτομο από την Assayish δεν είναι σε θέση να συμμετάσχει στην πρόσληψη, αντικαθίσταται από άτομο του τοπικού «Κέντρου Υποχρεωτικής Αυτοάμυνας».

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5ο: ΣΧΕΣΕΙΣ ΜΕ ΕΤΕΡΟΥΣ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ

5.α Εσωτερικό - Περιφερειακό Επίπεδο

5.α.1 *Συριακό Καθεστώς*

Η σχέση μεταξύ του PKK και του συριακού καθεστώτος χρονολογείται από το 1980, όταν ο Hafez al-Assad παρείχε καταφύγιο στο κίνημα. Το 2003, οι συριακές υπηρεσίες πληροφοριών, παρακολουθούσαν την σύσταση των YPG από Σύριους υποστηρικτές του PKK. Μετά τα κουρδικά επεισόδια και τους θανάτους το 2004, οι δύο πλευρές συμφώνησαν νέους τρόπους επικοινωνίας για αποφυγή περαιτέρω βίας. Το 2011, υπό την πίεση της λαϊκής εξέγερσης, ο Bashar al-Assad πραγματοποίησε κάποιες θετικές κινήσεις για τους Κούρδους όπως η παροχή της συριακής ιθαγένειας, σε όσους την είχαν στερηθεί. Το 2012, οι YPG ανέλαβαν τον έλεγχο κάποιων Κουρδικών πόλεων, μετά από την αναταραχή που προκλήθηκε από το βομβαρδισμό της Δαμασκού. Παράλληλα και μέχρι σήμερα, το PYD διαφωνεί με την ύπαρξη ξένης παρέμβασης στη Συρία, αλλά υποστηρίζει την αλλαγή του καθεστώτος.

Η σχέση του καθεστώτος με το PYD είναι ευκαιριακή, όμως ισχυρά θεμελιωμένη, όπως παρατηρήθηκε στις θανατηφόρες συγκρούσεις στο Καμισλί τον Απρίλιο του 2016. Μετά τις συγκρούσεις, το καθεστώς έστειλε ανώτερους αξιωματούχους για να διαπραγματευτούν με το PYD. Ως αποτέλεσμα, επετράπη στο καθεστώς να επιχειρεί χωρίς περεταίρω προβλήματα, σε καθορισμένες περιοχές (Wilgenburg 2016). Αυτή η συμφωνία γενικότερα τηρείται και παρά τις κατά τόπους περιστασιακές συμπλοκές η κρίση δεν κλιμακώνεται.

Παράλληλα, καθόσον και οι δύο απειλούνταν όλο και περισσότερο από το ΙΚ, η συνεργασία τους αυξήθηκε. Για παράδειγμα, υπάρχει στενός συντονισμός στη Sheikh Maqsood στο Χαλέπι εναντίον της Jabhat al-Nusra και άλλων ομάδων, ενώ υπάρχει κοινή παρουσία στο Κομπάνι και στο Αφρίν.

Στη Δαμασκό, επικρατούσαν δύο βασικές απόψεις για το Κουρδικό θέμα. Η πρώτη ήταν ότι η Συρία θα επιστρέψει στη μορφή του κεντρικά ελεγχόμενου κράτους και η Ροτζάβα θα ενσωματωθεί σε αυτό. Μια άλλη οπτική του καθεστώτος, εξέταζε την εφαρμογή ενός μοντέλου αυξημένης αποκέντρωσης. Και στις δύο απόψεις, η Δαμασκός αγνοούσε σε μεγάλο βαθμό τις πολιτικές

εξελίξεις και τις απαιτήσεις που διατυπώθηκαν από τη Ροτζάβα. Οι τελευταίες εξελίξεις, πρόσθεσαν και άλλη μία επιλογή. Αυτή της ύπαρξης ενός ανεξάρτητου κρατιδίου, εντός συνόρων της Συρίας (Reuters 2017). Αυτή την εναλλακτική, υποστηρίζει και η Ρωσία που εξακολουθεί να διατηρεί επικουρικές στρατιωτικές δυνάμεις, σε Συριακό έδαφος.

Το καθεστώς, ακολουθεί μια ικανοποιητική για τους Κούρδους στρατηγική χωρίς να παραμελεί και τα συμφέροντά του. Χειρίζεται πολύ καλά, δεδομένων των συνθηκών, την ισορροπία μεταξύ ΗΠΑ, Τουρκίας, Ρωσίας και Κούρδων, γνωρίζει τις δυνάμεις του και εκμεταλλεύεται τις καταστάσεις υπέρ του.

5.α.2 *Τουρκία*

Για την Τουρκία, η Ροτζάβα αποτελεί πολυεπίπεδο και πολυδιάστατο ζήτημα. Η πολιτική της Τουρκίας έναντι των Κούρδων στη Συρία, είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την εγχώρια πολιτική. Το τουρκικό κράτος έχει μια ισχυρή ιστορική παράδοση να βλέπει κάθε κουρδική πολιτεία ως απειλή για το δικό του κουρδικό ζήτημα. Το PKK και οι σύμμαχοί του, απειλούν την ασφάλεια και την εδαφική ακεραιότητα του κράτους και αυτός είναι ο βασικός παράγοντας που λαμβάνεται υπόψη στη διαχείριση του προβλήματος. Αυτό το δόγμα είναι θεσμοθετημένο και δεν τίθεται υπό αμφισβήτηση.

Η Τουρκία, θεωρεί τρεις τρομοκρατικές ομάδες ως κρατικές απειλές, τους ριζοσπαστικούς αριστερούς, τους φανατικούς Ισλαμιστές και το PKK. Ως εκ τούτου, είναι φυσικό να επεκταθεί αυτός ο προσδιορισμός ώστε να συμπεριλάβει το PYD, το οποίο θεωρείται μέρος του PKK. Το PKK θεωρείται άκρως επικίνδυνο για την Τουρκία, καθώς η ιδεολογία του μπορεί να διαχυθεί και σε μη ενεργά μέλη του PKK.

Από τη δεκαετία του 1990, έχει ξεκινήσει μια συνεργασία με την περιοχή του Κουρδιστάν του Ιράκ (Kurdistan Region Iraq-KRI). Η περίπτωση όμως της Ροτζάβα είναι διαφορετική, λόγω της συμμετοχής του PKK. Το KRI, έγινε μια αποδεκτή κουρδική επιλογή λόγω της εχθρότητάς του προς το PKK. Επιπρόσθετα, το KRG μειώνει την ιρανική επιρροή στο ιρακινό Κουρδιστάν. (Tastekin 2016)

Βλέποντας την ανάπτυξη της Κουρδικής ισχύος στα νότια και νοτιοανατολικά σύνορά της, νιώθει την απειλή για την ακεραιότητά της και είναι

ανήσυχη για τις ξένες επιρροές που υπονομεύουν την εξουσία της. Μετά το πραξικόπημα τον Ιούλιο του 2016 και τις επιθέσεις στο εσωτερικό της Τουρκίας, ο τουρκικός στρατός διατάχθηκε να επιτεθεί στη βόρεια Συρία. Η επιχείρηση επίσημα σχεδιάστηκε ενάντια στο ΙΚ, αλλά σαφώς αποσκοπούσε στο να περιορίσει την ισχύ των Κούρδων. Η συμμετοχή τμημάτων τουρκμενικής σύνθεσης κατά την επιχείρηση «Ασπίδα του Ευφράτη» και μετά την απόσυρση του τακτικού στρατού, η σύσταση της αντικαθεστωτικής ομάδας «First Corps» υπό τον επιχειρησιακό έλεγχο της Τουρκίας, αποδεικνύει την επιθυμία της Τουρκίας να απαγορεύσει την ένωση των τριών καντονίων. Η αντιμετώπιση της απειλής της Ροτζάβα από την Τουρκία δύναται να πάρει την μορφή τεσσάρων διαφορετικών σεναρίων.

Το πρώτο σενάριο, είναι η εισβολή ή η στρατιωτική επιχείρηση για την εξουδετέρωση της Ροτζάβα. Η στρατιωτική επέμβαση θα προκαλέσει σημαντικό πλήγμα, αλλά δεν θα μπορεί να είναι θανατηφόρο. Μια τουρκική επίθεση σε πλήρη κλίμακα εναντίων της Συρίας είναι επίσης απίθανη διότι δεν θα υπάρξει διεθνής υποστήριξη. Επιπλέον, ο συριακός πόλεμος είναι πολύ περίπλοκος και τα τουρκικά εγχώρια ζητήματα είναι ακόμα άλυτα. Είναι πιθανόν να παρασυρθεί η Τουρκία σε πολύχρονη και δύσκολη μάχη με το PKK/YPG, στο εσωτερικό της Συρίας και να προκαλέσει επίσης αντίποινα ή ακόμα και ήττα, μέσα στην Τουρκία. Θα μπορούσε επίσης να προκαλέσει μετατόπιση του Κουρδικού πληθυσμού στη Συρία, σε μεγάλη κλίμακα.

Το δεύτερο σενάριο, είναι η απομάκρυνση του PKK και κατά συνέπεια η έμμεση κατάρρευση της Ροτζάβα. Η Τουρκία, δεν είναι πιθανό να εξαλείψει ολοκληρωτικά το PKK. Ωστόσο, δεν έχει άλλη επιλογή από το να βρίσκεται σε συνεχή σύρραξη με αυτό, καθώς ο αγώνας του αποσταθεροποιεί την εγχώρια πολιτική. Αυτή είναι η επιλογή που η Τουρκία υιοθετεί σήμερα και πολύ δύσκολα θα απεμπλακεί.

Το τρίτο σενάριο, είναι η επίτευξη μιας συμφωνίας με τη Ροτζάβα. Αυτό όμως δεν είναι συμβατό με το δόγμα ασφάλειας της Τουρκίας και δεν θα υλοποιηθεί εύκολα. Είναι αντίστοιχο με την συμφωνία με το PKK, καθώς για την Τουρκία, το PYD είναι βραχίονας του PKK στη Συρία. Μια τέτοια συμφωνία, θα προκαλούσε την πληθώρα των εθνικών και θρησκευτικών μειονοτήτων που συνθέτουν το Τουρκικό κράτος, να ξεκινήσουν ένοπλο αγώνα για την απόκτηση επιπλέον δικαιωμάτων ή και αυτονόμηση.

Στο τέταρτο σενάριο, ο πόλεμος τελειώνει με μια διεθνή ειρηνευτική συμφωνία, η οποία περιλαμβάνει και τους Κούρδους ως ισότιμα μέλη. Η τουρκική απάντηση θα είναι επίμονα αρνητική, αρνούμενη να αποδεχθεί μια κουρδική οντότητα στα σύνορά της. Κάτι τέτοιο, θα δημιουργούσε ζώνη ασφαλείας στο καθεστώς Άσαντ, θα παρείχε ασφαλές καταφύγιο για τους μαχητές του PKK και θα έφερνε πολύ κοντα τα δύο de facto πλέον αυτόνομα κρατίδια σε Συρία και Ιράκ, αποσπώντας την KRG από την σφαίρα επιρροής της. Η στάση αυτή καθυστερεί και προβάλει συνέχεια εμπόδια στις προσπάθειες για μια Συριακή ειρηνευτική συμφωνία.

Η στρατηγική στροφή της εξωτερικής πολιτικής του Ερντογάν με σκοπό να καταστεί σύγχρονος «Σουλτάνος» και προστάτης των μουσουλμανικών πληθυσμών στη περιοχή, δεν φαίνεται να αποδίδει τους αναμενόμενους καρπούς. Η ρήξη με το Ισραήλ, η απογοήτευση των ΗΠΑ και η απομάκρυνση από την Ε.Ε. θεωρήθηκαν ως ικανοποιητικό κόστος μπροστά στο όφελος της επίτευξης περιφερειακής ηγεμονίας. Κάτι τέτοιο όμως είναι πολύ μακρινό και ο χρόνος δουλεύει κατά της Τουρκίας.

Κινήσεις αναγκαστικής εφέλκυσης των ΗΠΑ και υπενθύμισής τους ότι η Τουρκία αποτελεί ακόμα σημαντικό σύμμαχο, όπως η κατάρριψη του Ρωσικού Su-24 το 2015, δεν απέδωσαν (BBC 2015). Οι σχέσεις με τις ΗΠΑ είναι σε τόσο κακό σημείο που παρατηρήθηκε Αμερικανός αξιωματούχος (Col. Ryan Dillon), να προειδοποιεί την Τουρκία ότι οι δυνάμεις τους (ΗΠΑ), διατηρούν το δικαίωμα να αμυνθούν έναντι του οποιουδήποτε θεωρούν ότι τις απειλεί (Semih 2017). Μια τέτοια δήλωση είναι ενδεικτική ότι οι προσπάθειες της Τουρκίας την φέρνουν σε ρήξη ακόμα και με τις ΗΠΑ. Μπορεί να μην την εγκαταλείψουν ως σύμμαχο, αλλά αυτό δεν σημαίνει ότι θα επιτρέψουν την πλήρη εφαρμογή των πολιτικών της στην περιοχή, περιορισμός που επιτρέπει στους Κούρδους μεγάλο εύρος πολιτικών κινήσεων.

Σε ότι αφορά τη Ρωσία, οι σχέσεις βρίσκονται ομοίως σε μια λεπτή ισορροπία. Μια εισβολή στη Συρία θα μπορούσε να οδηγήσει σε άμεση στρατιωτική σύγκρουση μεταξύ των δύο χωρών. Μια τέτοια σύγκρουση θα μπορούσε, σύμφωνα με τον Ρώσο Πρωθυπουργό Ντμίτρι Μεντβέντεφ, να τους «τραβήξει όλους» και να οδηγήσει «σε έναν νέο παγκόσμιο πόλεμο». Η τελευταία δήλωση, έχει μια δόση υπερβολής, αλλά η προοπτική ευρύτερων συγκρούσεων είναι μια απτή απειλή.

5.α.3 *Συριακή Αντιπολίτευση (Αντικαθεστωτικοί)*

Οι σχέσεις μεταξύ του PYD και της αντιπολίτευσης είναι εχθρικές και ιδιαίτερα σύνθετες. Για το PYD, η πτώση του καθεστώτος είναι πολύ χαμηλότερης προτεραιότητας από ότι για τους αντικαθεστωτικούς. Ο μόνος λόγος που δεν πολεμούν μεταξύ τους, είναι επειδή η αντιπολίτευση δεν έχει την ικανότητα να ανοίξει δεύτερο μέτωπο, καθώς το PYD μαζί με το ΙΚ είναι τα πιο δομημένα και οργανωμένα τμήματα της βόρειας Συρίας. Οι αραβικές φυλές στο βορρά είναι διαιρεμένες και τηρούν μια σχετικά ουδέτερη στάση απέναντι στο PYD. Γενικότερα όμως, η αντιπολίτευση βλέπει την εξάπλωση της Ροτζάβα, ως εισβολή του PYD. Τα γεγονότα του 2015 στο Tel Abyad, είναι ενδεικτικά της προσέγγισης του PYD σε περιοχές με υψηλά ποσοστά αραβικού πληθυσμού. Όταν οι Κουρδικές δυνάμεις το κατέλαβαν από το ΙΚ, το PYD επέβαλε τη δική του δομή διακυβέρνησης. Αρχικά, προτάθηκε από τους Άραβες να καθοριστεί η συμμετοχή τους στην διακυβέρνηση σε ένα ποσοστό της τάξης του 65%, αντίστοιχο του υπάρχοντος πληθυσμού. Το PYD όμως αρνήθηκε και το Tel Abyad συνδέθηκε με το καντόνι του Κομπανίου. Όπως φαίνεται και από την ιστορία των σχέσεων Αράβων και Κούρδων, υπάρχει μια ιστορική ένταση μεταξύ τους, με μικρο-συγκρούσεις που έχει βαθιά ιστορικά και φυλετικά στοιχεία. Πολλοί Άραβες σήμερα, αισθάνονται ότι αντιμετωπίζονται από το PYD ως πολίτες δεύτερης κατηγορίας και ως υποστηρικτές του ΙΚ.

Η υποστήριξη της αντιπολίτευσης από τις ΗΠΑ, ολοένα και μειώνετε. Η είσοδος ομάδων ακραίων ισλαμιστών στις τάξεις του FSA και η αποτυχία του προγράμματος εκπαίδευσης «μετριοπαθών» ομάδων, δυσχέρανε την υποστήριξή τους. Η εμφάνιση της εναλλακτικής του YPG, απάλλαξε ολοκληρωτικά τις ΗΠΑ από τις «μολυσμένες» πλέον με φονταμενταλιστικά στοιχεία, δυνάμεις του FSA.

Η υποστήριξη του FSA πλέον επαφίεται στις Αραβικές χώρες του Περσικού Κόλπου και την Τουρκία, δημιουργώντας όμως μια αρνητική συνιστώσα. Όταν ο FSA αναγκαστεί να εμπλακεί με τις YPG, οι χώρες αυτές θα πρέπει ή να αποσύρουν την υποστήριξή τους, χάνοντας τον «αντιπρόσωπό» τους σε αυτόν τον πόλεμο και συνεπώς βγαίνοντας εκτός παιγνίου, ή να έρθουν σε ρήξη με τις ΗΠΑ. Κανένα από τα δύο σενάρια δεν αποτελεί θετική εξέλιξη, αλλά και τα δύο πλησιάσουν χρονικά.

5.α.4 *Η Ροτζάβα και το PKK*

Προκειμένου να προσδιοριστούν οι σχέσεις PYD και PKK, είναι σημαντικό να εξεταστεί η ιδεολογία και το πολιτικό σχέδιο του PKK. Το κόμμα προτείνει ένα σύστημα δημοκρατίας που υπάρχει παράλληλα με τις κρατικές δομές που όμως δεν βασίζεται σε εδαφικό προσδιορισμό και καταμερισμό. Το PKK υποστηρίζει τη δημοκρατία των πολλών μέσω της αυτονομίας και όχι του ενός. Για αυτούς, δεν είναι θέμα των κρατών, αλλά των λαϊκών δημοκρατιών. Από το 2010, το PKK έχει απομακρυνθεί από την απαίτηση ενός ανεξάρτητου εθνικού κράτους, δηλώνοντας ότι πολλές ομάδες μπορούν να συνυπάρχουν μέσα στην ίδια «κρατική» οντότητα.

Οι εξελίξεις στη σύγκρουση στη Συρία, θεωρούνται από το PKK ως μέρος μιας σταδιακής εξέλιξης του Κουρδικού αγώνα έτσι ώστε να ακολουθήσουν οι αντίστοιχες συγκρούσεις στην Τουρκία και να βρεθεί μια ειρηνική λύση. Η εφαρμογή της δημοκρατικής αυτονομίας και της αυτοδιοίκησης στη Ροτζάβα θα δημιουργήσει μια βάση για να επηρεάσει τις πολιτικές εξελίξεις και στην Τουρκία και μακροπρόθεσμα, να οικοδομήσει μια περιφερειακή συναίνεση ή συμφωνία για την εξασφάλιση των κουρδικών δικαιωμάτων.

Το PKK, πιστεύει ότι η Κουρδική οντότητα στη Συρία θα συμβάλει θετικά στην επίλυση των προβλημάτων στην Τουρκία, καθώς η Τουρκία δεν μπορεί να συνεχίσει να καταστέλλει το κουρδικό στοιχείο. Πιστεύει επίσης ότι αυτές οι λύσεις θα πρέπει να εφαρμοστούν σε ολόκληρη την περιοχή. Οραματίζεται δε την κουρδική εθνική ενότητα μέσα σε μια υβριδική ομοσπονδιακή δομή, αντί της παραδοσιακής των εθνικών κρατών.

Μια μεγάλη αδυναμία του κουρδικού κινήματος στην Τουρκία ήταν η έλλειψη διεθνούς υποστήριξης. Εάν η διεθνής κοινότητα εμπλακεί στην αυτονόμηση της Ροτζάβα, θα της προσδώσει νομιμοποίηση και θα συνδέσει το PKK περισσότερο με το φιλοδημοκρατικό στρατόπεδο. Αυτό θα έδινε στο PKK, την ευκαιρία να συνεργαστεί μέσω του PYD, με μεγαλύτερες δυνάμεις και να επηρεάσει καλύτερα τους περιφερειακούς παίκτες.

Η ιδέα της δημοκρατικής αυτονομίας, είχε απορριφθεί στο παρελθόν ως ανεδαφική. Τώρα, σχηματίζεται ένα «παράδειγμα» που μπορεί και να λειτουργήσει στην πράξη. Τα επιχειρήματα του PKK ισχυροποιούνται σε όλες τις κουρδικές κοινότητες και οι πολιτικές του θέσεις ενισχύονται. Βέβαια, τα θαύματα

δεν είναι αναμενόμενα στη Ροτζάβα καθώς ακόμα μαίνεται η μάχη εναντίον του ΙΚ. Ωστόσο, υπάρχουν σαφή σημάδια ανθεκτικότητας του εγχειρήματος, όπως η αύξηση της μη κουρδικής εκπροσώπησης και της προώθησης της ισότητας των φύλων.

Το PYD, αποποιείται κάθε σχέση με το PKK με σκοπό να απαλλαχθεί από τον χαρακτηρισμό του ως τρομοκρατική οργάνωση. Αυτή η αποστασιοποίηση απέδωσε, με αποτέλεσμα να αποτελεί τον μοναδικό παράγοντα που συνεργάζεται με Ρωσία, ΗΠΑ και καθεστώς ταυτόχρονα. Το PYD, υιοθέτησε για άλλη μια φορά την τακτική της «απόκρυψης», όμως αυτή τη φορά σε διεθνές επίπεδο πετυχαίνοντας οφέλη, αντιστοίχου επιπέδου.

5.α.5 *Σχέσεις με την Κουρδική αντιπολίτευση (KNC) και το Ιρακινό Κουρδιστάν (KRI)*

Τα κόμματα του KNC, του παλαιοτέρου κουρδικού πολιτικού κινήματος στη Συρία, έχουν πλέον πέσει στη σκιά του PYD. Μέχρι το 2011, τα κόμματα του KNC είχαν ήδη χάσει τη λαϊκή υποστήριξη λόγω των κοινωνικών αλλαγών και της πετυχημένης αφήγησης του PYD, καθώς δημιούργησε την άποψη περί οπισθοδρομικής Κουρδικής πολιτικής σκηνής. Το PYD, διακηρύττει ότι τα άλλα κόμματα αναγνωρίζουν το σύστημά του, και βασιζόμενο σε αυτό, ακριβώς όπως έκανε και το καθεστώς Μπάαθ, θεωρεί όλα τα αντιτιθέμενα κόμματα παράνομα.

Παρά την αδυναμία τους όμως, τα κόμματα του KNC παραμένουν ενεργά. Εντός της Κουρδικής κοινωνίας, το KNC έχει αναλάβει τον σημαντικό ρόλο της αντιπολίτευσης στην κυριαρχία του PYD, αναδεικνύοντας θέματα όπως η καταναγκαστική στρατολόγηση, η στρατολόγηση ανηλίκων και η αυθαίρετη σύλληψη. Στον ευρύτερο συριακό και διεθνή τομέα, στηρίζεται και συνεργάζεται με την κυβέρνηση της Συρίας και έχει να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στο SNC, για την εξασφάλιση της διεθνούς αλλά και εσωτερικής εκπροσώπησης των Κούρδων.

Ωστόσο, η σχέση με το SNC εξακολουθεί να είναι πολύπλοκη, καθώς το τελευταίο είναι συχνά εχθρικό έναντι των Κουρδικών συμφερόντων και αντιτίθεται στην Κουρδική αυτονομία. Αυτό θα μπορούσε να αναγκάσει το KNC να εγκαταλείψει το SNC και να επιδιώξει συμφωνία με το PYD. Κούρδοι και των δύο

κομμάτων πιστεύουν ότι πρέπει να υπάρχει μια ξεχωριστή Κουρδική αντιπροσωπεία στις ειρηνευτικές συνομιλίες, εκτός από το SNC, καθώς αποτελούν μια εθνική ομάδα και όχι πολιτικό κόμμα. Αποσκοπούν δηλαδή στο να δημιουργήσουν μια τρίτη συνιστώσα στη Συρία, μαζί με τους καθεστωτικούς και τους αντικαθεστωτικούς.

Το KNC, έχει εγκλωβιστεί μεταξύ του PYD και του SNC, χωρίς καμία πιθανότητα βελτίωσης της θέσης του. Επικεντρώνει τις προσπάθειές του στη διεθνοποίηση του ρόλου του και στην απόκτηση νομιμότητας. Έχει επίσης παραλληλίσει και συνδέσει την ίδρυση ομοσπονδίας, με την συνταγματική αναγνώριση της Κουρδικής ταυτότητας. Ωστόσο, η άποψή του για την ομοσπονδιοποίηση διαφέρει από εκείνη του PYD, επειδή αναφέρεται σε εθνική και όχι δημοκρατική συνομοσπονδία. Αντ 'αυτού, το KNC στοχεύει σε μια δεσμευτική διεθνή συμφωνία που να εγγυάται τον ομοσπονδιακό χαρακτήρα παράλληλα με τα κουρδικά δικαιώματα.

Ο μόνος σύμμαχός του, φαίνεται να είναι το αδελφό ιδεολογικά Δημοκρατικό Κόμμα του Κουρδιστάν στο Ιράκ (KDP), που φιλοξενεί την πολιτοφυλακή του KNC, τους «Rojava Peshmerga». Βέβαια, το PYD θεωρεί το KDP αντίπαλο κόμμα και δεν θα επέτρεπε την είσοδό του στη Συρία ή την επιστροφή των «Rojava Peshmerga». Μια τέτοια υποχώρηση θα πρόσθετε μια αξιόλογη στρατιωτική πτέρυγα στο KNC, αφαιρώντας του το μονοπώλιο της στρατιωτικής ισχύος, με ολέθριες συνέπειες στην ισορροπία των δυνάμεων. Το παίγνιο μεταξύ των Κουρδικών κομμάτων είναι για την ώρα, μηδενικού αθροίσματος.

Οι σχέσεις PYD και KRI, είναι επίσης σύνθετες. Κατά την πολιορκία του Κομπανίου, οι «Rojava Peshmerga» πολέμησαν μαζί με το YPG και με την λήξη της πολιορκίας, αποχώρησαν ειρηνικά από την Ροτζάβα, στην KRI. Επιπλέον, όταν ο Barzani ζήτησε από τμήματα του PKK να αποχωρήσουν από την Sinjar του Ιράκ, παρατηρήθηκε η προσχώρηση «λιποτακτών» από τις τάξεις του PKK προς το KRI. Οι «λιποτάκτες» αυτοί, μετά από μια μικρής διάρκειας εκπαίδευση, εντάχθηκαν στα τμήματα των Peshmerga (Agencia EFE 2017). Επιπλέον, ο διοικητής των δυνάμεων του PKK Murat Karayilan, δήλωσε ότι τμήματά του θα αποσυρθούν από την περιοχή. Παρόλο που η υλοποίηση της απόσυρσης μπορεί να γίνει με σημαντικές καθυστερήσεις ή και μερικώς, η συνεργασία σε ηγετικό αλλά και ατομικό επίπεδο μεταξύ των Κουρδικών δυνάμεων, είναι εμφανής.

Οι συνεργασίες αυτές βέβαια, μπορούν να επιτευχθούν μόνο όταν τα δύο κόμματα των Κούρδων, ή τα αντίστοιχης ιδεολογίας τους σε κάθε περιοχή, συμφωνούν και συνεργάζονται. Όταν ο εθνικισμός του KDP και ο φιλελευθερισμός του PYD, έχουν σύμπνοια συμφερόντων. Στην συγκεκριμένη περίπτωση ο Talabani με τον Barzani, συμφωνούσαν στην αποχώρηση του PKK. Δυστυχώς, σε πολλές περιπτώσεις στο παρελθόν, όπως στον εμφύλιο του 1994-98, μεταξύ του KDP του Barzani και του PUK του Talabani, οι δύο οικογένειες διαφωνούσαν.

Σήμερα, οι Barzan χάνουν ισχύ στην Κουρδική ιεραρχία. Η διεθνής απομόνωση στην οποία έπεσε το KDP, μετά από το δημοψήφισμα στις 25 Σεπτεμβρίου 2017 και την μετέπειτα ανακήρυξη της ανεξαρτησίας του KRI από το Ιράκ, οδήγησε στην παραίτηση του Massoud Barzani από την προεδρία του κόμματος. Επιπλέον, σηματοδότησε την αποτυχία της όλης πολιτικής του KDP.

Αντίθετα στη Συρία, οι επιλογές του PYD φαίνεται να αποδίδουν. Όσο η συνοχή των συνόρων της Συρίας δεν κινδυνεύει, η Ροτζάβα θα έχει συμμάχους το καθεστώς Άσαντ αλλά και τις μεγάλες δυνάμεις της Ρωσίας και των ΗΠΑ.

5.α.6 *Ιράν και Hezbollah*

Το Ιράν, αποτελεί την μοναδική Σιιτική χώρα στην περιοχή και μάχεται για την εξάπλωση του Σιιτικού Ισλάμ, σε όλη την επικράτεια του μουσουλμανικού κόσμου. Οι ομόθρησκες μειονότητες των χωρών της Μ. Ανατολής, λειτούργησαν σε πολλές περιπτώσεις ως μοχλός άσκησης πίεσης από το Ιράν, στα αντίστοιχα κράτη. Η πιο ισχυρή οργάνωση σύμμαχός του είναι η Hezbollah, η οποία είναι ουσιαστικά όργανό του.

Αντίστοιχα, το ίδιο το Ιράν, διαθέτει Κουρδική μειονότητα στο έδαφός του. Κύριος αντιπρόσωπος της είναι το αδελφό κόμμα του PKK, PJAK και η στρατιωτική του πτέρυγα Kurdistan Freedom Brigade (Hazen Rizgariya Kurdistan, HRK). Παρά τη θετική σχέση με το PKK, το Ιράν διαφωνεί στη δημιουργία ανεξάρτητου κράτους στη βόρεια Συρία και κατά συνέπεια τον διαμελισμό της χώρας.

Αυτό ισχύει για πολλούς και διαφορετικούς λόγους. Ο κυριότερος είναι διότι το Ιράν επιθυμεί να ηγεμονεύσει στη Μέση Ανατολή και εκτιμά ότι ένα ανεξάρτητο Κουρδιστάν θα αποτελέσει εκτελεστικό όργανο των ΗΠΑ και του

Ισραήλ. Οι στρατιωτικές βάσεις τον ΗΠΑ, που θα δημιουργηθούν μετά την ανακήρυξη του ως ανεξάρτητο κράτος, θα αποτελούσε σοβαρή απειλή για την ασφάλεια του Ιράν.

Στον τομέα της οικονομικής ασφάλειας του Ιράν, η απειλή θα είναι αντίστοιχη καθώς θα εμφανιστεί ένα αμερικανικό προτεκτοράτο στα σύνορά του. Το καπιταλιστικό σύστημα που θα το διέπει και οι Αμερικανικές επενδύσεις, στην καλύτερη περίπτωση θα προκαλέσουν αλληλεξάρτηση και στην χειρότερη, οικονομική εξάρτηση.

Σε περιφερειακό επίπεδο, δημιουργείται μία διαχωριστική ζώνη μεταξύ Τουρκίας και Ιράν απομακρύνοντας τις δύο χώρες περαιτέρω. Η δυνατότητα Συμμαχίας μεταξύ τους καθίσταται δυσκολότερη περιορίζοντας ακόμα περισσότερο τις επιλογές τους καθώς οι σχέσεις και των δύο με την δύση είναι είτε αρνητικές, όπως στην περίπτωση του Ιράν, είτε σταθερά μειούμενα θετικές, όπως στην περίπτωση της Τουρκίας. Στο εσωτερικό, η ανεξαρτησία των Κούρδων της Συρίας θα προκαλέσει αντίστοιχα αιτήματα από τους 8 εκατομμύρια Κούρδους που διαμένουν στο «ανατολικό Κουρδιστάν».

Το Ιράν όμως, αντιλαμβάνεται την αξία τους ως εργαλείο άσκησης εξωτερικής πολιτικής. Η αντιπαλότητα των Κούρδων με τους φονταμενταλιστές, οι οποίοι είναι ως επί το πλείστο ακραίοι Σουνίτες, καθιστά το Κουρδικό στοιχείο, σύμμαχό του. Βέβαια, οι σχέσεις με το PKK, δίνουν και μία άλλη διάσταση. Μία ισχυρή Ροτζάβα θα αποτελέσει τον κύριο καθοδηγητή του PKK στο εσωτερικό της Τουρκίας, αφαιρώντας από το Ιράν την αντίστοιχη δυνατότητα.

Οι παραπάνω λόγοι καθιστούν σχεδόν αδύνατη την αποδοχή μιας ανεξάρτητης Κουρδικής οντότητας στη Συρία. Επιπλέον, οι πατροπαράδοτα καλές σχέσεις του Ιράν με το Αλεβιτικό καθεστώς της Συρίας, ενισχύουν αυτή τη θέση.

5.α.7 *Ισραήλ*

Το μεγαλύτερο έλλειμμα στην ασφάλεια του Ισραήλ, είναι η απουσία στρατηγικού βάθους. Περιστοιχίζεται από Αραβικά κράτη, τα οποία έχουν εκφράσει έμπρακτα την εχθρότητά τους απέναντί του. Σε ένα τέτοιο επιθετικό γεωπολιτικό περιβάλλον, το Ισραήλ καλείται να εξισορροπήσει την αραβική ισχύ και να δημιουργήσει συμμάχους. Ένα Κουρδικό κράτος το οποίο θα οφείλει την

δημιουργία του αλλά και θα υποστηρίζεται από το Ισραήλ, θα αποτελεί ιδανικό σύμμαχο, προσφέροντας το απαραίτητο στρατηγικό βάθος.

Δεδομένης της αλλαγής της εξωτερικής πολιτικής της Τουρκίας, από φιλοδυτικό κράτος σε ηγεμονεύουσα χώρα ισλαμικού προφίλ, το Ισραήλ χρειάζεται ένα αντίβαρο στην περιοχή για την ισορρόπηση ή και την επανέναρξη αυτής της στρατηγικής συμμαχίας. Επιπρόσθετα, η έχθρα που εκφράζουν όλα τα κράτη της περιοχής αλλά και η παρουσία Κουρδικού στοιχείου σε όλα αυτά ανεξαιρέτως, καθιστά το ανεξάρτητο Κουρδιστάν, ιδανική προοπτική στην εξωτερική πολιτική του Ισραήλ.

Μέχρι στιγμής, το Ισραήλ έχει περιοριστεί σε δηλώσεις αξιωματούχων του, κατά τις οποίες υποστηρίζεται η ανεξαρτησία των Κούρδων σε όλη την γεωγραφική περιοχή του Κουρδιστάν. Δεν έχει παρασχεθεί επίσημα οικονομική ή στρατιωτική βοήθεια. Τα τελευταία έξι χρόνια, ακολουθήθηκε μια πολιτική μη παρέμβασης. Οι προσπάθειές του να δημιουργήσει συμμαχίες με ομάδες εντός της Συρίας απέτυχαν ενώ παράλληλα η Τεχεράνη είναι αποφασισμένη να εδραιωθεί στα βόρεια σύνορά του, δημιουργώντας βάσεις για τη Hezbollah. Είναι σαφές ότι οι Κούρδοι είναι ο πιο κατάλληλος, αν όχι ο μόνος υποψήφιος, στον οποίο το Ισραήλ μπορεί να υπολογίζει για υποστήριξη (Baker 2017). Εάν το Τελ Αβίβ ελπίζει, μαζί με την σύμμαχο Ουάσιγκτον, να αποτρέψει την Τεχεράνη, θα χρειαστεί να ενισχύσει την επιρροή στη συριακή Κουρδική περιοχή για να χρησιμεύσει ως φραγμός έναντι του Ιράν.

5.β *Περιφερειακό – Διεθνές Επίπεδο*

5.β.1 *Ρωσία*

Η στρατηγική της Ρωσίας στην περιοχή, επικεντρώνεται στην διατήρηση του καθεστώτος Άσαντ στην Συρία και στην καταπολέμηση του ΙΚ, καθώς θεωρεί ότι έτσι διασφαλίζονται τα συμφέροντά της και προστατεύεται η εθνική της ασφάλεια. Κατά συνέπεια υποστηρίζεται και ο αγώνας του Κουρδικού κινήματος στη Συρία.

Η Ρωσία, θεωρεί τους Κούρδους ως μία μετριοπαθή σουνιτική δύναμη ιδιαίτερης σημασίας για την αντιμετώπιση του ισλαμικού φονταμενταλισμού.

Ουδέποτε συμπεριέλαβε το PKK στις λίστες των τρομοκρατικών οργανώσεων και είναι εξαιρετικά απίθανο να το κάνει στο μέλλον. Ο ισλαμικός φονταμενταλισμός αποτελεί ιδιαίτερη απειλή για την εθνική ασφάλεια της Ρωσίας, όπως έδειξαν οι εκδηλώσεις τρομοκρατικών ενεργειών σε αστικά συγκροτήματα πολύ μακριά από την Υπερκαυκασία, όπου υπάρχει το σημαντικότερο πρόβλημα.

Τα συμφέροντα της Ρωσίας και της Τουρκίας είναι συγκρουόμενα. Η κατάρριψη του ρωσικού αεροσκάφους στις 24 Νοεμβρίου 2015 και η ανοιχτή έχθρα της Ερντογανικής Τουρκίας απέναντι στο καθεστώς Άσαντ, ενίσχυσαν τη ρωσική υποστήριξη προς τους Κούρδους. Είναι λογικό η Ρωσία να θεωρεί το PKK και το PYD, ως σημαντικό εργαλείο για εξισορρόπηση της τουρκικής ισχύος στην περιοχή.

Τον Φεβρουάριο του 2016, οι Ρωσοκουρδικές σχέσεις ενισχύθηκαν με την εγκατάσταση στη Μόσχα της ανεπίσημης διπλωματικής αποστολής της Ροτζάβα. Η διπλωματική αυτή κίνηση είχε διττό ρόλο. Αφενός, οι Κούρδοι διεμήνυαν προς στις ΗΠΑ πως δεν θα πρέπει να επαναλάβουν τις πολιτικές του παρελθόντος. Η εγκατάλειψη των Κούρδων και η υποστήριξη των τουρκικών συμφερόντων, πλέον δεν θα είναι τόσο εύκολη. Η εναλλακτική της Ρωσίας ως υποστηρίζουσα μεγάλη δύναμη, αλλάζει τις ισορροπίες. Αφετέρου, επικοινωνούσε προς την Τουρκία ότι η Ρωσία, έχει λόγο στην εξωτερική πολιτική της, στα νότια σύνορά της. Η σχετική της ισχύ σε περιφερειακό επίπεδο μειώνεται αισθητά και μάλιστα η στρατιωτική, εκμηδενίζεται.

Μια ανοιχτή στρατιωτική εμπλοκή με τους Κούρδους, όσο αυτοί διατηρούν την υπάρχουσα ισορροπία με το καθεστώς Άσαντ, είναι απίθανη και αδύνατη. Ο κίνδυνος να παρασύρει την περιοχή σε πόλεμο με την πλήρη εμπλοκή κρατών, μερικά εκ των οποίων είναι πυρηνικές δυνάμεις και το κόστος που αυτό μπορεί να επιφέρει, το απαγορεύει. (Η. Ι. Κουσκουβέλης 2000)

Αυτό η Ρωσία το γνωρίζει και σε στρατιωτικό επίπεδο το χρησιμοποιεί υπέρ των Κούρδων και κατά συνέπεια υπέρ του καθεστώτος Άσαντ. Η στρατηγική τοποθέτηση ρωσικών τμημάτων εντός του Afrin και της Al Shahba, στην Βόρειοδυτική Συρία, (Idiz 2017) «για συντονισμό με τις Κουρδικές και τοπικές δυνάμεις προς επαύξηση της ασφάλειας», απαγορεύει από την Τουρκία την οποιαδήποτε επιθετική στρατιωτική επιλογή.

Η τακτική αυτή όμως μεγιστοποιεί την ανασφάλεια της Τουρκίας και για άλλο λόγο. Η συνεργασία των SDF, με την Ρωσία, έμμεσα προκαλεί την

συνεργασία με τις ΗΠΑ. Το κέντρο συντονισμού που αναπτύχθηκε στην ανατολική Συρία, είναι ενδεικτικό της συνεργασίας αυτής (Fisk 2017). Αντίστοιχα, οι ΗΠΑ αναγνωρίζουν την ανασφάλεια της Τουρκίας, όμως στη συγκεκριμένη περίπτωση της καταπολέμησης του ΙΚ, γνωρίζουν ότι τα συμφέροντά τους είναι κοινά με των Κούρδων και της Ρωσίας, και όχι με αυτά των Τούρκων.

Σε διπλωματικό επίπεδο, η στήριξη της Ρωσίας είναι σαφής. Υποστηρίζει σε διεθνές επίπεδο, την εφαρμογή ενός συνομοσπονδιακού μοντέλου και επιδιώκει την συμμετοχή των Κούρδων της Συρίας, στις διαπραγματεύσεις. Ο Ρώσος ΥΠΕΞ Σεργκέι Λαβρόφ, υποστήριξε τις παραπάνω θέσεις στις συνομιλίες της Γενεύης, διαμηνύοντας ότι η θέση της Ρωσίας δεν θα αλλάξει (Rudaw 2017). Παράλληλα, υποστήριξε τη νομιμότητα της παραμονής του Ιράν στη Συρία. (STAFF 2017)

Βέβαια, οι θέσεις αυτές δεν είναι το καλύτερο σενάριο για το καθεστώς. Η επιδίωξη όμως της επιστροφής στο status quo ante, είναι ανεδαφική. Το καθεστώς πρέπει να υποστεί την μικρότερη δυνατή ζημιά και να συμβιβαστεί, υποχωρώντας σε ορισμένα επίπεδα. Η ομοσπονδιοποίηση της χώρας ή η απομάκρυνση του Άσαντ από την εξουσία, είναι δύο από τις υπάρχουσες πολιτικές επιλογές. Ήδη, ο Πρόεδρος της Ρωσίας Πούτιν, πρότεινε στον Άσαντ να παραιτηθεί, όμως η απάντηση ήταν αρνητική. (SHARKOV 2016)

5.β.2 *ΗΠΑ*

Η εξωτερική πολιτική των ΗΠΑ στη Συρία, την παρούσα χρονική περίοδο, επικεντρώνεται στην καταπολέμηση του ΙΚ και την απομάκρυνση του Άσαντ από την εξουσία. Για τις ΗΠΑ, η ανεξαρτησία της Ροτζάβα, αποτελεί θετική προοπτική. Οι Κούρδοι του Ιράκ, είναι ήδη προσανατολισμένοι στα αμερικανικά συμφέροντα και εάν κάτι αντίστοιχο επιτευχθεί και για τους Κούρδους της Συρίας, πέραν της σημαντικής ενίσχυσης του αγώνα εναντίον του ΙΚ, θα δημιουργήσει έναν πολύτιμο σύμμαχο στην περιοχή της Μέσης Ανατολής.

Η Συρία, ανέκαθεν αποτελούσε μέρος του σοβιετικού στρατοπέδου και στην μετασοβιετική εποχή, η Ρωσία επιδιώκει την αποκατάσταση της επιρροής της σε αυτές τις χώρες. Η στρατηγική της ανάσχεσης αυτής της προσπάθειας από τις ΗΠΑ, εκφράζεται με την απομάκρυνση του φιλορωσικού Άσαντ από την

εξουσία ή τη δημιουργία ενός κρατιδίου αντίβαρου στις πολιτικές και στρατηγικές επιλογές της ομοσπονδιακής κυβέρνησής του. (Μάζης 2013)

Η ανάσχεση αυτή όμως δεν είναι τόσο απλή όσο ήταν στον Ψυχρό Πόλεμο. Το διεθνές σύστημα πλέον είναι όντως μονοπολικό, αλλά πολλές χώρες το θεωρούν πολυπολικό, με δευτερεύουσες ισορροπίες ισχύος (Η. Κουσκουβέλης 2004, 202). Σε περιφερειακό επίπεδο, πολλές χώρες επιδιώκουν την ηγεμονία και οι ΗΠΑ πρέπει να διατηρήσουν την παγκόσμια ασφάλεια, σε συνάρτηση βέβαια με τα συμφέροντά τους. Για παράδειγμα, η συμφωνία για το πυρηνικό πρόγραμμα του Ιράν πράγματι αδρανοποίησε την Ιρανική πυρηνική βόμβα, όμως δυσαρέστησε Ισραηλινούς και Σαουδάραβες και επανέφερε το Ιράν από τη διεθνή απομόνωση.

Οι ισορροπίες είναι πιο λεπτές από αυτές του παιγνίου μηδενικού αθροίσματος που ίσχυε στον Ψυχρό Πόλεμο και ακόμα και ένας «μικρός» παίχτης μπορεί να προκαλέσει μεγάλη ανισορροπία ισχύος. Οι Κούρδοι είναι το ιδεατό «εργαλείο» για αυτό καθώς έχουν πρόσβαση σε όλα τα κράτη της περιοχής ως πολιτική οντότητα και μπορούν να αλλάξουν εύκολα στρατόπεδο χωρίς καμία δέσμευση. Μπορούν δηλαδή να λειτουργήσουν και σε διεθνές επίπεδο, όπως ακριβώς λειτουργούσαν σε τοπικό περιφερειακό και να καταστούν οι «φύλακες» της ισορροπίας στη Μέση Ανατολή.

Αυτό όμως συνεπάγεται ότι οι ΗΠΑ, δεν θα επιτρέψουν την δημιουργία ανεξάρτητου «Μεγάλου Κουρδιστάν» αλλά θα υποστηρίξουν την ύπαρξη μικρών και εξαρτημένων από αυτές, κρατικών οντοτήτων στα εν λόγω κράτη ή ομοσπονδίες. Ήδη, αυτή η στρατηγική λειτουργούσε μέχρι το δημοψήφισμα της KRI. Η κάθετη πτώση στις σχέσεις των ΗΠΑ-Τουρκίας με την KRI μετά το δημοψήφισμα, σε αντίθεση με την υποστήριξή τους μέχρι τότε, το επαληθεύει. Το πρόβλημα των ΗΠΑ όμως είναι ότι στη Συρία, η κεντρική κυβέρνηση είναι φιλορωσική και η Ροτζάβα προσανατολίζεται αντίστοιχα. Για αυτό, η διπλωματική τους δυναμική εστιάζει κυρίως στην αλλαγή της ίδιας της κεντρικής εξουσίας, και όχι στις διπλωματικές σχέσεις και τον προσεταιρισμό της Ροτζάβα.

Στον στρατιωτικό τομέα, ήδη υπάρχουν αμερικανικές βάσεις που φιλοξενούν στρατεύματα αλλά και εκπαιδεύουν προσωπικό. Η επέκταση της συνεργασίας, μπορεί να περιλαμβάνει την αποθήκευση υλικών, αντιβαλλιστική άμυνα ή ακόμα και τήρηση στρατιωτικών δυνάμεων στο έδαφός τους.

Όμως οι ΗΠΑ, με τη συνεργασία τους με τις YPG, έχουν οδηγηθεί σε ορισμένα στρατηγικά αδιέξοδα. Συγκεκριμένα, θα πρέπει να χειριστούν λεπτές ισορροπίες σε ότι αφορά τον πιθανό στρατιωτικό συντονισμό με την Ρωσία, ενώ εάν αποφασίσουν να τερματίσουν την υποστήριξή τους στο YPG, θα εμβαθύνουν τη συνεργασία μεταξύ PYD και Ρωσίας και θα μειώσουν περαιτέρω τις επιλογές τους.

Επιπρόσθετα, η συνεχής απομάκρυνση της Τουρκίας από την δυτική σφαίρα επιρροής, επιταχύνεται αλλά και αποκτά εσωτερικά της Τουρκίας νομιμότητα, καθώς φαίνεται ότι οι ΗΠΑ επιλέγουν τους Κούρδους έναντι των Τούρκων. Η ικανοποίηση των Τουρκικών συμφερόντων έρχεται σε ευθεία αντίθεση με τα Κουρδικά, θέτοντας τις ΗΠΑ σε μια ακόμα ευαίσθητη ισορροπία. Η συσχέτιση των συμφερόντων της Τουρκίας, της Ρωσίας, των ΗΠΑ και των Κούρδων, δημιουργεί ένα ιδιαίτερα εκρηκτικό μείγμα που απαιτεί λεπτούς χειρισμούς από όλους τους παίχτες ανεξαιρέτως.

5.γ *Διεθνές Επίπεδο*

5.γ.1 *Η Ροτζάβα στην Διεθνή Σκηνή*

Παρά τα αξιοσημείωτα οφέλη στον τοπικό πληθυσμό, η Ροτζάβα είναι εξαιρετικά εύθραυστο οικοδόμημα και ελλιπές σε φίλους και υποστηρικτές. Όλοι οι άλλοι εμπλεκόμενοι παράγοντες στη Συρία, πλην των ΗΠΑ, είναι εχθρικοί ή ουδέτεροι. Σε ένα τόσο εχθρικό περιβάλλον, οποιαδήποτε διεθνής υποστήριξη, είναι ζωτικής σημασίας. Ως εκ τούτου, η αναδυόμενη αυτόνομη περιοχή, έχει καταβάλει σημαντικές προσπάθειες για τη δημιουργία και τη διάδοση μιας αφήγησης που απευθύνεται σε διεθνείς κυβερνήσεις και κοινότητες.

Η αφήγηση αυτή έχει δύο θέματα. Το πρώτο είναι αυτό του «χαρακτήρα» των εχθρών της. Η Ροτζάβα, ιδρύθηκε μόνο για αυτοάμυνα αλλά τώρα προσφέρει προστασία σε όλους, καθώς μάχεται για την επιβίωση των μειονοτήτων ενάντια στους πολυπληθέστερους και ιδιαίτερα κακούς εχθρούς. Είναι εύκολο να απεικονιστεί το ΙΚ μέσα σε αυτήν την αφήγηση και κατά συνέπεια να κερδηθεί η κοινή γνώμη των ψηφοφόρων των πολιτισμένων και φιλελεύθερων δυτικών χωρών.

Η εξάμηνη πολιορκία και η νίκη επί του ΙΚ στο Κομπάνι, άλλαξε την Κουρδική αφήγηση σε ηρωική υπεράσπιση γενικότερα των αδυνάτων και επιπλέον, γεγονός σπάνιο για την εποχή, σε νικηφόρο δύναμη έναντι του ΙΚ. Μεταμόρφωσε έτσι τις σχέσεις της με τη Δύση, ειδικά με τις ΗΠΑ, διότι απέδειξε ότι θα μπορούσε να είναι χρήσιμος, αξιόπιστος και αποτελεσματικός σύμμαχος.

Η Τουρκία, κατηγορείται συνεχώς για τη στάση της και καταδικάζεται συνεχώς τόσο η εχθρότητά της απέναντι στους «ειρηνικούς Κούρδους που αγαπούν τη δημοκρατία» όσο και η υποστήριξή της στο ΙΚ. Αντίστοιχα, το καθεστώς Assad προβάλλεται ως παράνομο και η αντιπολίτευση της Συρίας ως τυχοδιωκτικός και αντιδημοκρατικός οργανισμός, που οδηγείται από προσωπικές φιλοδοξίες. Ακόμα και η KRI, δεν βοηθά τους Κούρδους καθώς είναι εκτελεστικό όργανο Τουρκίας.

Το δεύτερο αφηγηματικό θέμα, είναι η παρουσίαση της Ροτζάβα, ως την πλέον υγιή εναλλακτική λύση διακυβέρνησης της μεταπολεμικής Συρίας. Τα αιώνια προβλήματα που πηγάζουν από τις θρησκευτικές φυλετικές και εθνικές διαφορές στην περιοχή, αδρανοποιούνται με την εφαρμογή της εναλλακτικής της Ροτζάβα καθώς εφαρμόζεται δημοκρατική, λαϊκή και κοσμική ιδεολογία ταυτόχρονα με έναν καλά οργανωμένο μηχανισμό αυτοδιοίκησης. Η εμφάνιση του όρου «Βόρεια Συρία» και όχι Κουρδιστάν, στο όνομα της αυτόνομης περιοχής (DFNS), αποτελεί μέρος της προσπάθειας υποβάθμισης της κουρδικής της υπόστασης, όπως επίσης και η δημιουργία της SDF ως πολυεθνικής-πολυθρησκευτικής δύναμης, αντάξιας της διεθνούς υποστήριξης. Επιπλέον, από το 2016, η διεθνής εκπροσώπηση του κινήματος, χωρίζεται επίσημα στα γραφεία του PYD και της Ροτζάβα.

Υπάρχει επίσης, η ενδιαφέρουσα αφοσίωση στη διατήρηση της κρατικής υπόστασης της Συρίας και στις αξιώσεις περί συριακού πατριωτισμού. Η αφοσίωση αυτή, είναι απολύτως συμβατή με την ιδεολογία της δημοκρατικής αυτονομίας που προορίζεται να είναι προς όφελος όλων των λαών και όχι μόνο των Κούρδων.

Για τα δυτικά κράτη, υπάρχει μια σύγκρουση μεταξύ της επιτακτικής ανάγκης να ανασχεθεί το ΙΚ και της διατάραξης των σοβαρών ευαισθησιών της Τουρκίας. Υπάρχουν πολλοί λόγοι για τον δυτικό δισταγμό, όπως η σημασία της χρήσης τουρκικών αεροπορικών βάσεων. Επιπρόσθετα, οι γραμμές των υφιστάμενων συνόρων της Συρίας, δεν πρέπει να απειλούνται από αυτόνομα

κινήματα, για αυτό και οι δυνάμεις των ΗΠΑ και της ΕΕ αντιτίθενται στις μονομερείς ενέργειες και στην αποστασιοποίησή του PYD, από την αντιπολίτευση της Συρίας. Η Δύση, επικρίνει επίσης το PYD για την αυταρχική του συμπεριφορά και προτιμά να υποστηρίξει το KNC, το οποίο είναι μέλος του Syrian National Council-SNC[43] και αναγνωρισμένο ως νόμιμος εκπρόσωπος του συριακού λαού, από το 2012.

Από πλευράς δραστηριοποίησης της εξωτερικής της πολιτικής, είναι γεγονός ότι έχουν καταβληθεί σημαντικές προσπάθειες να εκπροσωπηθεί σε διεθνές επίπεδο, με θετικά μέχρι τώρα αποτελέσματα. Ήδη στους διαδρόμους του ΟΗΕ έχει κάνει την εμφάνισή της η σημαία της Ροτζάβα, ενώ στο πλαίσιο της διεθνούς νομιμοποίησης της ανεξαρτησίας της, έχουν ανοίξει διπλωματικές αντιπροσωπίες σε διάφορα κράτη.

Από τις 10 Φεβ 2016, η «Διοίκηση της Rojava» άνοιξε γραφείο στη Μόσχα ενώ είναι διπλωματικά δραστήρια και στις Βρυξέλλες, στις οποίες στεγάζονται το ΝΑΤΟ, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Στις 3 Απριλίου, οι YPG-YPJ άνοιξαν γραφείο στη Πράγα όμως μετά από πιέσεις της Τουρκίας, το έκλεισαν. Το επόμενο γραφείο, άνοιξε στη Στοκχόλμη στις 18 Απριλίου, ομοίως στο όνομα της «Διοίκησης της Rojava». (Tastekin 2016)

Η Ροτζάβα, είναι ελκυστική για τις διεθνείς δυνάμεις που επιχειρούν στον πόλεμο της Συρίας, και όχι μόνο. Ο σημαντικότερος παράγοντας για τα δυτικά κράτη και τη Ρωσία, είναι η αποτελεσματικότητά της ενάντια στο ΙΚ. Το PKK, εξακολουθεί να βρίσκεται στις δυτικές τρομοκρατικές λίστες, αλλά το PYD δεν είναι και παρά την Τουρκική πίεση, δεν είναι πιθανό να εισαχθεί. Η Ρωσία, μέχρι στιγμής απαλλαγμένη από αυτή την πίεση, είναι ο ισχυρότερος υποστηρικτής της Ροτζάβα, προωθώντας την ένταξη του PYD στις ειρηνευτικές συνομιλίες της Συρίας. Σε γενικές γραμμές δηλαδή, οι Κούρδοι πέτυχαν τους σκοπούς τους σε διεθνές διπλωματικό επίπεδο, παρά τις όποιες δυσκολίες.

---

[43] Οι δυνάμεις της αντιπολίτευσης που αντιτάσσονταν στο καθεστώς του Μπασάρ αλ Άσαντ σχημάτισαν το Συμβούλιο στην Κωνσταντινούπολη στις 2 Οκτωβρίου 2011, με στόχο την ανατροπή του καθεστώτος. Αποτελεί ανεπίσημα την κυβέρνηση της Συρίας στην εξορία και έχει αναγνωριστεί ως τέτοια από πληθώρα κρατών.

5.γ.2 *Ο.Η.Ε.*

Από την έναρξη των εχθροπραξιών στη Συρία, ο ΟΗΕ έχει καταβάλει προσπάθειες για την ομαλοποίηση της κατάστασης και την επιστροφή της ειρήνης και της ασφάλειας στη περιοχή. Μετά από μια πενταετή πορεία αποτυχημένων διαπραγματεύσεων λόγω των προσωπικών φιλοδοξιών των εμπλεκομένων, της έλλειψης ομοφωνίας, των αντικρουόμενων ηθών και αντιλήψεων, αλλά και των ειδικών συμφερόντων των εγγυητριών δυνάμεων (Η. Ι. Κουσκουβέλης 1997, 20-34), η κατάσταση εξακολουθεί να είναι περίπλοκη όμως έχει παρουσιαστεί σχετική μείωση των συγκρούσεων.

Η αντιπολίτευση, δέχεται να συμμετέχει στις διαπραγματεύσεις μόνο υπό τον όρο της παραίτησης του Προέδρου Άσαντ, ενώ το καθεστώς έχει ως πρώτη προτεραιότητα την παραμονή του στην εξουσία. Η απομάκρυνση του Άσαντ όμως δεν είναι εύκολη υπόθεση. Η δομή της εξουσίας στην προπολεμική Συρία ήταν απόλυτα ενορχηστρωμένη γύρω από τον ίδιο αλλά και τον στενό οικογενειακό του κύκλο. Όλοι αυτοί οι αξιωματούχοι, έχουν δημιουργήσει αντίστοιχες δομές με έμπιστους συνεργάτες. Η αλλαγή εξουσίας, συνεπάγεται την κατάρρευση του όλου κυβερνητικού μηχανισμού που θα προκαλέσει ένα κενό εξουσίας αντίστοιχο με αυτά που παρουσιάστηκαν με την απομάκρυνση των Σαντάμ και Καντάφι. Σε αντιδιαστολή, το καθεστώς επικαλείται το Συριακό Σύνταγμα για την παραμονή του στην εξουσία, προσδίδοντας μια νομιμότητα στην άρνησή του.

Υπάρχουν και άλλα, πιο πρακτικά προβλήματα που είτε ισχύουν είτε οι δύο πλευρές τα επικαλούνται για μη συμμετοχή τους στις διαπραγματεύσεις. Για παράδειγμα, η χρησιμοποίηση χημικών όπλων, τις έπαυσε για κάποιο χρονικό διάστημα, μέχρι την διαλεύκανση της κατάστασης. Επίσης, προβλήματα ή διχογνωμίες μεταξύ των ομάδων της αντιπολίτευσης, την ανάγκασαν να απέχει από την όλη διαδικασία, μέχρι να επιτευχθεί ομοφωνία. Παρόλο που για ευνόητους λόγους ποτέ δεν τέθηκε επίσημα, πολλές φορές τα δύο μέρη ή και οι αντίστοιχοι υποστηρικτές τους, καθυστερούσαν ή ανέβαλαν τις συνομιλίες, καθώς έκριναν ότι μια εν εξελίξει νίκη, θα ισχυροποιούσε τις θέσεις τους.

Οι Κούρδοι, δεν εκπροσωπήθηκαν ποτέ μέχρι τώρα στις διαπραγματεύσεις, τουλάχιστον όχι άμεσα. Η εκπροσώπησή των θέσεών τους από το SNC, θεωρείται από τους ίδιους ανεπαρκής και επιδιώκουν να

αποτελέσουν, από την αρχή μάλιστα των συγκρούσεων, την τρίτη συνιστώσα στην όλη διαδικασία. Οι μόνοι υποστηρικτές τους σε αυτό είναι οι Ρώσοι, όμως χωρίς να το επιτυγχάνουν, με αποτέλεσμα να αναλαμβάνουν και αυτοί τον ρόλο του διαμεσολαβητή μεταξύ Κούρδων και ΟΗΕ. Έτσι, εκπροσωπούνται από δύο διαφορετικά κράτη, όμως έμμεσα.

Στο αίτημα της απομάκρυνσης του Άσαντ από την εξουσία, η Ρωσία δεν είναι τόσο απόλυτη όσο η Συρία. Όπως προαναφέρθηκε, στο παρελθόν είχε προταθεί η παραίτηση του Άσαντ, όμως η απάντηση ήταν αρνητική. Σε αυτό το σημείο πρέπει να αναφερθεί ότι η πρόταση των Ρώσων ήταν πράγματι η παραίτησή του, όμως όχι πριν περατωθεί μια προκαθορισμένη μεταβατική περίοδος που θα κατέληγε σε εκλογές. Η αντιπολίτευση, διαφωνούσε ακόμα και σε αυτό, ζητώντας την άμεση παραίτησή του και την μετέπειτα έναρξη της μεταβατικής περιόδου.

Σε κάθε περίπτωση, μεταβατική περίοδος δεν δύναται να υπάρξει εν μέσω συγκρούσεων. Για αυτό, το κύριο μέλημα των χωρών που συμμετέχουν είναι σε πρώτο χρόνο, η διαρκής και σεβαστή από όλα τα μέρη εκεχειρία και σε δεύτερο, η έναρξη της μεταβατικής περιόδου. Τα καθήκοντα και οι εξουσίες του Προέδρου, η σύσταση της υπηρεσιακής κυβέρνησης και ο χρόνος διάρκειας της μετάβασης, είναι μερικά από τα διαπραγματευόμενα θέματα.

Στο πλαίσιο της επίτευξης της πολυπόθητης εκεχειρίας, συγκροτήθηκε στις 14 Νοε του 2015 στη Βιέννη, το International Syria Support Group (ISSG), αποτελούμενο από είκοσι χώρες και οργανισμούς[44]. Η είσοδος της Ρωσίας στον πόλεμο και η απόδοση των αεροπορικών βομβαρδισμών της, έγειραν την πλάστιγγα υπέρ του καθεστώτος στο πεδίο της μάχης, με αποτέλεσμα να αναπροσαρμοστούν οι «θέσεις» στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων. Πλέον, η Ρωσία και οι ΗΠΑ θα συμπροέδρευαν (Spokesperson 2016) και θα συμμετείχαν το Ιράν και η Αίγυπτος. Τον Δεκέμβριο του ίδιου έτους, ακολούθησε το ομόφωνο ψήφισμα Νο 2254, του ΣΑ του ΟΗΕ, που απαιτούσε από όλα τα μέρη να παύσουν τις εχθροπραξίες και να ξεκινήσουν τις διαπραγματεύσεις. Από την παύση πυρός, εξαιρέθηκαν οι αναγνωρισμένες τρομοκρατικές οργανώσεις του ΙΚ

---

[44] Κίνα, Αίγυπτο, Γαλλία, Γερμανία, Ιράν, Ιράκ, Ιταλία, Ιορδανία, Λίβανο, Ομάν, Κατάρ, Ρωσία, Σαουδική Αραβία, Τουρκία, ΗΑΕ, Ηνωμένο βασίλειο, ΗΠΑ, Αραβική Ένωση, Ευρωπαϊκή Ένωση και ο ΟΗΕ.

και της Al Nusra Front. Το ψήφισμα αυτό, οδήγησε την Τουρκία, το Ιράν και την Ρωσία, να συναντηθούν στην Αστάνα του Καζακστάν τον Ιανουάριο του 2017, για την έναρξη του πρώτου γύρου των «Συνομιλιών της Αστάνα».

Στις 28 Δεκ 2016, στην αρχική σύνοδο (Initiation), η Τουρκία και η Ρωσία συμφώνησαν να τεθεί σε εφαρμογή ένα σχέδιο εκεχειρίας, από τις 30 Δεκεμβρίου 2016. Κανένας εκπρόσωπος των Κούρδων δεν προσκλήθηκε στις συνομιλίες, όμως από στρατιωτικής πλευράς, το YPG μαζί με το IK και την al-Nusra Front, εξαιρέθηκαν από την κατάπαυση του πυρός.

Στην επόμενη σύνοδο (First round) τον Ιανουάριο του 2017, προσκλήθηκε η Συριακή κυβέρνηση και η αντιπολίτευση όμως δεν κατέληξαν σε κάποια συμφωνία. Η μόνη εξέλιξη, ήταν η Ρωσική πρόταση για το μελλοντικό Σύνταγμα της Συρίας, το οποίο μετατρέπει την «Αραβική Δημοκρατία της Συρίας» σε «Δημοκρατία της Συρίας», εισάγει αποκεντρωμένες αρχές καθώς και στοιχεία ομοσπονδιακού χαρακτήρα, ενισχύσει το κοινοβούλιο αφαιρώντας εξουσίες από την Προεδρία και εισάγει κοσμικό χαρακτήρα καταργώντας την ισλαμική νομολογία ως πηγή νομοθεσίας. Η πρόταση αυτή, ευνοεί ιδιαίτερα την Ροτζάβα.

Στον τρίτο γύρο της Αστάνα, τον Μάρτιο και τον Μάιο του 2017, συμμετείχε και το Ιράν ως «εγγυήτρια δύναμη», και συμφωνήθηκε η ίδρυση «Ζωνών Αποκλιμάκωσης Συγκρούσεων», (De-escalation zones). Οι ζώνες αυτές ήταν στο Ιντλίμπ και μέρη της Χαμά, την Λαττάκεια, το Χαλέπι, την Χόμς και την Γκούτα. Το PYD μαζί με ορισμένες αντικαθεστωτικές ομάδες, απέρριψαν το σχέδιο καθώς θεωρούν ότι με αυτόν τον τρόπο, δημιουργούνται ζώνες υπό την επιρροή των εγγυητριών χωρών, με σκοπό στην μεταπολεμική Συρία, να εμφανιστούν κρατίδια εξαρτημένα από αυτές. (Staff 2017)

Τον Ιούλιο που ακολούθησε, η Ιορδανία, η Ρωσία και οι ΗΠΑ, συμφώνησαν να εφαρμόσουν την παύση πυρός και σε γενικές γραμμές, υλοποιήθηκε χωρίς σοβαρές κλιμακώσεις. Κατόπιν τον Σεπτέμβριο, εισήχθη μια επιπλέον ζώνη αποκλιμάκωσης, στο βόρειο Ιντλίμπ. Τέλος, τον Οκτώβριο, συμφωνήθηκαν ανταλλαγές κρατουμένων και ανακοινώθηκε από τις εγγυήτριες δυνάμεις ότι οι συνομιλίες σύντομα θα υλοποιήσουν ψήφισμα Νο 2254, του ΣΑ του ΟΗΕ με την εξεύρεση πολιτικής λύσης στη Συριακή κρίση.

Η Συριακή κυβέρνηση, είναι θετική στην εφαρμογή των ζωνών, όμως το PYD, επιμένει να διαφωνεί, καθώς οι ζώνες αυτές περιλαμβάνουν και περιοχές που διοικούνται από το σύστημα της Ροτζάβα. Επιπλέον, επιτρέπει στην Τουρκία

τον έλεγχο της περιοχής που ορίζεται από το Ιντλίμπ μέχρι και τα Τουρκικά σύνορα, απομακρύνοντας κάθε ελπίδα για συνένωση των τριών καντονιών.

Οι εγγυήσεις των ΗΠΑ τόσο μέσω ρητορικής, όσο και στην πράξη, όπως η κατάλληλη τοποθέτηση αμερικανικών στρατευμάτων προς προστασία των SDF, αποδίδουν αλλά δεν πείθουν τους ρεαλιστές Κούρδους. Εάν σε οποιαδήποτε στιγμή, η Τουρκία αποκτήσει έστω και για μικρό χρονικό διάστημα, την «νομιμότητα» να επιχειρήσει επιθετικά εναντίον τους, αυτό θα είναι καταστροφικό, καθώς μεγάλο μέρος υπό τον έλεγχό της ως εγγυήτρια δύναμη, βρίσκεται υπό κουρδική διοίκηση.

Κατά τη διάρκεια της συγγραφής της παρούσας διπλωματικής, συγκεντρώνονται δυνάμεις των Τουρκικών Ενόπλων Δυνάμεων (ΤΕΔ) στα Τουρκοσυριακά σύνορα, με σκοπό να επιτεθούν εναντίον του Αφρίν. Ήδη, έχουν προηγηθεί βομβαρδισμοί από πυροβολικό εναντίον θέσεων των YPG ενώ έχει διαρρεύσει ότι οι ΤΕΔ έχουν κάνει συμφωνία με την αντικαθεστωτική Tahrir al-Sham έτσι ώστε να τους δημιουργήσει και δεύτερο μέτωπο από νότια (Iddon 1017). Η ύπαρξη ΤΕΔ στην επαρχία του Ιντλίμπ με τη σύμφωνη γνώμη της Ρωσίας και του Ιράν, λόγω εφαρμογής της συμφωνίας «Ζωνών Αποκλιμάκωσης», προσδίδει σημαντικό τακτικό πλεονέκτημα.

Βέβαια, η όποια στρατιωτική επιχείρηση εναντίον των Κούρδων, θα πρέπει να γίνει με τη σύμφωνη γνώμη των ΗΠΑ και Ρωσίας. Ίσως η φράση που χρησιμοποίησε ο Πρόεδρος της Ρωσίας Πούτιν, ότι «η επίτευξη πολιτικής λύσης απαιτεί συμβιβασμούς από όλες τις πλευρές» (The Associated Press and Reuters 2017), να περιλαμβάνει μια δυτικά προσανατολισμένη Κουδρική κρατική οντότητα των δύο καντονίων (χωρίς το Αφρίν), σε μια συνομοσπονδιακή ρωσόφιλη Συρία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6ο: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ - ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΕΞΕΛΙΞΕΩΝ

6.α Κόκκινες Γραμμές Εμπλεκομένων

Οι Κούρδοι, έχουν δημιουργήσει μια περίεργη και δύσκολη ισορροπία που όμως την χειρίζονται μέχρι στιγμής, υπέρ τους. Σε διεθνές επίπεδο, η βοήθεια της Ρωσίας είναι πολύτιμη καθώς κανένας άλλος δεν τους δίνει «βήμα» στην ειρηνευτική διαδικασία και συνεπώς διεθνή de facto αναγνώριση. Σε στρατιωτικό επίπεδο, δέχονται επίσημα βοήθεια τόσο σε εξοπλισμό όσο και σε εκπαίδευση και πληροφορίες, από τις ΗΠΑ. Η συνεργασία με το καθεστώς, τους επιτρέπει να συμμετέχουν πολιτικά σε όποιο κρατικό μόρφωμα δημιουργηθεί στην μεταπολεμική Συρία, αφήνοντας ανοικτά τα κανάλια συνεργασίας με το κεντρικό κράτος. Τέλος, η πρακτική εφαρμογή της Οτσαλανικής ιδεολογίας, «νομιμοποιεί» τις επιλογές τους στους ομοεθνείς τους, εφησυχάζει τους λαούς των δυτικών χωρών και καθιστά ελκυστική την Ροτζάβα στους πληγέντες από τον πόλεμο τοπικούς πληθυσμούς.

Όλα τα παραπάνω όμως δεν προέκυψαν από συνεργασίες όπου και οι δύο κέρδιζαν. Από την αρχή της κρίσης, η κατάσταση γινόταν όλο και πιο περίπλοκη δημιουργώντας νέα casus belli μεταξύ των παιχτών που καθιστούσαν την πολιτική λύση σχεδόν αδύνατη. Με την στρατιωτική ήττα του ΙΚ όμως να είναι θέμα χρόνου, επιβάλλεται να εφαρμοστεί μια πολιτική λύση. Ο κίνδυνος να αντικατασταθούν οι αντιπρόσωποι των εμπλεκομένων χωρών, από τις τακτικές ένοπλες δυνάμεις τους, μετατρέποντας μια τοπική κρίση σε παγκόσμιο πόλεμο, είναι και πιθανός και δυνατός. Μια λύση, αναγκαστικά θα δυσαρεστήσει σε κάποιο σημείο, όλους τους εμπλεκομένους. Το ζητούμενο είναι το κατά πόσο θα ξεπεράσει τις κόκκινες γραμμές που κάθε παράγοντας έχει ορίσει. (Η. Ι. Κουσκουβέλης 1997)

Η κόκκινη γραμμή των Κούρδων, είναι ουσιαστικά η Ρωσική πρόταση για πολιτική λύση στη Συρία, δηλαδή η εφαρμογή ενός συνομοσπονδιακού μοντέλου διακυβέρνησης. Ακόμα και η ολοκληρωτική απώλεια του Αφρίν στους Τούρκους, εκτιμάται ως αποδεκτή, σε περίπτωση που η Τουρκία επιτρέψει την αυτονόμηση των Κούρδων, στα άλλα δυο καντόνια.

Το καθεστώς, το Ιράν και η Hezbollah, θεωρούν ως αδιαπραγμάτευτη την παραμονή του Άσαντ στην εξουσία και όχι τόσο τη μορφή του κράτους της μεταπολεμικής Συρίας. Σε ότι αφορά τους Κούρδους, η υποστήριξη της εδαφικής ακεραιότητας της Συρίας βαραίνει περισσότερο από την θέση τους στην απομάκρυνση του Άσαντ. Άλλωστε, δεν ήταν ποτέ τόσο απόλυτοι σε αυτό όσο ήταν οι αντικαθεστωτικοί μέχρι σήμερα ή η Τουρκία στην αρχή της κρίσης.

Η Τουρκία, από την αρχή της κρίσης επιδίωκε ανεπιτυχώς τη δημιουργία μιας «Safe Zone» εντός της Συρίας, προσπαθώντας να αποκόψει την σύνδεση του PKK με το PYD. Αυτή η αξίωση, μετά τα νέα δεδομένα της ύπαρξης de facto Κουρδικού κράτους αλλά και των «De-escalation Zones», έχει πλέον τροποποιηθεί στο να μην συνενωθούν τα τρία καντόνια και δημιουργηθεί το ανεξάρτητο «Δυτικό Κουρδιστάν». Το επόμενο βήμα, θα μπορεί να είναι το «Μεγάλο Κουρδιστάν» ή και η πρόσβαση στη Μεσόγειο, ιδιαίτερα μέσω της ανακίνησης του Τουρκοσυριακού θέματος της Αλεξανδρέττας[45].

Η αποτυχία των αντικαθεστωτικών να εξουδετερώσουν το ΙΚ και η εμμονή τους στην απομάκρυνση του Άσαντ, τους απομόνωσε από όλους πλην της Τουρκίας. Παρόλο που έχουν βήμα στις διαπραγματεύσεις, σε περίπτωση που η συμφωνία δεν τους ικανοποιεί, ουσιαστικά θα ακολουθήσουν τις επιλογές της Τουρκίας, χωρίς να μπορούν να χρησιμοποιήσουν στρατιωτικά ή διπλωματικά μέσα, ικανά να την τροποποιήσουν.

Οι Ρώσοι, θέλουν την παραμονή της Συρίας στη σφαίρα επιρροής τους ενώ οι ΗΠΑ, θέτουν ως κόκκινη γραμμή την ήττα του ΙΚ, την ασφάλεια του Ισραήλ και την έγκαιρη απεμπλοκή τους από την Συρία. Βέβαια, η εισαγωγή της Συρίας στη Ρωσική σφαίρα επιρροής θα μπορούσε να αποτελέσει κόκκινη γραμμή όμως αυτό εξαρτάται από τον τρόπο εφαρμογής αυτής της επιρροής από την Ρωσία[46].

Το θετικό μετά τις διαπραγματεύσεις στην Αστάνα, είναι ότι οι εγγυήτριες δυνάμεις φαίνονται να έχουν συμφωνήσει χωρίς να θίγουν τις κόκκινες γραμμές τους. Οι Κούρδοι όμως και οι ΗΠΑ, δεν έχουν γνώση αυτής της συμφωνίας,

---

[45] Με τη συνθήκη της Άγκυρας το 1921, το σαντζάκι της Αλεξανδρέττας προσαρτήθηκε στο «Γαλλική Εντολή» της Συρίας. Αργότερα, το 1939, προσαρτήθηκε στην Τουρκία μετά από δημοψήφισμα, το οποίο αμφισβητείται έως και σήμερα από τη Συριακή Δημοκρατία.

[46] Διαφορετικά αντιμετωπίζεται η δημιουργία μιας μικρής, για τα δεδομένα των Ρωσικών στόλων, ναυτικής βάσης και αλλιώς η μεταφορά πυρηνικών βαλλιστικών πυραύλων σε Συριακό έδαφος. (Η. Ι. Κουσκουβέλης 2000)

καθώς ακόμα δεν είναι ολοκληρωμένη και οι αντίλογοί τους είναι αδύνατο να προσδιοριστούν. Εάν όμως δεν θιχτούν οι δικές τους αδιαπραγμάτευτες θέσεις, είναι πιθανόν στο μεσοπρόθεσμο μέλλον, να περατωθεί η Συριακή κρίση.

6.β *«Παραδείγματα» για τη Ροτζάβα στη Διεθνή σκηνή*

Δεδομένων των αλληλοεπικαλυπτόμενων επιπέδων συγκρουόμενων συμφερόντων, η Ροτζάβα πιθανότατα θα ακολουθήσει ένα από τα παρακάτω τέσσερα μοντέλα, τροποποιημένο μοντέλο τους ή κάποιον συνδυασμό τους. (Cagaptay 2017)

6.β.1 *Μοντέλο Υπερδνειστερίας*

Αυτό είναι το πιο εύλογο σενάριο και κοντά στην τρέχουσα κατάσταση. Η αποσχισθείσα περιοχή της Μολδαβίας στην περιοχή της Υπερδνειστερίας δεν αναγνωρίζεται από καμία ξένη κυβέρνηση, αλλά απολαμβάνει ισχυρή προστασία από τη Μόσχα, συμπεριλαμβανομένης της παρουσίας ρωσικών στρατευμάτων που επιτρέπουν την επιρροή του Κρεμλίνου στη Μολδαβική πολιτική. Ομοίως, η Ροτζάβα μπορεί να απολαμβάνει προστασία από ισχυρά κράτη και να παρέχει στη Μόσχα την δυνατότητα να δημιουργήσει αστάθεια στην Τουρκία ή την δυνατότητα στην Ουάσιγκτον, να δημιουργήσει αστάθεια στη Συρία.

Ωστόσο, το PYD δεν θα είναι ικανοποιημένο με το μοντέλο της Υπερδνειστερίας. Αυτή η ρύθμιση μπορεί να είναι ωφέλιμη βραχυπρόθεσμα, αλλά καθιστά την Ροτζάβα κράτος «παρειά» στο Διεθνές Δίκαιο και υποδηλώνει υποταγή στη Ρωσία. Το PYD, στοχεύει στην ευρύτερη υποστήριξη και τη διεθνή αναγνώριση de jure της αυτονομίας της Ροτζάβα.

6.β.2 *Μοντέλο Κοσσυφοπεδίου*

Αυτό είναι το ιδεατό σενάριο για την Ροτζάβα, αλλά και το λιγότερο πιθανό. Το Κοσσυφοπέδιο απομακρύνθηκε από τη Σερβία χάρη σε ψήφισμα του Συμβουλίου Ασφαλείας (ΣΑ) του 1999 που επέτρεψε στα αμερικανικά και διεθνή στρατεύματα να σταθμεύουν στο έδαφος του Κοσσυφοπεδίου, προετοιμάζοντας

τελικά το δρόμο για μια διακήρυξη ανεξαρτησίας το 2008. Από τότε έχει αναγνωριστεί από 111 κράτη μέλη του ΟΗΕ, με σημαντική εξαίρεση τη Ρωσία.

Η εφαρμογή αυτού του μοντέλου θα απαιτούσε πλήρη ρήξη μεταξύ των ΗΠΑ και της Τουρκίας. Η ψήφος όμως και των δύο θα χρειαζόταν για οποιοδήποτε ψήφισμα του ΣΑ επί του θέματος. Βεβαίως, μια τέτοια ρήξη είναι πιο πιθανή από ποτέ, δεδομένης της όλο και πιο αντιαμερικανικής θέσης του Ερντογάν.

Όποια και αν είναι η περίπτωση, οι σχέσεις μεταξύ των ΗΠΑ και της Τουρκίας αντιμετωπίζουν νέες προκλήσεις. Τα πιθανά ευαίσθητα σημεία περιλαμβάνουν την άρνηση του YPG να επιστρέψει τον βαρύ οπλισμό που παραδόθηκε από την Ουάσιγκτον μετά από αυτή την εκστρατεία κατάληψης της Raqqa. Οι Κούρδοι, ενδέχεται επίσης να αποφασίσουν να παραγκωνίσουν τους τοπικούς αραβικούς ηγέτες σε όλες τις καταληφθείσες πόλεις, παραδίδοντας τον έλεγχο σε καθεστωτικής επιρροής αρχές, φιλικές με το PYD. Σε αυτό το σενάριο, ο Ερντογάν μπορεί να βρεθεί αντιμέτωπος με την ίδια αντιαμερικανική ρητορική που χρησιμοποίησε στην τουρκική κοινωνία, από τις εκλογικές περιφέρειες που δεν κατοικούν Κούρδοι, ενδεχομένως πιέζοντάς τον να υποβαθμίσει και άλλο τους δεσμούς με την Ουάσιγκτον.

Ακόμη και αν η Ροτζάβα ξεπεράσει όλες αυτές τις προκλήσεις, θα χρειαστεί ακόμα μια μεγάλη εξωτερική βοήθεια για την επίτευξη καθεστώτος όπως το Κοσσυφοπέδιο, συμπεριλαμβανομένου τουλάχιστον ενός ψηφίσματος του ΣΑ, της υποστήριξης της διεθνούς κοινότητας και των ξένων στρατευμάτων για προστασία από την Τουρκία. Η απόκτηση της ρωσικής υποστήριξης για αυτό το μοντέλο στον ΟΗΕ θα ήταν ιδιαίτερα δύσκολη, επειδή το καθεστώς εξακολουθεί να θέλει να επανέλθει στο status quo ante. Η Μόσχα, είναι απίθανο να υποστηρίξει τους Κούρδους αντί της Δαμασκού, αν ο Άσαντ δεν επιτρέψει στο βορρά επιπρόσθετη αυτονομία.

6.β.3 *Μοντέλο KRG*

Αυτό είναι σχεδόν το αντίθετο του μοντέλου του Κοσσυφοπεδίου, τουλάχιστον όσον αφορά το όφελος ή το κόστος στα συμφέροντα της Άγκυρας. Μετά τον πόλεμο στο Ιράκ, η KRG αύξησε την αυτονομία της από την κεντρική κυβέρνηση και το KDP δημιούργησε καλές σχέσεις με την Άγκυρα ως

αντιστάθμισμα στη Βαγδάτη. Παρόλο που η Τουρκία και το PKK, αγωνίζονται επί του παρόντος, χρίζει επισήμανσης ότι το 2015 διεξήγαγαν ουσιαστικές ειρηνευτικές συνομιλίες μέσω τακτικών επισκέψεων αντιπροσωπειών του PYD, στην Άγκυρα. Η επανέναρξη αντιστοίχων συνομιλιών, θα εξομαλύνει αυτόματα τις τουρκικές σχέσεις με τους Σύριους Κούρδους.

Ωστόσο, η εφαρμογή του μοντέλου KRG θα απαιτούσε τον τερματισμό των συγκρούσεων μεταξύ της Τουρκίας και του PKK. Δυστυχώς, σήμερα αμφότερες φαίνονται αφοσιωμένες στη στρατιωτική νίκη. Το PKK, λόγω των επιτυχιών των YPG στην κατάκτηση της συριακής επικράτειας και στην εδραίωση δεσμών με τη Ρωσία και τις ΗΠΑ ταυτόχρονα, δεν ενδιαφέρεται για την επανέναρξη των συνομιλιών. Ομοίως ο Ερντογάν, προετοιμάζεται ήδη για τις κοινοβουλευτικές εκλογές το 2019, προσπαθώντας να ενισχύσει τη δημοτικότητα του κόμματός του μεταξύ τουρκικών εθνικιστών ψηφοφόρων, οι περισσότεροι από τους οποίους προτιμούν την νίκη στο πεδίο της μάχης και μετά την διαπραγμάτευση.

Κατά συνέπεια, το μοντέλο KRG δεν φαίνεται πιθανό βραχυπρόθεσμα, παρά το γεγονός ότι είναι το καλύτερο για τις ΗΠΑ. Κατά πάσα πιθανότητα, δεν θα μπορέσει να διαμορφωθεί παρά μόνο αφού ο Ερντογάν εξασφαλίσει την εκλογική του νίκη μέσα σε δύο χρόνια. Εν τω μεταξύ, η απελευθέρωση της Raqqa από τις YPG, μπορεί να ενθαρρύνει περαιτέρω το PKK να συνεχίσει τον πόλεμο.

6.β.4 *Μοντέλο της Αλγερίας (1975)*

Στην ειρηνευτική συμφωνία του 1970 μεταξύ της Βαγδάτης και των Κούρδων, ο Σαντάμ Χουσεΐν συμφώνησε να τους δώσει περισσότερη αυτονομία, τηρώντας την για μερικά χρόνια, ενώ εδραίωνε τη θέση του στο μεταπολεμικό Ιράκ. Το 1975, ωστόσο, το Ιράκ και το Ιράν τερμάτισαν τις συνοριακές διαφορές τους και υπέγραψαν τη συμφωνία της Αλγερίας, με αποτέλεσμα η Τεχεράνη να σταματήσει την υποστήριξή της προς τις ιρακινές Κουρδικές ομάδες. Ο Σαντάμ κινήθηκε άμεσα για να τερματίσει τη κουρδική αυτονομία, επιχειρώντας ουσιαστικά την γενοκτονία τους.

Αυτό υποδηλώνει ότι ο Άσαντ, ως αντίστοιχο Μπααθικό καθεστώς, μπορεί να ανεχτεί την αυτονομία της Ροτζάβα όσο είναι αδύναμος, αλλά στη συνέχεια να προσπαθήσει να την τερματίσει όσο πιο σύντομα μπορεί. Τότε, θα βρει χέρι βοήθειας από την Τουρκία, η οποία έχει ζητήσει επανειλημμένα την παραίτησή

του, αλλά ανησυχεί ακόμα περισσότερο για την αντιμετώπιση του YPG και του PKK. Ακόμα και η Τεχεράνη θα μπορούσε να επιτρέψει στο καθεστώς να καταλάβει με στρατιωτικά μέσα τη Ροτζάβα, λόγω των ανησυχιών της για τον αυξανόμενο κουρδικό εθνικισμό στο εσωτερικό του Ιράν, όπου οι Κούρδοι έχουν γίνει πιο ανήσυχοι, παρά την κατάπαυση του πυρός από το PJAK. Η Μόσχα, πιθανόν θα συμφωνήσει, εάν κρίνει ότι οι στενότερες σχέσεις με τον Assad είναι πιο σημαντικές από τις ιστορικές της σχέσεις με το PYD και το PKK.

Η πολιτική βούληση της Ουάσιγκτον να αντιταχθεί σε μια τέτοια στρατηγική είναι πιθανόν να είναι περιορισμένη. Σε αυτή την περίπτωση, το αποτέλεσμα θα ήταν ο Assad, το Ιράν και η Ρωσία να πετύχουν την πτώση της Ροτζάβα ως νίκη επί της Αμερικής, καθώς νίκησαν όλους εκείνους που έλαβαν βοήθεια από τις ΗΠΑ, συμπεριλαμβανομένου του PYD / YPG.

6.γ *Πολιτικός Τομέας*

Η ιστορία, έχει διδάξει τους Κούρδους ότι πρόωρες κινήσεις ή επαναστάσεις χωρίς την σταθερή και συνεχόμενη υποστήριξη μεγάλων δυνάμεων, δεν ευδοκιμούν. Αυτό δείχνει και η ρητορική τους περί συνοχής της Συριακής επικράτειας. Μη θέλοντας να επενδύσουν όλη τη δυναμική τους σε μια μεγάλη δύναμη και υπό τον διαρκή φόβο ότι οι ΗΠΑ τελικά δεν θα αντιταχθούν στα συμφέροντα του ισχυρότερου στρατιωτικά συμμάχου τους στη Μ. Ανατολή, επιλέγουν να διατηρήσουν ανοιχτές πόρτες με το καθεστώς εφαρμόζοντας την τακτική της «απόκρυψης» τόσο στις ΗΠΑ όσο και στη Συρία.

Μια αυτόνομη Ροτζάβα θα διέτρεχε το μεγαλύτερο μήκος των συνόρων της Τουρκίας με τη Συρία. Η Τουρκία θα αντιδρούσε στην επέκταση στη νότια πλευρά της, αλλά οι επιλογές της να παρέμβει φαίνονται περιορισμένες, εάν εξαιρεθεί η αύξηση της πίεσης στους συμμάχους της. Η θέση των ΗΠΑ και των συμμάχων τους απέναντι στην Τουρκία θα είναι όλο και πιο δύσκολη καθώς θα προσπαθούν να νικήσουν το ΙΚ, διατηρώντας παράλληλα υπό έλεγχο τις αξιώσεις του PYD. Η ρεαλιστική πολιτική του PYD αλλά και η καθαρή αντίληψη των δεδομένων και της ισχύος που διαθέτει, διευκολύνουν την προσέγγισή του μέσω διαλόγου.

Παρά την επιτυχία της TEV-DEM στην κατάκτηση και την διαχείριση του εδάφους, η υπερεπέκταση φέρνει επιπρόσθετες προκλήσεις. Εκτός από την

επιβάρυνση των πόρων, η επέκταση απειλεί να προκαλέσει εθνικές συγκρούσεις. Η τοπική διοίκηση εξακολουθεί να θεωρείται Κουρδικό έργο όμως οι τοπικοί πληθυσμοί της πλειοψηφίας των Σουνιτών Αραβικών, αντιδρούν. Οι ΗΠΑ παρόλο που γνωρίζουν τις εντάσεις αυτές, θέτουν ως προτεραιότητα την καταπολέμηση του ΙΚ και τις παραβλέπουν ασκώντας πιέσεις στο YPG να συνεχιστεί να επιτίθεται. Επιπλέον, υπερβολική εξάρτηση από την υποστήριξη των ΗΠΑ και του συνασπισμού κατά του ISIS θα ήταν επικίνδυνη. (Sunday 2016)

Ενδιαφέρον έχει η αποστασιοποιημένη στάση του Ισραήλ. Ως ο πλέον σταθερός σύμμαχος των ΗΠΑ στην περιοχή δίνει ιδιαίτερη διάσταση στις επιλογές των Κούρδων. Μέχρι στιγμής, το Ισραήλ έχει υποστηρίξει την δημιουργία του Κουρδιστάν αλλά μόνο μέσω της ρητορικής του. Εάν η Ροτζάβα καταφέρει να παραλληλίσει τα συμφέροντά της με αυτά του Ισραήλ, θα «αγκιστρώσει» την υποστήριξη των ΗΠΑ εφαρμόζοντας την τακτική της σύμπλευσης (Bandwagoning) (Η. Κουσκουβέλης 2004, 204-205), αυξάνοντας την σχετική της ισχύ στην περιοχή.

6.δ *Στρατιωτικός Τομέας*

Παρόλο που το YPG αποτελεί το πιο αξιόμαχο τμήμα στο πεδίο της μάχης της Συρίας, δεν αποτελεί ολοκληρωμένο κρατικό στρατιωτικό μηχανισμό. Είναι αποδοτικό μόνο σε επίπεδο πολέμου δια αντιπροσώπων (Proxy War), όπως αυτός που τελείται στη Συρία. Η επιβίωσή τους στηρίζεται καθαρά στην απουσία βομβαρδισμών από οποιονδήποτε παράγοντα που διαθέτει αεροπορία. Σε οποιαδήποτε περίπτωση εμπλακεί με τακτικό στρατό, θα καταφύγει σε τακτικές ανταρτοπόλεμου, αποσυρόμενο αρχικά σε αστικά κέντρα της περιοχής και κατόπιν στα βουνά που συνορεύουν με άλλες χώρες, όπως έκαναν και οι πρόγονοί τους.

Σε κάθε περίπτωση, θα χάσουν την δυνατότητα να μπορούν να «αντιπροσωπεύσουν» κάποια περιφερειακή ή διεθνή δύναμη. Επιπρόσθετα, λόγω των τακτικών του ανταρτοπόλεμου, η Τουρκία θα αποσπάσει από τα δυτικά κράτη τον χαρακτηρισμό της τρομοκρατικής οργάνωσης.

Εκτός από την διπλωματικού επιπέδου «Αχίλλειο πτέρνα» των YPG, έχουν και δομικά προβλήματα. Η μακροπρόθεσμη επιβίωσή τους ως αυτόνομος και ανεξάρτητος στρατός είναι δυσοίωνη, καθώς χρειάζονται σχολές, εξοπλιστικά

προγράμματα, αμυντική βιομηχανία και πάνω από όλα συμμάχους. Δεν διαθέτουν τίποτα από αυτά και πολύ δύσκολα θα τους επιτραπεί να τα αναπτύξουν.

Ακόμα και εάν όλα αυτά υλοποιηθούν, θα χρειαστούν πολλά χρόνια για να καταστεί αξιόμαχος στρατός. Ακόμα και τότε όμως, είναι εξαιρετικά απίθανο να υπερισχύσει ή και να αποτρέψει τον Τουρκικό στρατό, που λογικά θα αποτελεί την κύρια απειλή του, εάν θεωρήσουμε ότι η Τουρκία θα διατηρήσει την ηγεμονική της συμπεριφορά στην περιοχή και την στάση της απέναντι στο PKK/YPG.

Η ύπαρξη του στρατού της Ροτζάβα, είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την συμμετοχή του στις Ένοπλες Δυνάμεις της Συρίας. Σε οποιαδήποτε άλλη περίπτωση θα αποτελούν οργανωμένες ομάδες ανταρτών με αντίστοιχες επιλογές και προοπτικές. Ουσιαστικά, θα αποτελούν τις Χαμιντίγιε της εποχής τους.

6.ε *Οικονομικός Τομέας*

Η εφαρμογή των θεωριών του Οτσαλάν εξακολουθεί να επηρεάζει την οικονομική πολιτική της Ροτζάβα. Το PYD, γνωρίζει ότι κινδυνεύει να αποξενώσει ένα μεγάλο μέρος του πληθυσμού, ειδικά εκείνους που συμμάχησαν με αυτό μόνο υπό την απειλή του ΙΚ.

Οι χερσαίες επικοινωνίες με τη ζώνη του καθεστώτος Assad στη δυτική Συρία, ενθαρρύνουν την επιστροφή στην κερδοφόρα εξαγωγή σιτηρών και βαμβακιού και τα μεταποιημένα εισαγόμενα προϊόντα ενδέχεται να εφοδιάσουν τις αγορές της Ροτζάβα, πριν αναπτυχθεί κάποια τοπική παραγωγή. Κατά συνέπεια, οι τοπικές αρχές θα καταφύγουν σε προστατευτικά μέτρα (Χατζηδημητρίου 2003, 255) για να υπερασπιστούν οικονομικά τα καντόνια, ίσως με την επιβολή δασμών και τη διακοπή της αγοράς της δυτικής Συρίας.

Εάν το συνεταιριστικό οικονομικό σύστημα του PYD αποτύχει εξαιτίας αυτών των πιέσεων, το κόμμα θα έχει δύο επιλογές. Είτε θα επιβάλει στον πληθυσμό τις θεωρίες του Οτσαλάν ή θα «παύσει» η υλοποίησή τους, λόγω ειδικών συνθηκών, όπως έκανε το 1920 ο Βλαδίμηρος Λένιν με τη «Νέα Οικονομική Πολιτική της Σοβιετικής Ένωσης».

Στην πρώτη περίπτωση, η «κολεκτιβοποίηση» της οικονομίας της Ροτζάβα συνεπάγεται την απαλλοτρίωση ιδιοκτησίας που ανήκει σε ορισμένες

κοινωνικές ομάδες, δηλαδή σε εκλογικές περιφέρειες που θεωρούνται αντίπαλοι του PYD. Τα ακίνητα αυτά θα αναδιανεμηθούν στη βάση του ίδιου του κόμματος με στόχο την ενίσχυση της επιρροής του και την εξάλειψη του καθεστώτος. Τέτοιες προσπάθειες θα έδειχναν επίσης μια αυτονομιστική νοοτροπία, παρά το ομοσπονδιακό μοντέλο που το PYD προώθησε προς τα έξω.

Στη δεύτερη περίπτωση, μια παύση στην οικονομική κολεκτιβοποίηση, θα ωθήσει το PYD να παραιτηθεί από την πρόθεσή του να αλλάξει την κοινωνία της Ροτζάβα και να συμφωνήσει στην ομαλοποίηση των σχέσεών του με τη Δαμασκό. Στη συνέχεια, τα Κουρδικά καντόνια θα επανενταχθούν στον οικονομικό χώρο της Συρίας και θα αρθούν τα εμπόδια για την ιδιωτική πρωτοβουλία. Όποια προσέγγιση και να επιλέξει το κόμμα, ο τοπικός πληθυσμός, Κούρδοι και μη, θα είναι πιο διατεθειμένος να αποδεχθεί οποιαδήποτε μορφή αυτονομίας, εάν συνεπάγεται βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Οι Κούρδοι, μάχονται από την αρχή της ιστορίας για την ανεξαρτησία τους. Η ακριβής έννοια όμως που προσδίδουν στον όρο «ανεξαρτησία» δεν είναι αυτή που ένας ερευνητής δυτικής παιδείας αντιλαμβάνεται. Δεν είναι αυτή ενός κυρίαρχου, δυτικού τύπου κράτους που θεμελιώθηκε στις αρχές του εθνικισμού και κατόπιν προσαρμόστηκε με τις αρχές του φιλελευθερισμού. Ακόμα και αυτός ο φιλελευθερισμός για τους Κούρδους, φαντάζει δέσμευση.

Οι Κούρδοι σφυρηλατήθηκαν ως λαός κάτω από εξαιρετικά αντίξοες συνθήκες. Από το δύσβατο του εδάφους έως τον δαιδαλώδη ιστό των διεθνών, περιφερειακών, τοπικών και εσωτερικών συμφερόντων, αντιμετώπιζαν ότι τους επέτρεπε η ισχύς τους και παραχωρούσαν ότι τους επέβαλλε η αδυναμία τους. Έμαθαν με τον σκληρό τρόπο ότι η θεωρία σύμφωνα με την οποία πρέπει να πορευτούν, δεν μπορεί να είναι άλλη από τον ρεαλισμό.

Ποτέ στην ιστορία τους δεν ενήργησαν αταβιστικά ή εκδικητικά αλλά πάντα εξετάζοντας, όχι πάντα με επιτυχία, το κόστος από το όφελος. Όποτε προσφέρθηκαν δικαιώματα, συμπορεύτηκαν και όποτε καταπιέστηκαν, εξεγέρθηκαν.

Το ρητό που τους χαρακτηρίζει «*Οι Κούρδοι δεν έχουν φίλους, έχουν μόνο τα βουνά*», κρύβει και μια άλλη ερμηνεία από αυτήν της απουσίας του ισχυρού συμμάχου. Λαμβάνοντας υπόψη την σημασία του ετεροπροσδιορισμού στην ταυτότητά τους, μπορούμε να διακρίνουμε μέσα σε αυτή τη φράση ότι ο Κούρδος, δεν επιθυμεί φίλους.

Ίσως αυτή η ερμηνεία να μοιάζει τολμηρή αλλά εάν διευρύνουμε την οπτική μας στο Κουρδικό πρόβλημα, θα εξηγηθεί. Ο «φίλος» για τον κλασικό ρεαλιστή Κούρδο έχει την καθαρή και απόλυτη έννοια του συμφέροντος. Γνωρίζει ότι στην φυλετική, εθνική, θρησκευτική αλλά και κρατική, περιφερειακή και διεθνή σκηνή, υπάρχουν μόνο συμφέροντα και ότι αυτά ουδέποτε θα υποχωρήσουν «φιλικά» υπέρ των δικών του. Συνεπώς δεν αναγνωρίζει φίλους, γιατί είναι ανυπόστατοι.

Σε αντιδιαστολή, αναγνωρίζει τα βουνά. Αδιαμφισβήτητα υπάρχουν και θα υπάρχουν για πάντα. Οι δυσκολίες που τους επέβαλαν τα βουνά, μπορεί να εξομαλύνθηκαν από την ανάπτυξη του 20ου αιώνα, όμως αντικαταστάθηκαν από πιο δύσβατες διπλωματικές, πολιτικές και στρατιωτικές ατραπούς.

Η επιλογή του πολιτεύματος της Ροτζάβα είναι η ιδεατή για αυτούς. Από την μια λειτουργεί επιδιώκοντας την ικανοποίηση των συμφερόντων των πολιτών της όπως αυτοί τα αντιλαμβάνονται, αλλά αναγνωρίζει ότι δεν πρέπει να επιτρέψει την είσοδο αποσταθεροποιητικών στοιχείων. Ουσιαστικά, μπορούν να συμμετέχουν όλοι όσοι «παύουν» να είναι Κούρδοι, Άραβες, Χριστιανοί, Μουσουλμάνοι, και γίνονται ελεύθεροι πολίτες. Η «ανεξαρτησία», έχει την έννοια της ανεξαρτησίας από οποιαδήποτε ιδεολογία που δύναται να τους δεσμεύσει σε αλλότρια συμφέροντα.

Αυτό το μόρφωμα όμως, μπορεί να επιβιώσει μόνο σε ένα κράτος με συνομοσπονδιάκη μορφή. Η αδυναμία του να επιβιώσει ως απόλυτα ανεξάρτητο κράτος στη διεθνή σκηνή, το δεσμεύει να συμπλεύσει με κάποιο άλλο. Η πιο επικερδής μορφή σύμπλευσης είναι μέσω της ομοσπονδιοποίησης της Συρίας. Η αναξιοπιστία που μπορεί να δείξουν οι λοιποί παράγοντες, όπως έγινε πολλές φορές στο παρελθόν και πρόσφατα στο Ιράκ, το καθιστούν μονόδρομο. Παράλληλα, επιβάλλεται η εκπροσώπησή του σε διεθνές επίπεδο για την προστασία του από την ίδια την Συρία.

Οι στόχοι που πρέπει να επιτευχθούν για την καλύτερη δυνατή απόδοση των αγώνων των Κούρδων είναι πολύ δύσκολοι και σε μεγάλο βαθμό δεν επηρεάζονται από τους ίδιους. Πάραυτα, οι επιλογές των Κούρδων της Συρίας μέχρι σήμερα, είναι οι καλύτερες δυνατές. Η κατάσταση παραμένει εξαιρετικά ρευστή, όμως σε ένα χαοτικό περιβάλλον, αυτός που θα κάνει τις πιο στοχευόμενες και ορθές κινήσεις, μπορεί από ουραγός να βρεθεί πρωτοπόρος.

Σε κάθε περίπτωση, οι Κούρδοι έχουν τόσο τον χρόνο όσο και τις ικανότητες να αλλάξουν υπέρ τους τον συσχετισμό δυνάμεων αναδεικνύοντας τους εαυτούς τους ως την τρίτη συνιστώσα του πολέμου και πολύ πιθανόν, της μεταπολεμικής Συρίας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΈΝΤΥΠΗ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ

Chaliand Gerard, «Οι Κούρδοι», Αθήνα, Θετίλη, 1978

Καρύκας Παντελής, «Η κάθοδος των Μυρίων», Στρατιωτική Ιστορία, Αθήνα, Γνωμών Εκδοτική, Ιούνιος 2000.

Κουσκουβέλης Ι. Ηλίας, «Εισαγωγή στις Διεθνείς Σχέσεις», Αθήνα, Ποιότητα 2004.

Κουσκουβέλης Ι. Ηλίας, «Θεωρία Διεθνών Σχέσεων στον Ψυχρό Πόλεμο, Αποτροπή και Πυρηνική Στρατηγική», Αθήνα, Ποιότητα. 2000.

Κουσκουβέλης Ι. Ηλίας, «Λήψη Αποφάσεων, Κρίση, Διαπραγμάτευση», Αθήνα, Παπαζήση 1997.

Μάζης Ιωάννης, «Αραβική Άνοιξη», Αθήνα, Εταιρία Σπουδών, 2013

Μπουρκάι Κεμάλ, «Οι Κούρδοι και το Κουρδιστάν», Αθήνα, Παπαζήσης 1999.

Poulton Hugh, «Ημίψηλο, Γκρίζος Λύκος και Ημισέληνος», Αθήνα, Οδυσσέας, 2000.

Χατζηδημητρίου Αθ. Ιωάννης, «Διεθνείς Επιχειρηματικές Δραστηριότητες», Θεσσαλονίκη, Ανικουλα, 2003.

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ

Entersar Nader (1992), «Kurdish Ethnonationalism», Boulder, Lynne Rienner Pub.

Sluglett, P, «Les Mandats/The Mandates: some reflections on the nature of the British presence in Iraq (1914–32) and the French presence in Syria (1918–46), in N. Mèouchy and P. Sluglett, Les mandats franηais et anglais dans une perspective comparative», Leiden and London, Brill, 2004.

Badirkhan, C. (1973) Gazi Mustafa Kemal Pasha Hazretlerine Açik Mektup, Nuri Dersimi.

Vanly, I.C. (1992) «The Kurds in Syria and Lebanon», in P.G. Kreyenbroek (ed.) The Kurds. A Contemporary Overview, London and New York: Routledge.

Endessar Nader, Kurdish Ethnonationalism, Oxford, Westview Press,1992.

Meyer, G. (1990) «Rural development and migration in Northeast Syria», in M. Salem-Murdock and M.M. Horowitz (eds) Anthropology and Development in North Africa and the Middle East, Boulder, San Francisco, and London: Westview Press.

Human Rights Watch (1991) Syria Unmasked, New Haven: Yale University Press.

Freitag, U. (1994) «Writing Arab history: the search for the nation», London, British Journal of Middle Eastern Studies.

Owen, R. (1991), «Class and class politics in Iraq before 1958: the colonial and postcolonial state», in R.A. Fernea και L.W. Roger, *The Iraqi Revolution of 1958.* The Old Social Classes Revisited, London and New York: I.B. Tauris.

Seale, P. (1965), «The Struggle for Syria, Oxford: Oxford University Press.

Teitelbaum, J. (2004) «The Muslim Brotherhood and struggle for Syria, 1947–58», Washington, MES.

Kaylani, N.M. (1972), «The rise of the Syrian Ba‘th, 1940–58: political success, party failure», Cambridge, International Journal of Middle East Studies.

Hopwood, D. (1988), «Syria, 1945–86. Politics and Society, London, Sydney, and Wellington: Unwin Hyman», Routledge, London and New York.

Ehteshami, A. and Hinnebusch, R.A. (1997), «Syria and Iran. Middle Powers in a Penetrated Regional System», London and New York: Routledge.

ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

Abdullah Ocalan. «Democratic Confederalism», 2011.

http://www.freeocalan.org/wp-content/uploads/2012/09/Ocalan-Democratic-Confederalism.pdf.

Ami Isseroff, «Encyclopedia of the Middle East, Michel Aflaq», 2008.

http://www.mideastweb.org/Middle-East-Encyclopedia/michel_aflaq.htm

BBC, «Turkey's downing of Russian warplane - what we know», 2015

http://www.bbc.com/news/world-middle-east-34912581

Coughlan, T, «Revolutionary Kurdish feminist leads assault on Raqqa», The Times, 27 May 2016.

http://www.thetimes.co.uk/article/revolutionary-kurdish-feminist-leads-assault-on-raqqa-29kdsrgpc.

Damien Sharkov, «Putin Asked Assad to Step Down as Syrian President», Jan 2016

http://www.newsweek.com/putin-asked-assad-step-down-syrian-president-418537

Fehim Tastekin, «Syrian Kurds expand diplomatic network in Europe», 2016.

https://www.al-monitor.com/pulse/originals/2016/04/turkey-syria-rojava-kurds-expand-diplomatic-network-europe.html#ixzz4zlWXmvUX

Hammo, A. (2016), «Crazy price upsurge of basic provisions with total absence of local administration institutions», Xeber 24, 14 Apr 2016.

http://xeber24.org/119196.html

Migliorino, N. (2006) «Kulna Suriyyin? The Armenian community and the State in contemporary Syria», REMMM, Dec 2006.

https://remmm.revues.org/3020

Mulla Darwiche, S. (2015), «Kurdish self administration hastens to Kurdify the Kurds», Raseef 22, 22 Sep 2015.

http://raseef22.com/life/2015/09/22/new-school-program-curriculum-adopted-by-the-kurdish-self-administration-in-syria.

NPR (2016), «State Department dissent on Syria approach signals divide within administration», 19 June 2016.

http://www.npr.org/2016/06/19/482668959/state-department-dissent-on-syria-approach-signals-divide-within-administration.

Office of the Spokesperson, «Joint statement of the United States and the Russian Federation, as co-chairs of the ISSG, on cessation of hostilities in Syria, February 22, 2016», 2016.

https://sy.usembassy.gov/joint-statement-united-states-russian-federation-co-chairs-issg-cessation-hostilities-syria-february-22-2016/

Paul Iddon, «Erdogan 'open to working with Assad' against Syrian-Kurds», 2017

https://www.alaraby.co.uk/english/indepth/2017/12/8/erdogan-open-to-working-with-assad-against-syrian-kurds

Radio Al Kul (2016), «Rising tomato prices turn it into Red Gold», 20 Apr 2016.

http://www.radioalkul.com/p54304/.

Rauf Baker, «The Syrian Kurds: Israel's forgotten ally», 2017

https://www.israelnationalnews.com/Articles/Article.aspx/21140

Reuters Staff, «Damascus says Syrian Kurdish autonomy negotiable: report», 2017

https://www.reuters.com/article/us-mideast-crisis-syria-kurds/damascus-says-syrian-kurdish-autonomy-negotiable-report-idUSKCN1C10TJ

Reuters Staff, «Syrian Kurdish PYD denounces Syria deal for de-escalation zones», 2017.

https://www.reuters.com/article/us-mideast-crisis-syria-pyd/syrian-kurdish-pyd-denounces-syria-deal-for-de-escalation-zones-idUSKBN1811PZ

Robert Fisk, «Secret Russian-Kurdish-Syrian military cooperation is happening in Syria’s eastern desert», 24 Jul 2017.

http://www.independent.co.uk/voices/syria-isis-russia-kurdish-ypg-happening-in-secret-a7857471.html

Rodi Hevian, «The Main Kurdish Political Parties In Iran, Iraq, Syria, And Turkey: A Research Guide», August 19, 2013.

http://www.rubincenter.org/2013/08/the-main-kurdish-political-parties-in-iran-iraq-syria-and-turkey-a-research-guide/

Rudaw, «Russia pushes hard to include Syria’s Kurds in Geneva talks», 10 Feb 2017.

http://www.rudaw.net/english/middleeast/syria/10022017

Rudaw (2016), «Updated: Rojava Asayesh arrest political party Leaders», 16 Αυγ 2016.

http://rudaw.net/english/middleeast/syria/150820162.

Semih Idiz, «Ankara must go through US, Russia to get to YPG», 2017

http://www.al-monitor.com/pulse/originals/2017/09/turkey-russia-ankara-prepares-new-syria-operation.html#ixzz508C2F4wo

Semih Idiz, «Ankara must go through US, Russia to get to YPG», 6 Sep 2017.

https://www.al-monitor.com/pulse/originals/2017/09/turkey-russia-ankara-prepares-new-syria-operation.html#ixzz4zl8zMiHv

Soner Cagaptay, «Rojava's Future: Four Models Explained», 2017.

http://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/view/rojavas-future-four-models-explained

The Associated Press and Reuters, «Putin, Flanked by Iran's Rohani and Turkey's Erdogan: We Saved Syria From Collapse», 2017

https://www.haaretz.com/middle-east-news/syria/1.824414

Toi Staff, «Russian FM says Iran can legitimately stay in Syria», 7 Nov 2017

https://www.timesofisrael.com/russian-fm-says-iran-can-legitimately-stay-in-syria/

Van Wilgenburg, W. (2016), «Young female mayor breaks boundaries in Syrian town freed from Islamic State», Middle East Eye, 1 Ιούλιος 2016.

http://www.middleeasteye.net/in-depth/features/young-female-mayor-breaks-boundaries-syrian-town-freed-552711157.

Wladimir van Wilgenburg, «Clashes erupt between Syrian regime and Kurdish forces in Qamishli», 2016.

http://araneOffice of the Spokespersonws.net/2016/04/clashes-erupt-syrian-regime-kurdish-forces-qamishli/

Όλες οι ιστοσελίδες έχουν τελευταία πρόσβαση, 10 Δεκ 2017.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ «Α»

ΣΥΝΤΜΗΣΕΙΣ

Α/Α	Σύντμηση	Επεξήγηση
1	DBK	Kurdish Supreme Committee
2	ISIS	Islamic State of Iraq and Syria
3	KDP	Kurdish Democratic Party
4	KNC	Kurdish National Council
5	KRG	Kurdistan Regional Government
6	KRI	Kurdistan Region of Iraq
7	NDF	National Defence Forces
8	PKK	Kurdistan Workers' Party
9	PUK	Patriotic Union of Kurdistan
10	PYD	Democratic Union Party
11	SDF	Syrian Democratic Forces
12	SNC	Syrian National Council
13	TEV-DEM	Rojava Movement for a Democratic Society
14	YPG	People's Protection Units
15	YPJ	Women's Protection Units

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ «Β»

ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ

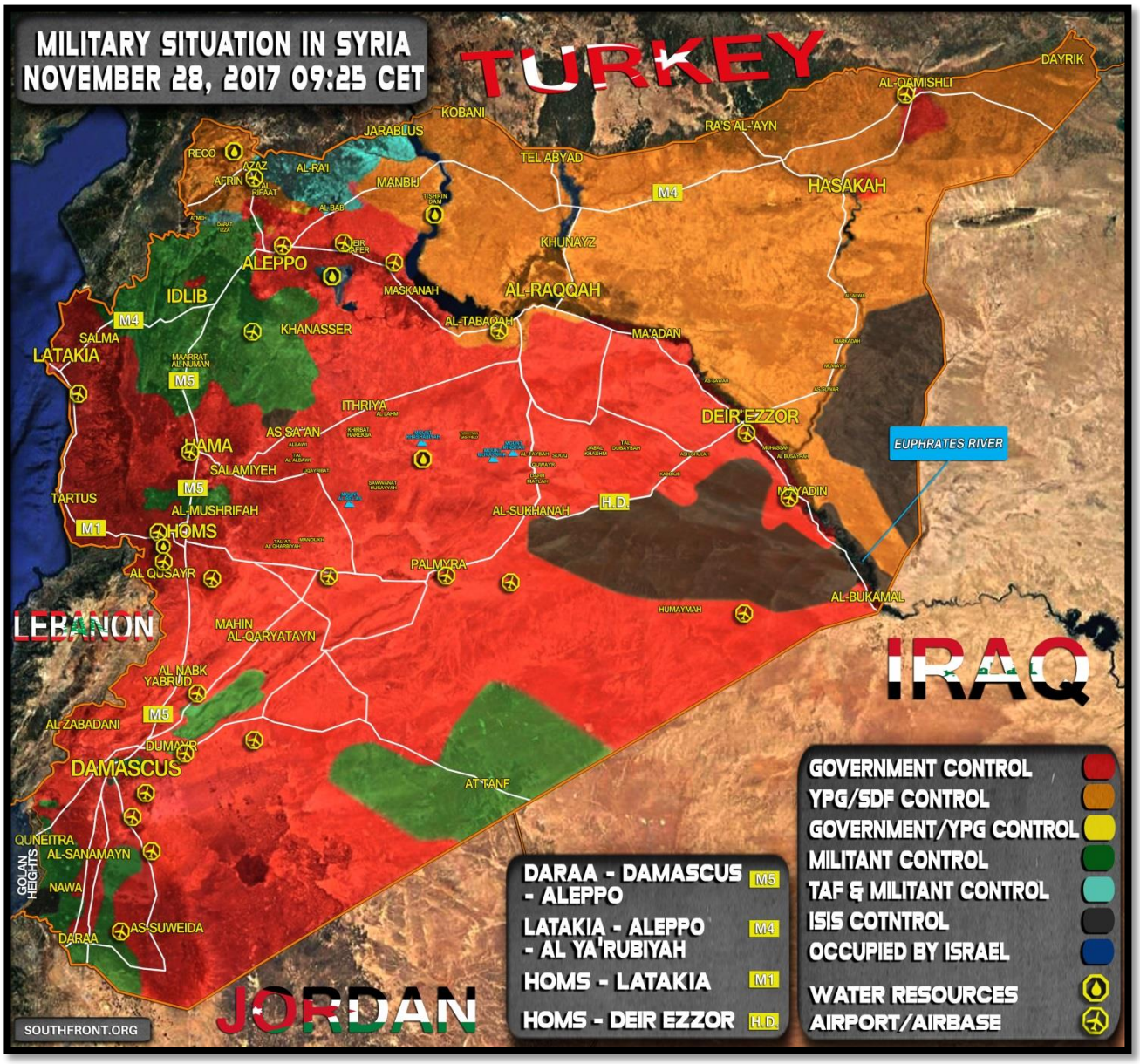

Εικόνα 1: Παρούσα Κατάσταση στη Συρία (2017).
(Πηγή: https://southfront.org/military-situation-in-syria-and-iraq-on-december-1-2017-map/)

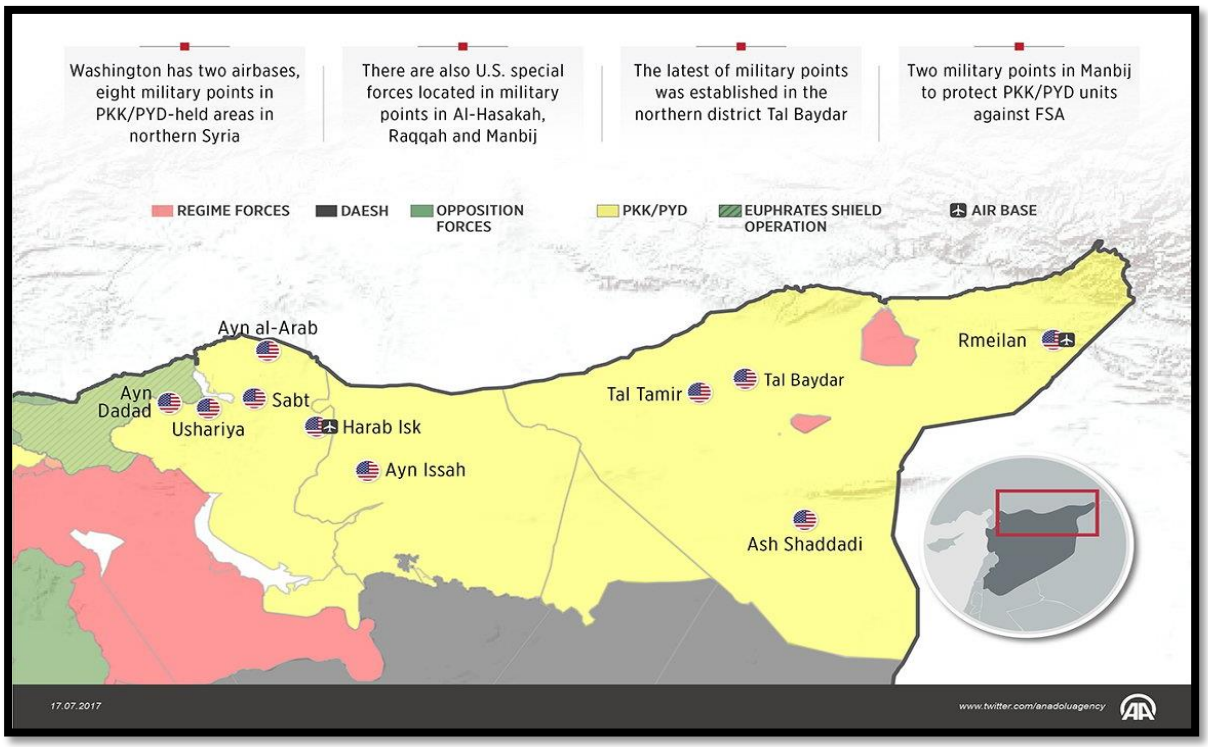

Εικόνα 2: Αμερικανικές Βάσεις στη Ροτζάβα.
(Πηγή: Anadolu Agency http://aa.com.tr/en/)

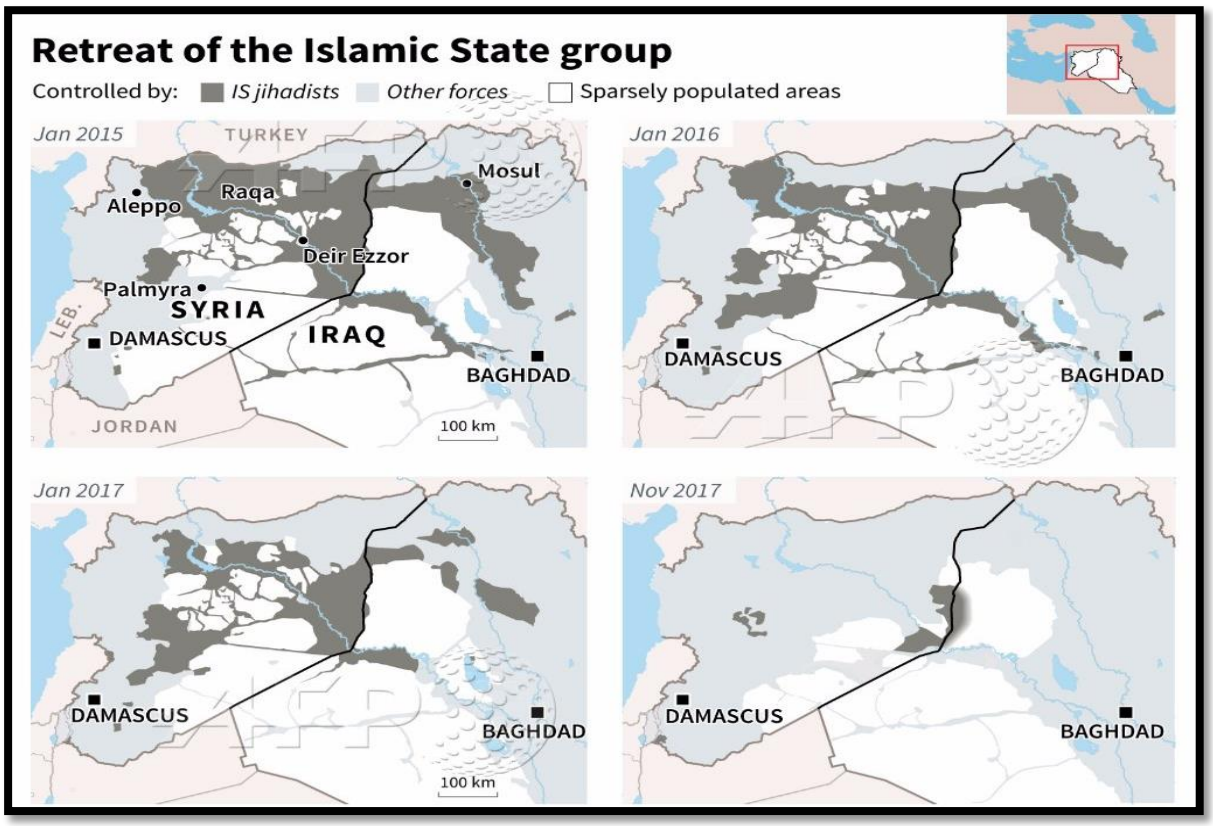

Εικόνα 3: Υποχώρηση ΙΚ από 2015 έως 2017.
(Πηγή: https://pbs.twimg.com/media/DO28RMmWAAAEHuA.jpg:large)

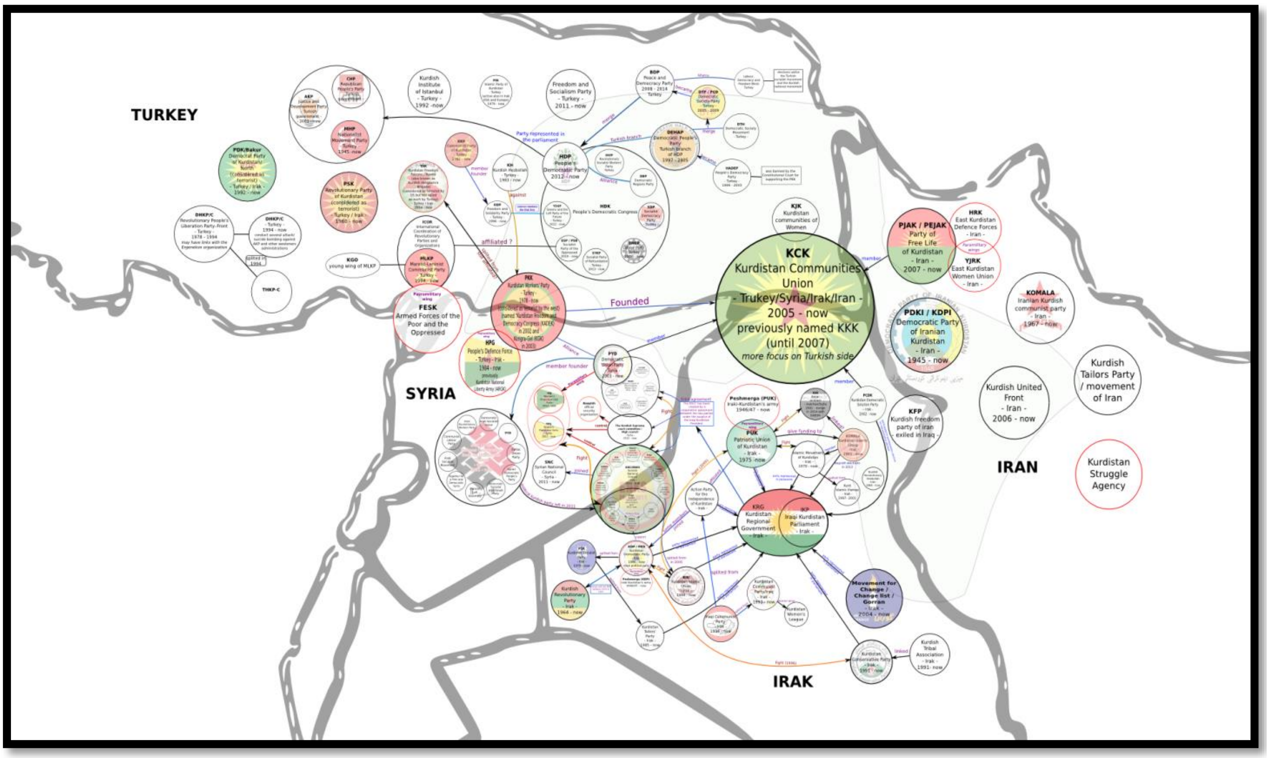

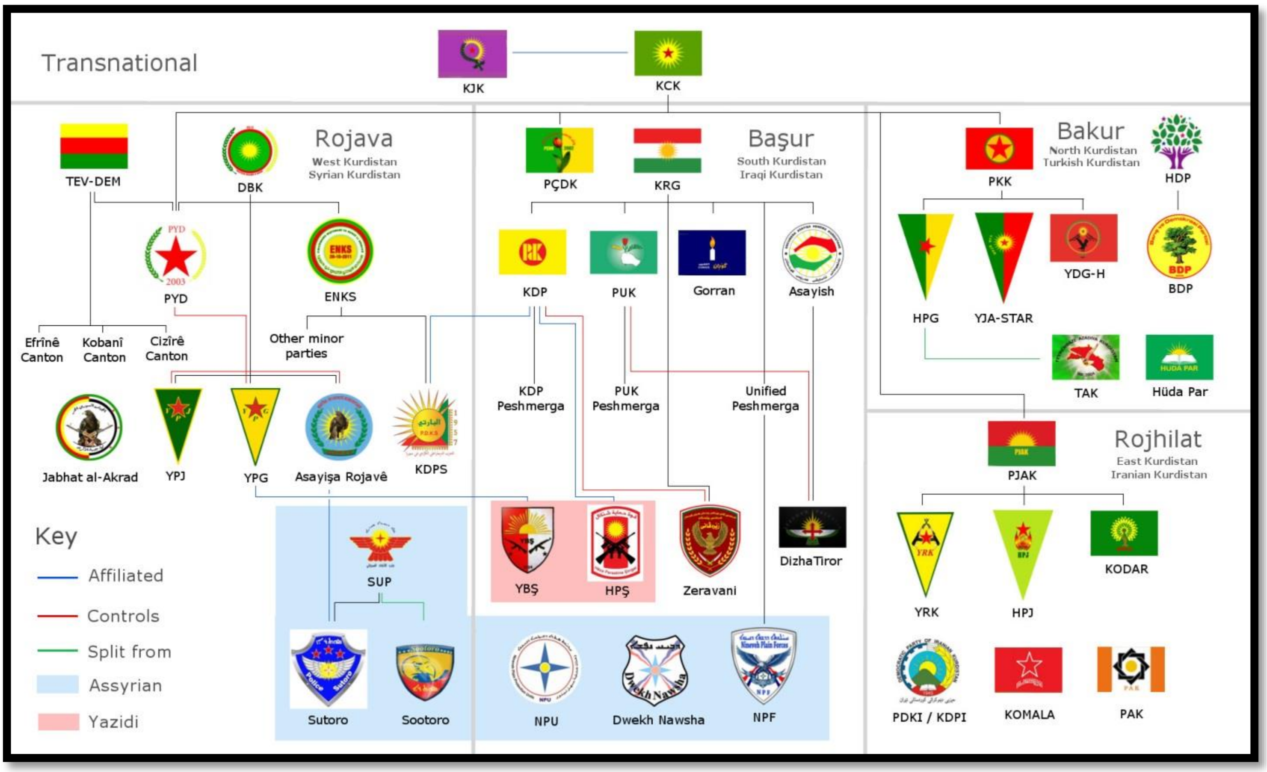

Εικόνα 3 α και β: Πολιτικά Κόμματα στο Κουρδιστάν.
(Πηγή: https://en.wikipedia.org/wiki/File:Kurdish_Political_Parties.png)

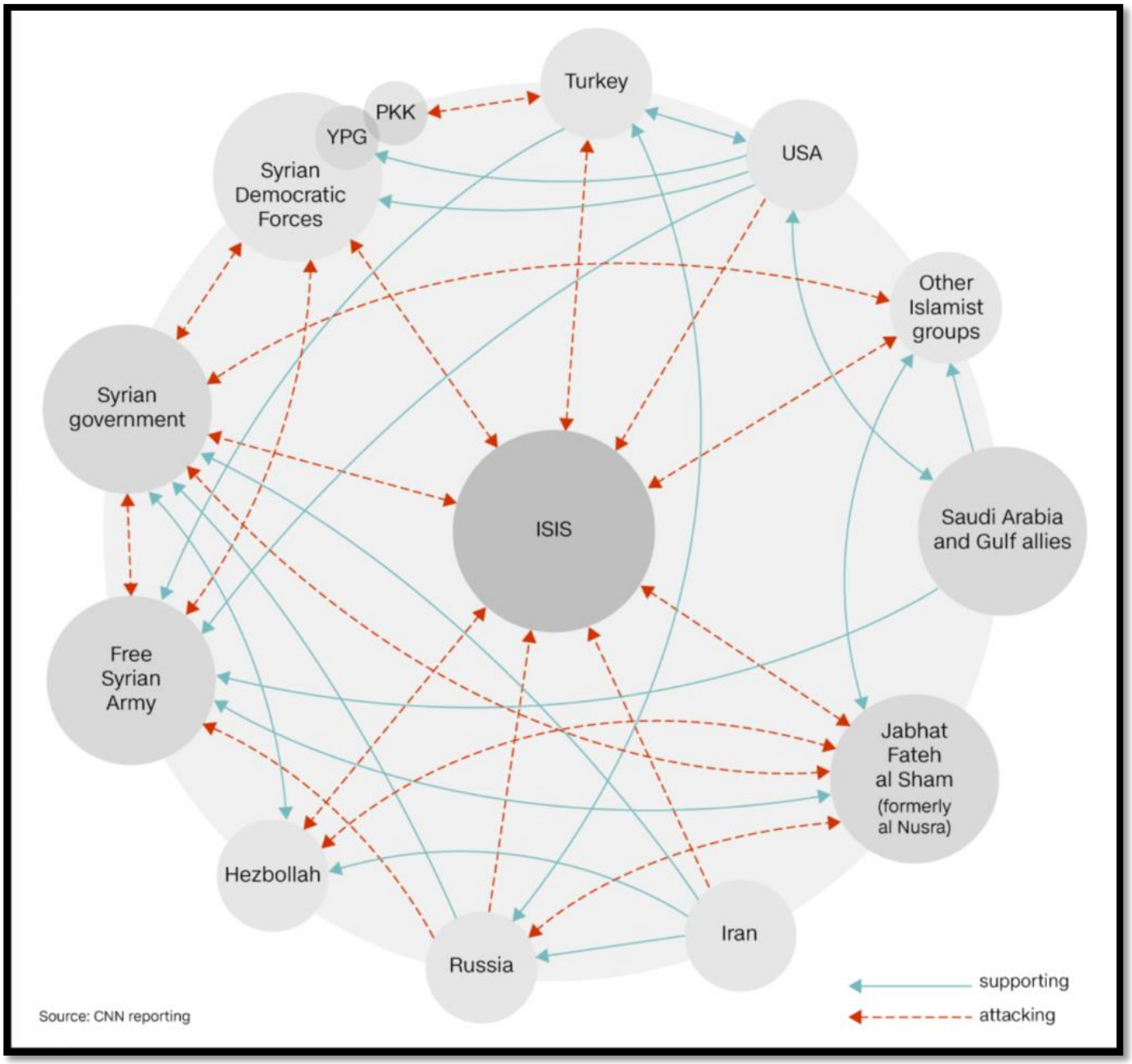

Εικόνα 4: Σχέσεις Εμπλεκομένων Παραγόντων.
(Πηγή: http://edition.cnn.com/2016/08/25/middleeast/syria-isis-whos-fighting-who-trnd/index.html)

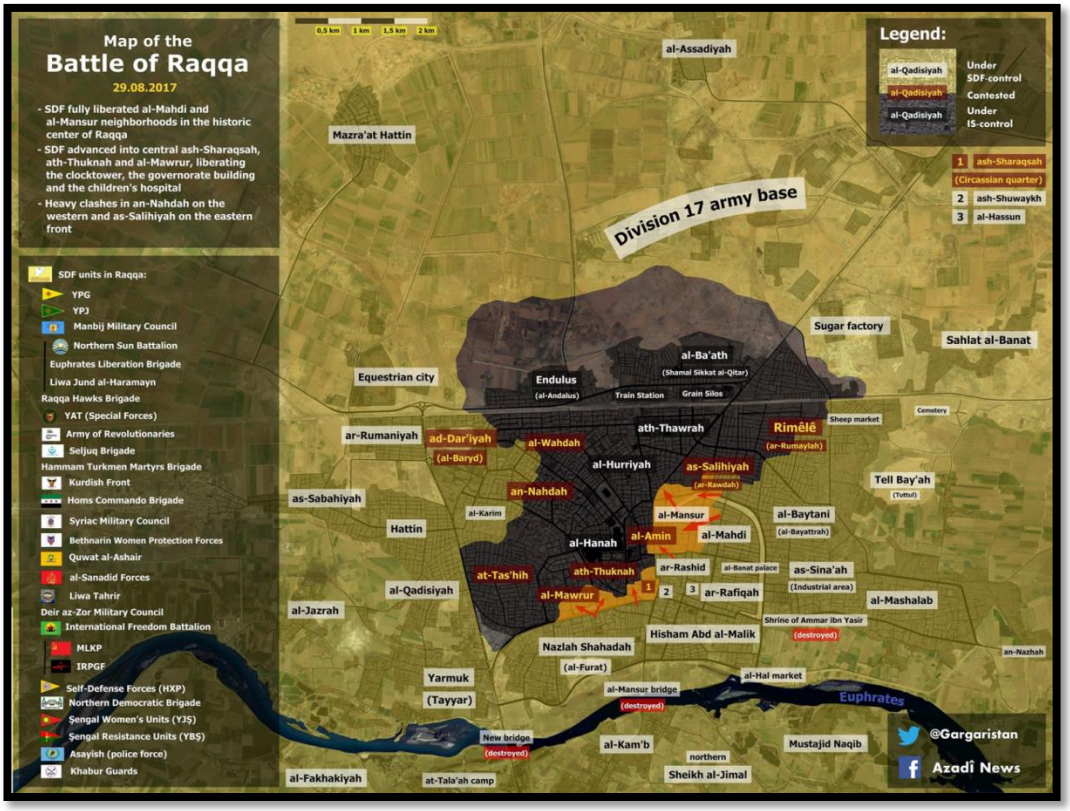

Εικόνα 5: Μάχη της Raqqa με το Σύνολο των YPG και YPJ.
(Πηγή: https://pbs.twimg.com/media/DDbb5QuXcAI9EKS.jpg:large)

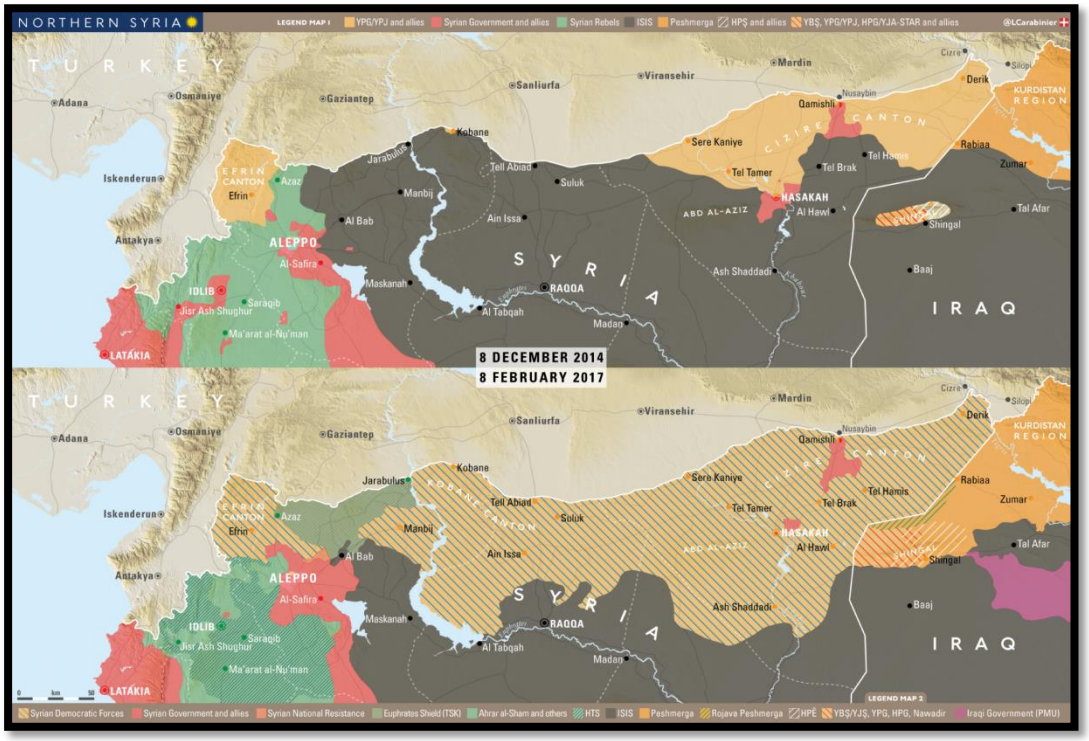

Εικόνα 6: Εδάφη υπό τον έλεγχο του PYD το 2014 και το 2017.
(Πηγή: https://imagopyrenaei.files.wordpress.com/2017/02/northern-syria-8f2017.png)

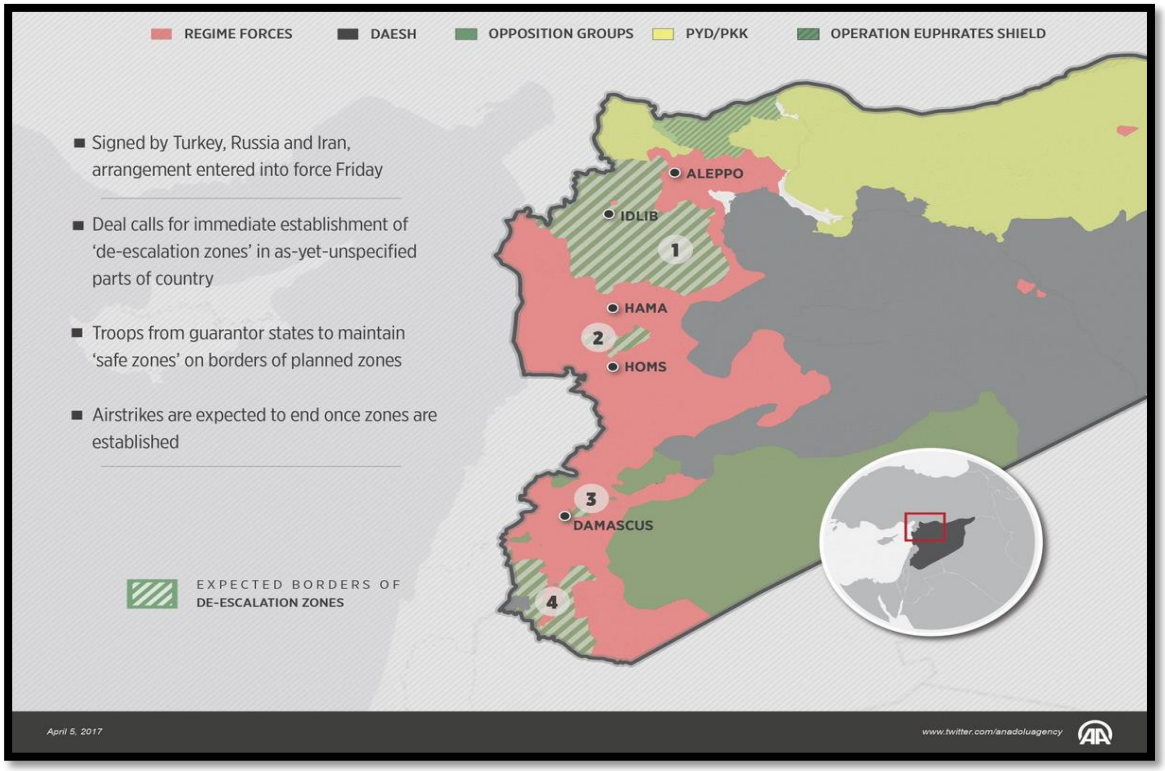

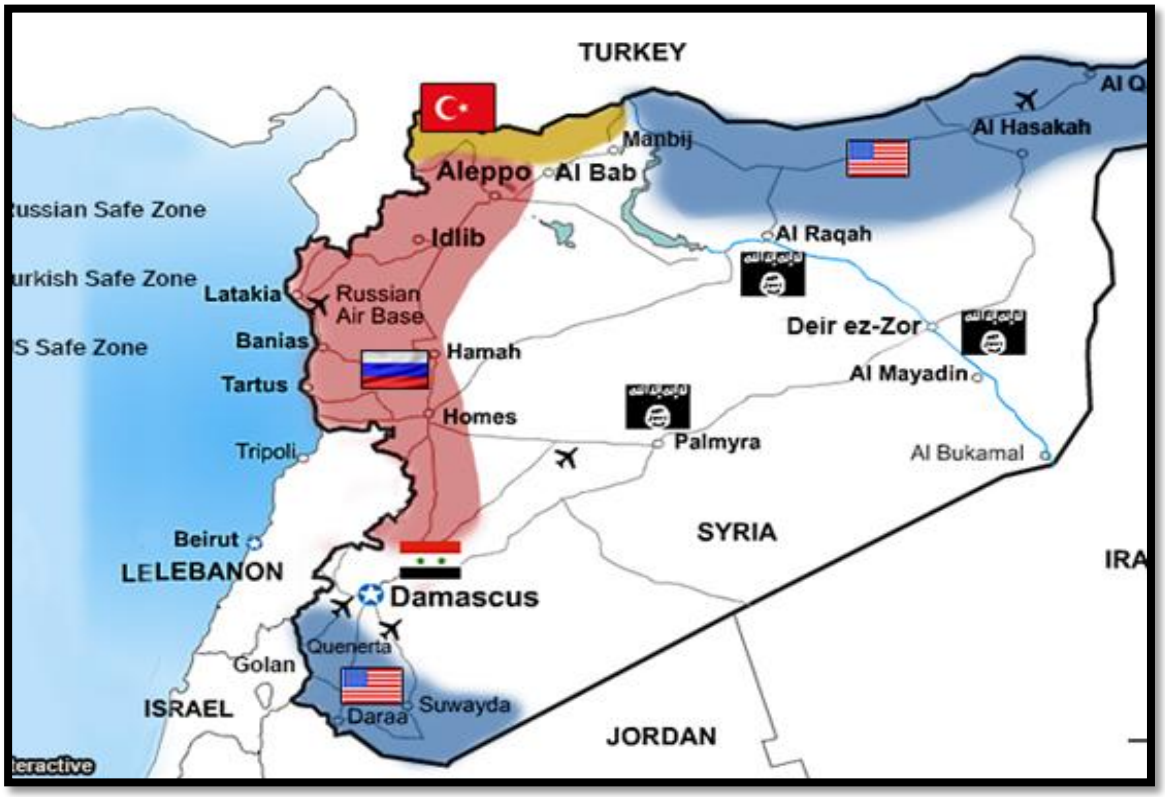

Εικόνες 7 α και β: Ζώνες Αποκλιμάκωσης και Επιρροής.

(Πηγή: http://www.thebaghdadpost.com/en/story/10189/Pentagon-says-will-continue-strikes-against-ISIS-in-Syria-safe-zones και http://aa.com.tr/en/info/infographic/5892)